రామరాజీయము.

RAMARAJIYAMU

OR

NARAPATIVIJAYAMU

BY VENKAYYA

EDITED FOR THE FIRST TIME

BY

GUSTAV OPPERT, PH.D.,

Prof. of Sanskrit and Comparative Philology, Presidency College, Madras,

V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS

292, ESPLANADE, MADRAS.

1923.

Printed by
V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS
at the "VAVILLA" PRESS,
Madras.—1923.

PREFACE.

THE poem entitled *Rámarájiyamu*, and known also as *Narapativijayamu*, in honor of the brave Ràmarája, contains a genealogy of the Narapati princes who ultimately swayed the destinies of the Kingdom of Vijayanagar. The Ràmaràjìyamu was composed at the beginning of the second half of the 16th century by Súrayya's son Venkayya, the court-poet of Kòdandaràmaràja. This prince, better known as Rámaràja, and son-in-law of the famous king Krishnaràja, was like his father-in-law, a great patron of Telugu literature. I have elsewhere shown that there existed two Krishnaràjas who had as their sons-in-law princes of the name of Ràmaràja.[1]

The Ràmaràjíyamu was written previously to the battle of Tàlikóta, in which Kódandaràmaràjà was defeated and killed by the united armies of the Muhammedan Chiefs of Bijapur, Golkonda, Ahmadabad and Bedar.[2]

The narrative is continued nearly up to the period of this catastrophe, and leaves Ràmaràja in the plenitude of his power occupying his throne with his sons round him.

As is usual with work of this kind, the book traces the descent of the Naraptis from Nàràyana through Chandra, the Moon, to the Bharatas, hence to Nanda and from him to the Chàlukyas and through Vijala of Kalyàna to Kódandaràmaràja, the hero of the poem.

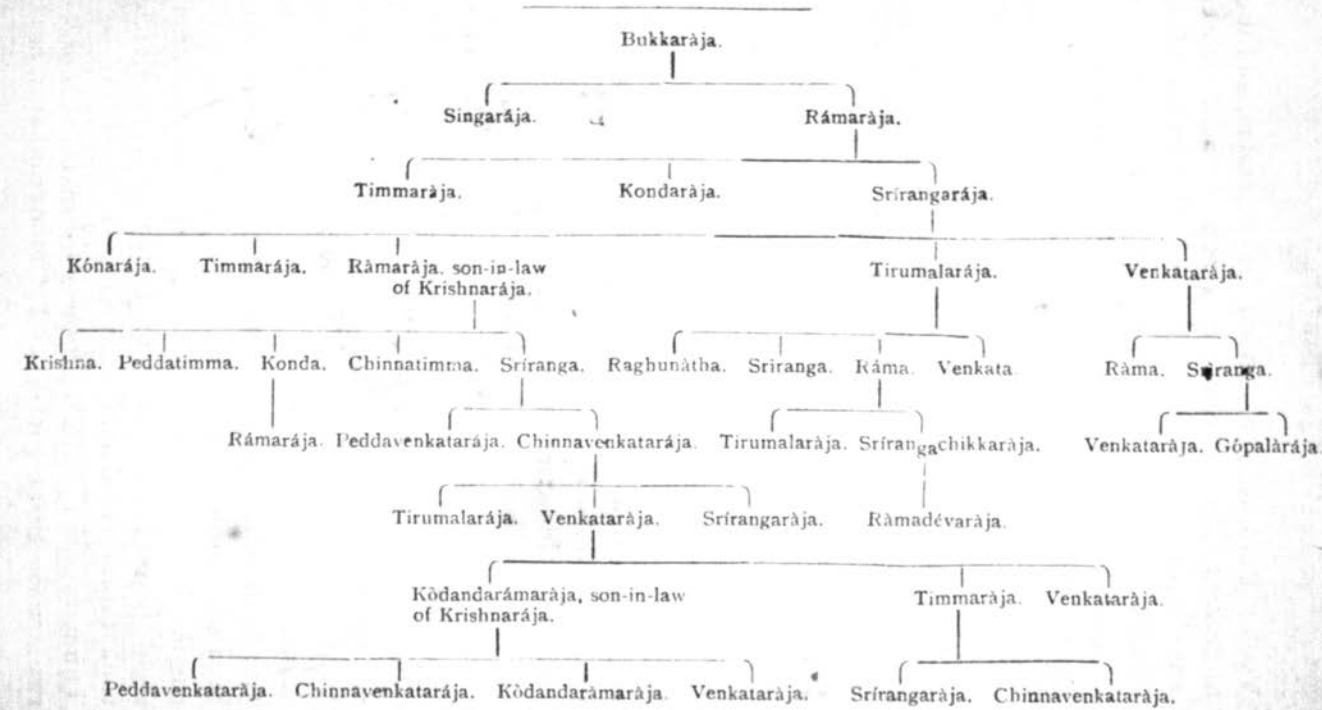
The descent is traced as follows:—From Nàràyana, Brahman, Atri, Chandra, Budha, Purúravas, Ayu, Nahusa,

---

1 See my *Contributions to the History of Southern India*, Part I, p. 43.

2 See Wilson's *Descriptive Catalogue of the Mackenzie Collection*, Second Edition, Madras, 1882, p. 268,

Genealogical Table of the Narapatis from Bukkaraja.

Yayàti, Puru, &c., descended the Bharatas, and the 83rd in descent from Arjuna was Nanda; his 9th descendant was Chàlukya, and from him was descended Vijala or Bijjala of Kalyàna. His grandson was Víra Hemmaliràya; Hemmaliràya's son was Tàtapinna. Tàtapinna was succeeded by Sómadèva, Ràghavadèva, Pinnasauri and Bukkaràja. This Bukkaräja had two sons Singarâja and Ràmaràja the latter of whom was the father of Timmarája, Kondaràja and Sríraugaràja. The sons of the last-named prince were Kònaràja, Timmarája, Ràmaràja or Aliràmaràja, son-in law of Krishnaràja, Tirumalarája, Venkataraja or Venkatàdriràja. Of these, the fourth son, Tirumalaràja, had four sons: Raghunàtharâja, Srìrangaràja, Ràmaràja and Venkataràja. The third of these, Ramaràja was the father of Tirumalaràja and Srìrangachikkaräja, the son of the last being Ràmadévaràja. The fifth son of Sríraugaràja, Venkataràja, had two sons Ràmaràja and Rangaparàja or Srìrangarâja, the latter of whom had in his turn two sons Venkatàdriràja and Gôpàlaràja. Rámaràja, the third son of Sríraugaràja and the son-in-law of Krishnaràja, had also five sons: Krishnaràja, Peddatimmaràja, Kondarája, Chinnatimmaràja and Sríraugaràja of whom Kondaràja had a son named Ràmaràja, and Srìrangaràja had two sons Peddavenkataraja and Chinnavenkataràja, the sons of the latter being Tirumalaràja, Venkataràja and Sríraugaràja. Venkataràja had three sons named Kôdandaràmaràja or briefly Rämaràja, Timmarája and Venkatàdrirája, the eldest of whom Kôdandaràmaràja became the son-in-law of the famous Krishnaràja of Vijayanagar. This Kódandaràmaràja, who appropriated the regal power had four sons: Peddavenkataràja, Chinnavenkataràja, Kòdandaràmaràja and Venkataràja, and Timmaräja the younger brother of Kódandarämaräja had two sons: Sríraugaräja and Chinnavenkataräja. Thi

Kòdandarämaräja the son-in-law of king Krishnaräja, fell, as has already been mentioned previously, in the battle of Tälikòta, but Venkayya closes his Rämaràjíyamu previously to this event

The annals of the Narapati family contain thus many important and interesting accounts concerning the Telugu country, to some of which I have alluded in previous publications of mine.

The poem is written in classical Telugu, in a choice and superior style. It abounds, as is usual in works of this kind, in Alankäras and other rhetorical figures so highly esteemed by the people of this country.

The book is compiled from two MSS. in the Government Oriental MSS. Library, and I am greatly indebted to the learned Pandit M.R.Ry., Kokkonda Venkataratnam Pantulu Gäru for the valuable assistance he rendered me in the publication of it, and also to M.R Ry., D. Rägha-vayya Pantulu Gäru, who kindly helped me in revising the proofsheets.

GUSTAV OPPERT.

MADRAS,
30th January, 1893.

శ్రీ

రామరాజీయము.

శ్రీరామామణినిస్తులస్తనయుగశ్రీగంధపంకాంకవి
స్ఫారోరస్స్థలుఁ డార్తరక్షణచమత్కారప్రచారుండు స
త్కారుణ్యాంబుధి యారమాపతి కృతార్థత్వప్రభావంబు చే
కూరం జేయుచుఁ బ్రోచుఁగాతఁ గృపచేఁ గోదండరామాధిపున్. 1

మ. వనజాక్షీసుమబాణు రామమహిభృద్వర్యుం గృపాదృష్టిచే
వనిశంబుం దగఁ బ్రోచుఁగావుత విరూపాక్షుండు పుత్రాంగనా
జనగంధేభతురంగవీరభటభూషాదివ్యమాణిక్యకాం
చనవస్త్రాదిసమస్తసంపదల నిష్టార్థంబు నర్థిల్లఁగన్. 2

ఉ. ముద్దియ సంచరించు నలుమోముల వేలుపుఁ బెద్ద దమ్మిపూ
గద్దియ మీఁద నుండి త్రిజగంబుల నేర్పడ సృజించు జాణ యే
ప్రొద్దును నాగమంబుల నిరూఢిగఁ దాల్చిన లోకనేత బ
ల్విద్దుల ప్రోడ రామవిభుఁ బ్రోచుఁ జిరాయురుపేతుఁ గాఁ గృపన్. 3

ఉ. మున్ను గళంబునుండ నటను ముద్దులు గుల్క నటించుచున్న మా
యన్న దె వచ్చె నంచు నళినానన పార్వతి విల్వఁ బోయి తాఁ
జన్నని పల్కఁ గౌఁగిలిడు సామజవక్త్రుఁడు గోరుకోరికల్
చెన్నలరంగ రామనృపశేఖరుకీవుత సత్కృపామతిన్. 4

ఉ. భూవినుతాతినిశ్చలతఁ బొల్చు ముదంబు మదిం దలిర్పఁగా
భావజుఁ గన్నతల్లి మురభంజను పట్టపుదేవి యా ప్రసం
తీవనముద్దుపట్టి రజనీపతికూరిమి చెల్లెలైన ల
క్ష్మీవనజాక్షి రామవిభు గేహమున న్విహరించుఁగావుతన్. 5

చ. మది మదనాంతకుం ద్రిపురమర్దను నిల్పి తపంబొనర్చి యా
సదయుని చెట్టఁబట్టి మయిసామున నిల్పి జగంబులెల్ల స
మ్మదమున నేలుసర్వగుణమండన గౌరి దయామతి న్శుభా
స్పదునిఁగఁ జేయుఁగాత రిపుభంజను నార్వీటిరామభూవిభున్. 6

తే. కవులహృత్పద్మవనవాటిఁ గలయ మెలఁగు, సైకతశ్రోణి వారిజజాతురాణి
వాణి ఘనవేణి రామభూవల్లభాఖ్యు, తాం జెప్పుడు వాక్సిద్ధసామ్యుఁ జేయు. 7

క. ఈరీతి నఖిలభువనా,ధారులు సైనట్టి దేవతాపరులలస
త్కారుణ్యలబ్ధసంపద, నారూఢిగ రామనృపతి యలరుచు వేడ్కన్. 8

తే. ఒక్కనాఁ డంబురుహబాంధవోదయమున, స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానదానవిధుల
నిష్ఠఁ గావించి హరిపదనీరజముల, నిచ్చ నిశ్చలభక్తిచే నిరవుకొల్పి. 9

సీ. కస్తూరికాగురుకాశ్మీరమిళితమౌగంధంబు మై నిండఁ గలయనలఁది
జాజులు మల్లెలు జతఁగూర్చికట్టి సంపఁగిపూవు కెత్తులు సిగనుజుట్టి
దిక్కులఁ గాంతిచేఁ దేజరిల్లఁగఁ జేయు రమణీయమణిభూషణములఁ దాల్చి
బంగారుజిలుగుదుప్పటిహొయల్జిగిబిగి నీటు మీఱఁగ వల్లెవాటువేసి
తే. వలవసంతజయంతుల గెలువఁజాలు, రూపమునఁ బసి సతు లుల్పముచాపబాణ
భగ్నహృదయాబ్జ లగుచు విభ్రాంతిఁ దవర, సుమతీనాథ నేత్రోత్సవంబు గాఁగ.

సీ. రాజవంశాంబుధిరాకాసుధాకర రాజాధిరాజ వీరప్రతాప
కామ హన్నిబ్బరగండ సన్నుత మహారాజ చాళుక్యనారాయణాంక
భాత్తుమువ్వరగండ హత్తుహన్నిబ్బరగండ రాయపరగండ చండశౌర్య
యరిరాయమర్దన ధరణీవరాహ గండరగండ యని భట్లు సరసమధుర
తే. వాగ్విజృంభణ మీఱఁ గైవారములను, జేయ నిరువంకలను సతుల్సేరి మెలఁగ
భూసురాశీర్నినాదము లోభరుకలఁగ, శంఖభేరీమృదంగనిస్వనము సెలఁగ. 11

సీ. భూరిబాహాబలస్ఫూర్తిచేత మహాప్రచండులౌ జెట్లు కైదండలిడఁగఁ
జెలఁగుచు నదుపజీవులు చెంత నిర్మలముక్తామణిచ్ఛత్రముల ధరింప
నంతంతఁ గదిసి సామన్తయాధీశ్వరు లడపంబుఁ గత్తిఁ బావడలఁబట్ట
వలనొప్పఁగఁ దదాప్తులు గిండిఁ గాళాంజిఁ బాదుకల్సరటిదర్పణముఁ బూన
తే. నమ్రులగుచున్న ధారుణీనాథవరుల, సందడి రువంకఁ బాయనందంద వేత్ర
ధరులు సాహోనినాదులై తఱుచు మెలఁగ, నగరు వెలువడి కొలువుసాల నడచివచ్చి.

సీ. ప్రాకటహేమచిత్రవిచిత్రితంబులై కొమరొందువై దూర్యసద్యములను
రమణీయముక్తికరంగవల్లికలతో విలసితంబగువేదికలనురహి
ఘనపద్మరాగసంఘటితోన్నతములై తనరారువిద్రుమస్తంభములను
వితతపారాశ్వజ్జాశ్మకృతకరికరముల రూఢించునరకతారోహణములఁ
తే. గలిగి లక్ష్మీనివాసాఖ్యఁ జెలఁగి చూచు, జనులకెల్లను రోహణాచలవిధంబు
మదినిఁ గదురఁగఁజేయుచు ముద మొనర్పఁ, జాలినట్టిమహాసభాసదనమునను. 13

క. కోరికలీరికలెత్తఁ, మహీరమణాలు దెలుపుమనవులెల్లను నెంతేఁ
గారుణ్యమతిని వినుచును, జేరిమి మణిఖచితసింహపీఠస్థుండై. 14

తే. చెలులు బాంధవజనములుఁ జేరి తత్త, దుచితసందనసల్లాపరచనలలర
మన్ననలఁజాలఁగాంచి చేసన్నఁ జూప, నర్హాకనకాసనాసీనులై చెలంగ. 15

సీ. కోసలు గెలిచి కైకొన్నయేనుఁగులివి సాళ్వుఁడిచ్చినజవాశ్వంబులివియె
పాండ్యుఁడేఁటేఁటను బనుపుముత్యములివి ద్రవిళుఁడంపినయట్టిద్రవ్యమిదిగొ
చోళుచేఁదెచ్చినసుందరీచయమిది కాళింగుఁడొసఁగినకనకమిదిగొ
మగధునిచేఁగొన్నమండలాగ్రంబిది శూరసేనుండంపుసొమ్ములివిగొ
తే. యనుచు సచివులు దెలుపఁ గైకొనుచు యువతి, వారకరమణికంకణక్వణనకలిత
చామరోద్ధూతపవనసంచలితఫాల, కుంతలుండౌచు రాజసభంత మెఱసి. 16

చ. వరవరసంఘమౌళిఘనవజ్రకిరీటమణిప్రభాలస
చ్చరణసరోజుఁడౌచుఁ గనుసన్నను పేంద్రునిమాడ్కిఁ దిమ్మభూ
వరమణి కార్యదక్షుఁడయి వర్తిలు రాఘునరేంద్రుఁ డెంతయుఁ
గురుకవిసౌమ్యయుక్తముగఁ గొల్వనునుండె సురేంద్రుకైవడిన్. 17

క. ఈలీల రామధరణీ, పాలుఁడు సకలనృపకమలభాస్కరుఁడై పే
రోలగమున మృదుగానం, బాలించుచుఁ గావ్యసరణులరయుచు వేడ్కన్. 18

క. నగుమొగమున నను గనుఁగొని, జగతీసురవంశమణివి సత్కవివగుటన్
దగుదువు మామన్ననకుఁ బొ, సఁగంగ నందుగుల సూరసచివునివెంగా. 19

క. రారమ్మనుచును మిక్కిలి, గారవమునఁ బిలిచి చెంత గద్దియపై న
న్నారూఢునిఁగా నొనరిచి, తోరముగాఁ జేలములను దొడవులనొసఁగెన్. 20

క. ఈవిధమున బహుమానముఁ, గావించి మదీయవంశకర్తలచర్యల్
భూవలయంబున వ్యాసవ, చోవిరచితలీల సర్వశుభకరమగుచున్. 21

క. పంచమవేదంబని బుధు, లెంచం దగి భారతాఖ్య నెసఁగినదానిన్
మించినభక్తిని నాక, ర్ణించనె నామదికి నెపుడుఁ బ్రీతి జనించున్. 22

ఆ. తారలెన్నవచ్చు వారిధివవలీల, దాటవచ్చు గిరుల మీటవచ్చు
భారతార్థ మెఱిఁగి పలుకంగవచ్చునె, చిలువ ఱేనికైన నలువకైన. 23

క. కన్నంత బుధులచేతను, విన్నంతయు నంధ్రభాష వివరింపఁబడెన్
జెన్నలరఁగ భారతమా, నన్నయభట్టాదికవిజనంబులచేతన్. 24

క. ఆవిద్వత్కవులాదిగ, భూవలయంబందుఁ గలుగుపూర్వకవీంద్రుల్
మావంశజులగురాజుల, నేవిధమునఁ జెప్పినారొ యితరకృతులలోన్. 25

క. నీవును సంక్షేపముగా, నావిధమును దెలిసి పేరులాఘవచర్యల్
గావింపుము కృతిరూపము, గా వినవలెననెడువాంఛ గలిగెను మాకున్. 26

తే. అనిన నాఁగాక యని సంస్కృతాంధ్రకవుల, వినుతులొనరించి తత్పాదవనరుహముల
డెందమున నిల్పి మృదువచోబృందగరిమ, రామరాజీయమనుకృతి రహిరచింతు. 27

వంశావళి.

సీ. నారాయణునినాభినలినగర్భంబున నాలుగుమొగములవలన వొడమె
నాభారతీమనోహరపదాంగుష్ఠంబువలన దక్షుండూరువులను గలహ
భోజనుండును నాభిఁబులహుండు కర్ణములనుబులస్త్యుండు త్వక్కునను భృగువు
కరములవలనను గ్రతువు ముఖంబుల నంగిరసుఁడు ఘ్రాణమందు నలవ
తే. సిష్ఠుఁడును మనమున మరీచియును నేత్ర,ములనునత్రియునఁగను గలిగిరెలమిఁ
బదుగురు తనూజులురుబాహుబలులు భవవి, దూరులనలార్కతేజులు వారిలోన.

చ. జగదభినంద్యపాదజలజాతుఁ డమేయుఁ డజేయుఁ డాలస
న్నిగమరసాతిలోలకమనీయమనోంబుజుఁ డుగ్రపాపదు
ర్నగబలసూదనుం డలఘురమ్యతపోధనుఁ డర్కభాస్వరుం
డగణితపుణ్యమూర్తియగునత్రిమహామునిఁ జెప్పనొప్పదే. 29

క. ఆయత్రికి ననసూయకుఁ, దోయజభవలోయజాక్షధూర్జటులతుల
శ్రీయుతులై జనియించిరి, తోయజవిద్వేషిదత్తదుర్వాసులనన్. 30

ఉ. వారలలోననొప్పె ననవద్యగుణాకరుఁడాశ్రితాంబుదో
దారుఁడు దారితప్రకటతామసచక్రుఁడు చక్రవాకని
స్తారకరుండు సారకరజాతరుచిస్ఫుటనవ్యమోదక
ల్హారసరోవరుండు వరభాహ్యతిచంద్రుఁడు చంద్రుఁడున్నతిన్. 31

క. అతనికి రోహిణికి గుణా, న్వితుఁడగుబుధుఁడుదయమయ్యె నీరేజవనీ
హితపరిసరవర్తనచే, క్షితితలజనతతికి మిగుల క్షేమకరుండై. 32

క. ఆరోహిణేయునకిళాం, భోరుహనేత్రకును సతతబుధనుతశౌర్యో
దారుండు సరససుగుణా, ధారుండు పురూరవుండు దగ జనియించెన్. 33

సీ. అసహాయశూరతనవనిలోన క్షాత్రవగణములనెల్లను గడఁకవణఁచి
వితతత్రయోదశద్వీపంబులెల్లను బాహుబలస్ఫూర్తిఁ బరఁగనేలి
కరమర్థిఁగ్రతువుల సురలఁ దన్పుచుఁ బ్రజలభ్యుదయంబుల నలరుచుండ
ధర్మస్థితినిఁ బ్రోచి ధనదుతో నెనయగుసంపదలను జాల సొంపుమిగిలి
తే. గరుడగంధర్వకిన్నరవరులతోడ, నెయ్యమొనరించి మెలఁగుచు నిర్జరేశు
మన్ననలఁ గాంచెఁ దత్సభాసన్నవిబుధ, చయము వొగడఁ బురూరవశ్చక్రవర్తి.

తే. ఆపురూరవుఁడూర్వశియందుఁ బ్రేమ, దనరనాయువు ధీమంతుఁడును వసువు దృ
ఢాయువుఁజిరాయువుశతాయువనఁగవరుసఁ,గనియెనార్వురుగొడుకులవినుతయశుల.

క. ఆయవనీశులలోపల, నాయువు ధరనీతిబాధలందకయుండన్
న్యాయముగనేలె క్షాత్రవ, నాయకవరసేవితాంఘ్రినలినుం డగుచున్. 36

సీ. అమరేంద్రుఁడాదిగా నమర సంఘమువచ్చి తమహావిర్భాగసంతతులఁ గొనఁగ
నవరత్నమయభూషణముల గోచయముల భూసురప్రతతికి భూరియొసఁగి
రాజసూయంబులు వాజపేయంబులు మొదలుగాఁగల మఖములనొనర్చి
రాకేందుకీర్తిసురభిదామముల దిగంగనలకు శృంగారమును ఘటించి
తే. యాయువును గాంచె స్వర్భామయందు నహుషు
క్షత్రవృద్ధు వనేనసుఁ గరభు రజి సు
యశుల బాలార్కతేజుల నలఘుమతుల
వరకుమారుల నేవుర వారిలోన. 37

మ. మఖముల్పెక్కులొనర్చి దేవతల సన్మానంబుఁ గావింపుచున్
లఘుమార్గేతరుఁడై కుభృత్తతికి నశ్లాఘ్యత్వ మొందించి ని
త్యఘనోదారత భూజనంబులకు నత్యంతప్రమోదంబుగా
నఘదూరంబుగ ధాత్రినేలె నహుషుండాఖండలుండోయనన్. 38

తే. ఆనహుషునకుఁ బ్రియవాసయనెడి ముద్ది
యకు యయాతి సంయాతి ప్రయాతి యన సు .

తులు జనించిరి వారిలోపల యయాతి
చిరయశోహారి రాజ్యాభిషిక్తుఁ డయ్యె. 39

సీ. పాకారి దోఢాసపడ దేవదైత్యసంగరమునఁ బెక్కురక్కసులఁ దునిమి
హయమేధరాజసూయాతిరాత్రాదియాగంబుల సురలయాఁకలి నడంచి
తనకనియమునుపక ధరఁగలయట్టియర్థము బ్రాహ్మణులకు దానముగ నొసఁగి
వర్ణాశ్రమంబుల వరుసనడపుచు జలనిధిమేఖలను నలంకరించి
తే. సకలపురరాజ మా ప్రతిష్ఠానపురము, దనకు వరరాజధానిగాఁగను యయాతి
ధర్మమెంతయు నాల్గుపాదముల నడచి, పెంపు సొంపు వహింపంగఁ బృథ్వి నేలె.

క. కవివృషపర్వతనూజల, సవినయలను దేవయానశర్మిష్ఠల భా
ర్గవునుమతి నసురక్తినిఁ, బ్రవిమలమతి యా యయాతి పరిణయమయ్యెన్. 41

తే. ఆసతులయందు సకలసౌఖ్యావహుండు, నగుచు యదుతుర్వసుల దేవయానవలన
ననఘ శర్మిష్ఠయందు ద్రుహ్యానుపూరు, లనఁగ సుతులను నేవురఁ గనె యయాతి.

క. వారలలోపల నెంతయుఁ, బూరుఁడు సదసద్వివేకభూషణుఁ డరిసం
హారుఁడు హాటకభూధర, ధీరుఁడు నయమార్గవిజితధిషణుం డొప్పన్. 43

సీ. జనకుండు వేఁడ యౌవన మొసఁగి తదనుమతిని రాజ్యాభిషిక్తత వహించి
సకలధాత్రీశ్వర మకుటాగ్రరత్నరుగ్భాసిజితపాదసరోజుఁడగుచుఁ
దనపంపుఁబూర్వజు లొనరింప నయముచే నాలుగుచెఱఁగుల నేల నేలి
హరి మెచ్చ బహుదక్షిణాన్వితముగ శతక్రతువుల సురలకా మెతలొనర్చి
తే. క్షితినిఁ గలిదోషమేమియుఁ జెందకుండ, నరసి రక్షించి ప్రజలకాహ్లాద మొసఁగి
పరమధర్మజ్ఞుఁడనుచు దిక్పాలసభల, గణనకెక్కుచుఁ బూరుభూకాంతుఁ డలరు.

క. ఆపూరునకును గౌస, ల్యాపంకజవదనకుదయ మయ్యెను గరుణా
కూపారుఁడు జనమేజయు, భూపాలుఁడు రాజవంశభూషణుఁ డగుచున్. 45

సీ. అదనుదప్పకయుండ నరసి నీరదములు నింపుసొంపుగను వర్షింపుచుండ
వేళ్లను గొలుచని వినుతిసేయఁగఁ దగి సకలసస్యములు దున్నకయె పండ
ముదముతో ధేనుసమూహముల్పొప్పిద్దులందును జేపి చన్నవిసి పిదుక
వ్యాకులత్వములేక ప్రాకటసంతోషభరితులై నా యిండ్లు ప్రజలు మనఁగ
తే. నఖిలధర్మంబు లభ్యుదయాభివృద్ధిఁ, దనరఁగను జనమేజయమనుజభర్త
రాజ్యమేలుచుఁ బెక్కధ్వరంబు లొనరఁ, జేసి విప్రులకెల్ల దక్షిణలఁ దనిపె.

క. ఆజనమేజయనరపతి, రాజాస్యయనంతవలనఁ బ్రాచీశమహా
రాజేంద్రుఁ గాంతివైభవ, రాజేంద్రుం గనియె విబుధరాజి నుతింపన్. 47

సీ. చండవిక్రమమున సాధించి నిష్కంటకంబుగాఁ బూర్వదిగ్భాగ మెల్లఁ
బ్రాభవంబున నేలి ప్రాచీశనామంబుఁ దనకు నెంతయును సార్థముగఁ జేసి
మనుమార్గవర్తియై యనుదినంబును సర్వజనపుటుల్లనుసన్నఁ బనులొనర్ప
భూరిదక్షిణలిచ్చి పురుషోత్తముని రమాకాంతునిఁ గూర్చి యాగములొనర్ప
తే. జారచోరులబాధలు మారిభయము, దొలఁగ ధనధాన్యసమృద్ధియుఁ గలితపుణ్య
ధర్మతత్పరవృత్తియుఁ దనరఁ బ్రజలు, వినుతిసేయంగఁ బ్రాచీశవిభుఁడు వెలఁగె.

క. ఆప్రాచీశాత్మకులకు, భూప్రణుతయశోధనుండు పొడమెను సంఖ్యా
తిప్రభునృపభుం డప్రతి, మప్రకటపరాక్రముద్యుమణియో యనఁగన్. 49

శా. ఏలెన్వార్ధిపరీతభూమినిలయం బేకాతపత్రంబుగాఁ
దోలెన్విద్విషులద్రిగహ్వరములందున్భీతిచే డాఁగఁగాఁ
జాలెన్సంతతయాగకృత్యములనస్వప్నావళిం బ్రోవఁగాఁ
బోలెంబూర్వనరేంద్రకోటికనగాఁబోల్పంగ సంఖ్యాతిగాన్. 50

క. శీతకరవంశవర్ధనుఁ, డాతతధర్మస్వరూపుఁ డనఁదగు నాసం
ఖ్యాతికి వరాంగికిని నహం, యాతిమహీపాలకామ్యతాంశుఁడు పుట్టెన్. 51

సీ. అసదృశబాహుగర్వాతిరేకోన్నతి ఖండనభూమినిఁ బగఱనడఁచి
హితమతితోఁ బ్రీతినెదురేగుదెంచిననృపకులాధీశులఁ గృపను మనిచి
నిరుపమనయవృత్తి నిష్కంటకంబుగా ధరణీతలంబును స్థిరత నేలి
యరయిక గడుఁగల్గియనురక్తజనులను సంపన్నులై యుండ సంతరించి
తే. యశ్వమేధాదిమఖములనమరపతికిఁ, బ్రమదమొనరించి కాంచె భానుమతియందుఁ
బ్రీతిదళుకొత్తఁగను నహంయాతిభూత,లాధిపేంద్రుండు సార్వభౌమాఖ్యసుతుని.

ఉ. చండవిరోధివీరనృపసంఘముఁ ద్రుంచి తదీయమత్తవే
దండతురంగరత్నధనధాన్యముఖాఖిలవస్తుసంతతుల్
మెండుగ సార్వభౌమనృపమిత్రుఁడు గైకొని నిత్యవైభవా
ఖండలుఁడై ప్రజల్గడు సుఖస్థితినుండఁగ నేలె రాజ్యమున్. 53

మ. యమునాదేవధునీతటంబుల సరోజాక్షున్ హరింగూర్చి యా
గములున్నాలు సుదక్షిణాన్వితముగాఁ గావించి యాసార్వభౌ

మమహీశుండు సునంద వాఁగఁదగుభామారత్నమందుం బ్రమో
దము దళ్కొత్తఁగఁగాంచె దండితరిపూత్సాహున్ జయత్సేనునిన్. 54

శా. నానాభూపతులెల్ల నిక్కపటులై నానాఁటనుం బ్రేమపెం
పూనస్వైరములేక కొల్వ రతిచేనొప్పారుచెంతే జనుల్
దానోత్సాహముచేఁజెలంగ మిగులన్ ధర్మంబుతోడం జయ
త్సేనుండేలె ధరిత్రి యాగములచే జేజేలఁబోషింపుచున్. 55

తే. అజయత్సేనుఁడును విదర్భావనీత, లాధిపేంద్రుని ప్రియపుత్రియాసుభద్ర
యనుపయోరుహపత్త్రాయతాక్షివలనఁ, గనియెఁ బ్రీతి సురాచీనమనుజవిభుని. 56

ఉ. మానవనాథులెల్లనని మార్కొని యోడి సమస్తవస్తువు
ల్గానికలిచ్చి కొల్వ నవఖండవసుంధర నేలుచు న్సురా
చీనుఁడు భానుజాదివిజసింధుతటంబుల నూఱుయజ్ఞముల్
మానితనిష్ఠఁజేసెఁ బలుమాఱు నిలింపులకింపుసొంపుగన్. 57

క. ఇననిభుఁడైనసురాచీ, నునకు విదేహక్షితిపతినూజారత్నం
బనఁదగుమర్యాదాబ్జన, యనకు మహాభౌమనరవరాగ్రణి పుట్టెన్. 58

మ. బలవద్వైరులఁ ద్రుంచి శత్రువనుశబ్దంబేమి లేకుండ దో
ర్బలగర్వోన్నతిచేనొనర్చుచు మహాభౌమావనీనాయకుం
డిలనేలెం బ్రజలెప్పుడున్సుఖముచేనెంతే మనంగీర్తి ది
క్కుల రాజిల్లఁగఁజేసె జన్మములు పెక్కుల్దేవతల్మెచ్చఁగన్. 59

తే. ఆమహాభౌమసర్వంసహాతలాధి, పాధ్యునకును బ్రసేనజయాసుపుష్ప
యనుసుధాకరబింబాస్యకనుజనించె, ఘనుఁడునయుతానియుతుఁడనుమనుజవిభుఁడు.

క. భయభక్తి నఖిలభూవర, చయమనిశముగొలువ రాజసంక్రందనుఁడై
నయమున ధరఁబాలింపుచు, నయుతానియుతుండు చేసె నానాధ్వరముల్. 61

క. మానితచరితుండగునయు, తానియుతునకుఁ బృథువాసతనయామణియా
భానుమతికి నక్రోధన, భూనాథుండుదయమయ్యె బుధమతులెసఁగన్. 62

క. బంటుతనంబున నాము, క్కంటగునక్రోధనుండు కదనస్థలిలోఁ
గంటకులఁదునిమి ధర ని,ష్కంటకముగ నేలి చేసెఁ గ్రతుశతమెలమిన్. 63

క. ధీనిధియక్రోధనభూ, జాని జగద్విదితపుణ్యచరితాకాళిం
దైవకరందపయందును, మానుగ దేవాతిథియనుకుమారునిఁగాంచెన్. 64

సీ. కడిమి దిగ్విజయంబుఁ గావించువో నిషధతురుష్కశకయుగంధరయవనులు
రథికతురంగవారణపదాతులతోడ నెదిరింపనందఱు మదముడఁచి
యెదురెందులేక తుహినమహీధరసేతుమధ్యోర్విఁగలసర్వమనుజపతులు
నిటలతటాగ్రసంఘటితకరపుటులై చేరి నమస్కృతుల్సేయుచుండ
తే. రాజ్యమంతయుఁ దా నేలి ప్రజల నీతి, మార్గమునఁ బ్రోచి దేవాపిమనుజవిభుఁడు
రాజసూయాశ్వమేధాధ్వరములొనర్చి, మణులు దక్షిణలుగ నుబ్రాహ్మణులకొసఁగె.

క. ఆదేవాపి విదేహ,క్ష్మాదయితునితనయయైనమర్యాదాశా
తోదరియందును గాంచెను, మోదంబున రుచికుఁడనెడుముద్దుకుమారున్. 66

క. రుచికమహానరవరహిమ, రుచి సాధువిరోధివరుల రూపడఁచి నయ
ప్రచురతను నిఖిలభూవర, నిచయము సేవింప ధారుణీతలమేలెన్. 67

క. నిజభుజదర్పముచే ది,గ్విజయార్జితమైనధనము విప్రులకిడి పం
కజనాభుఁ గూర్చి రుచికమ,నుజనాథుఁడు యాగములను నూఱునొనర్చెన్. 68

తే. ఆరుచికునకును వరాంగియైనదేవి, యనువధూటీమణికి బుత్రుఁడనఁగఁ బరఁగు
నందనుఁడు పుట్టెనతఁడెదురెందులేని, కడిమిపెంపునఁ బుడమి నొక్కరుఁడె యేలె.

చ. సరసిజగర్భమూర్తియనిశంబును శుద్ధశ స్రుక్కఁ దానజా
తరిపుఁడు నాఁ బ్రజన్గడుముదంబలరారఁగఁ బ్రోచి ధర్మత
త్పరతఁ జరించి యజ్ఞములఁ దామరసోదరుఁ గూర్చి చేసి భూ
సురులకొసంగె బుత్రనృపసోముఁడు శుద్ధసువర్ణరాసులన్. 70

క. ఆబుత్రేశుఁడు తత్సుత, కూరిమిసుతయైనజ్వలను గులపాలికగాఁ
గోరి వరియించి తద్రా, మారత్నంబందుఁ గాంచె మతివరనృపతిన్. 71

ఉ. మండితఘోరవీరరణమండలిఁ గిట్టి విపక్షధారుణీ
మండలనాథకోటిఁ బరిమార్చి పరాక్రమరేఖ నెన్న రు
ద్రుండనఁ బోలు నామతివరుండిల నొక్కరుఁ డేలి వైభవా
ఖండలుఁడై ప్రజన్మనిచె గౌరవమొప్ప దయార్ద్రబుద్ధితోన్. 72

క. మతివరుఁడు చేసెఁ గ్రతువుల, శతములనొకటొకటికొసఁగె జాంబూనదని
ర్మితరథకరిహయముల వి, ప్రతతికి దక్షిణలుగాఁగఁ బరమప్రీతిన్. 73

క. మతివరనృపతి జగద్వం,దిత సుచరిత యాసరస్వతీనదియందున్
హితమతిఁ గాంచె నద్రసు భూ, పతి నినతండేలె వసుధఁ బరహితమలరన్. 74

చ. వినయముతో సమస్తపృథివీరమణుల్ప్రతతంబు సేర్పమైఁ
బనులొనరింప ధర్మపరిపాలనకాత్మజు ల్పెలంగ స
జ్జననుతుఁడై త్రసుండు సురసంఘములెల్లను వచ్చి వేడ్కతోఁ
గనుఁగొని సన్నుతింపఁగ మఖంబులు నూఱును జేసెఁ బల్మఱిన్. 75

తే. ఆత్రిసుండును గాళిందియాకరంబ, యనఁగఁ బరఁగుమదేభేంద్రయానగాంచి
రథికసంతోషభరితాత్ములగుచు నిలుఁ, దనుకుమారు మహోదారు నఘవిదూరు. 76

మ. సకలక్షోణితలంబు నేకధవళచ్ఛత్రంబుగా ధర్మముల్
ప్రకటంబౌచును నాల్గుపాదములనుల్ రాణించి వర్తింప రా
జకులోత్తంసులుగొల్వ నిలుఁడును రాజ్యంబేలె గీర్వాణయా
చకభూదేవుల యాగదక్షిణలచే సంతుష్టిఁ బొందింపుచున్. 77

క. కాంతాజనమణియైనర, థంతరకును నీలభూతధాత్రీపతికి
త్యంతగుణాన్వితుఁడగుదు, ష్యంతుఁడు జన్మించె సకలజనసన్నుతుఁడై. 78

క. ఆదుష్యంతుఁడు సకలమ, హీదయితులుగొలువ రాజ్యమేలుచు నెంతే
మేదినికనురాగము సం, పాదించె సమస్తవర్ణపరిపాలకుఁడై. 79

క. శరనిధిపరీతవిశ్వం, భరయందలి ప్రజలు హర్షభరితులగుచు మా
కరయఁ దలిదండ్రి దుష్యం, తరసావల్లభుఁడె యనఁగ దయతోఁ బ్రోచెన్. 80

క. అరులం బోరిగొని తెచ్చిన, సిరుల న్భూసురులకొసఁగి చేసెను నానా
ధ్వరముల దుష్యంతుఁడు ని, ర్జరులనిశము పారణనుచు సంతోషింపన్. 81

క. తేజోనిధి దుష్యంతో, ర్వీజాని శకుంతలను వరించి కనియెఁ ద
ద్రాజనిభాననవలనన్, త్మాజనజేగీయమానచరితు న్భరతున్. 82

సీ. శైశవంబందున శరభాదిసత్వసంఘములను దమియించి కణ్వమౌని
గనుఁగొని సర్వదమనుఁడవుగమ్మని పేరిడి ప్రేమచేఁ బెనుపఁ బెరిగి
కడిమిచే శత్రులగర్వంబు వారించి సింహాసనస్థుఁడై చెలఁగి ప్రజలు
సంతతాభ్యుదయంబులెంతేనిఁ దనరఁ బెన్నేలదాఁ నొక్కరుఁ డేలుచుండి

తే. తిగ్మకరజాసరస్వతీదేవతాత, రంగిణీతీరములననురక్తిఁ బెక్కు
రాజసూయాశ్వమేధాధ్వరములఁ జేసి, బ్రాహ్మణుల దక్షిణలఁ దన్పె భరతవిభుఁడు.

క. శ్రీమించఁగ భరతమహా, భూమీశుఁడు కేకయేంద్రపుత్రి సునందా
భామను వరించె వారికి, భూమన్యుండుదితమయ్యె బుధజననుతుఁడై. 84

శా. కోపోద్రేకదయాభరంబున రిపుక్షోణీతలాధీశులన్
దాఁపుల్మాపుచు భూజనంబులకు నాహ్లాదోన్నతిన్సమ్మదం
బాపాదింపుచుఁ గీర్తియే ధనముగా నార్జించి భూమన్యుధా
త్రీపాలుండిలయేలెఁ దాఁ దుహినభూభృత్సేతుపర్యంతమున్. 85

క. భూమన్యుఁడు దాశార్హ్మను, హేమనుజపతిసుత విజయయనుసతివలనన్
శ్రీమఁగనియెఁ బూర్వఘరి, త్రిమండలనాథనిధచరిత్రు సుహోత్రున్. 86

సీ. చతురబ్ధివేష్టితక్ష్మాచక్రమేలుచు సద్భక్తి విప్రపూజల నొనర్చి
ప్రతిదినంబును జేయు వ్రతముల ముదితుఁడై పర్జన్యుఁ డేఁటేఁటఁ బసిఁడిఁ గురియ
నయ్యర్థమునను శాలాదిసాధనములఁ గాంచనమయములుగాఁగఁ జేసి
ధాత్రీశ్వరోచితాధ్వరముల నేకము ల్గావించి సురల వేడ్కలను దేల్చి
తే. క్రతువు క్రతువుకుఁ గనకంబు రాశిఁ బోసి, భూరిదక్షిణగాఁగను భూసురులకు
వలసినట్లుగఁ గొనిపోవ సెలవుఁ బెట్టి, వినుతికెక్కె సుహోత్రపృథ్వీవరుండు. 87

క. రాకేందుబింబముఖిని, ఇక్ష్వాకుప్రియపుత్రియౌ సువర్ణను సతిఁగాఁ
జేకొని ప్రేమ సుహోత్రుం, డాకామినివలనఁ గాంచె హస్తికుమారున్. 88

సీ తనవంశజులకును దనకును వరరాజధానిగాఁ దనపేరఁ దనరఁ బురముఁ
గావించి నిష్కంటకంబుగ నుదయాస్తగిరులు మేరగఁ గలధరణి యుప్ప
రవరమునకుఁ జెల్లి రాఁ జేసి యేలుచు నయమార్గమున భూజనములఁ బ్రోచి
భాగీరథీతీరభాగంబునం దశ్వమేధాదియాగసమితి సుదక్షి
తే. ణాన్వితంబుగ నొనరించి యమరతతిని, విప్రులను బ్రోచి హస్తిపృథ్వీవరుండు
పూతచరిత త్రికర్తకుపుత్రియౌయ, శోదవలన నికుంభాఖ్యపుత్రుఁ గనియె. 89

ఉ. ఆలములోన శత్రుల నిజాసిపథంబున మిత్రసత్తముం
డాలజవాశ్వవీరసుభటప్రకరంబులతోడఁ గాలువె
ల్వొప్పిలిఁ బంచి భూప్రజలఁ బ్రోచుచు నొప్పె నికుంభధారుణీ
పాలుఁ డశేషభూధరణభారవహోజ్జ్వలబాహుదండుఁడై. 90

ఉ. అచ్చుగ నా నికుంభవసుధాధిపచంద్రముఁ డేలు రాజ్యమం
దెచ్చటఁ జూచినం బరహితేచ్ఛయు నిర్మలపుణ్యవర్తనం
బొచ్చెము కింతలేని కరుణోజ్జ్వలభావములుల్లసిల్లఁగా
నిచ్చలు భూప్రజల్గనిరనింద్యశుభోచితవైభవంబులన్. 91

తే. జాహ్నవీతీరమువను నిష్ఠాగరిష్ఠ, చిత్తమున నికుంభుండు దక్షిణాలసంగి

ధారుణీనాయకోచితాధ్వరములెల్ల, వరుసఁ గావించి సురల భూసురులఁ దనిపె. 92

క. జంభద్విణ్మిభుఁ డైనని, కుంభసృపాగ్రణికి సరసగుణఘని వసుదే
వాంభోజముఖికి శౌర్యని, జృంభుఁ డజామీఢధారుణీశుఁడు పుట్టెన్. 93

మ. నతులై కాన్కలొసంగి సంతతము భూనాథోత్తముల్గొల్వఁగాఁ
జతురంభోధిపరీతభూమినసదృక్ప్రౌర్యుండజామీఢుఁ డం
చితదోర్గర్వమెలర్ప నేలెను బ్రజల్ శ్రీజేయ నధర్మమూ
ర్జితమై మిక్కిలి నాల్గుపాదములచేఁ జెన్నొంది వర్తింపఁగన్. 94

క. హెచ్చుగఁ దనకత్తిమొనన్, దచ్చినవిరి వెచ్చపెట్టి దితిజారి మదిన్
మెచ్చ నజామీఢుండు వి, యచ్చరులను దనిపె సత్క్రతాధ్వరుఁడగుచున్. 95

తే. ఆయజామీఢమనుజనాయకునకుదయ, మైరి కౌసల్య శితి వినాయుననుస
తులవలన నూటయిరువదినలువురు సుతు, లందు సంవరణుండు రాజరుష్య ధరకు. 96

సీ. అసురకృతులై సర్వమనుజేశ్వరులుగొల్వ ధరణి నేకాతపత్రముగ నేలి
దహనసమీరణగ్రహచారదోషసంభవములౌ భయములేపట్ల లేక
పరహితాచరణ భూసురసురారాధనఁ బరమధర్మజ్ఞతఁ బ్రజలు మనఁగ
నమరసరిత్తీరమందు వసిష్ఠుఁ డధ్వర్యుఁడుగాఁగ సంవరణుఁ డశ్వ

తే. మేధదశకంబు మఱియును మేదినీవ, రోచితాధ్వరములఁ జేసి ఖేచరులను
ధరణిసురులను బ్రోచి భాస్కరజయైన, తపతిని వరించి కురుధరాధిపునిఁ గనియె. 97

సీ. విద్విషుండను పేరు వినఁబడకుండ ధరాచక్రమేలుచుఁ బ్రజల ధర్మ
మార్గంబుచేఁ బ్రోచి మహనీయనిష్ఠ యజ్ఞాలయూర్ధ్వంబు దానవని దున్ను
చున్నచో సురలు ప్రసన్నులై వరమిత్తుమనవిందు మృతిఁ బొందు ప్రాణికోటి
నాకనివాసంబునందు సుఖంబుండ వరమిండనిన నిచ్చ వారు నిలిచి

తే. తమహావిర్భాగముల సంతసమునఁగొని భు, జింపఁగా శతమఖములఁ జేసి దక్షి
ణలుగ మణులిచ్చి సకలవిప్రులను దనిపి, వినుతికెక్కె నగురుమహీవిభుఁడు మిగుల.

క. అనఘుఁడు కురుభూపతి మగ, ధనరపరుసుత సుబలయను తామరసనిభా
ననవలనఁగ నెఁబరిక్షి, జ్జనపాలు మహాయశోవిశాలు దయాళున్. 99

మ. అనిశంబున్సకలావనీశ్వరులు పాదాక్రాంతులై కొల్వ భూ
జనులత్యంతవిభూతిఁ జెన్నెసఁగ రాజ్యంబేలి సన్మార్గవ
ర్తన రాణించి పరిక్షితుం డెపుడు గీర్వాణద్విజవ్రాతము
త్యనురాగంబు దలిర్పఁ జేసె హయమేధాద్యనయజ్ఞావళిన్. 100

తే. ఆపరిక్షిన్మహానృపాలామృతాంశు, వకును బహుదానసుత సంయమను జనించె
భీమసేనుండు ప్రాలేయధామవంశ, భూషణుఁడు బాంధవాశ్రితపోషణుండు. 101

చ. పరనృపతుల్భయాకులతఁబాఱ హిమాచలవింధ్యధారుణీ
ధరగుహాలన్వసింపఁబ్రమదంబున భూప్రజలొప్ప నేలెను
ర్వరఁదగ భీమసేననృపవర్యుఁడు సంతతసర్వమానవే
శ్వరమకుటాగ్రరత్నరుచిజాలవిరాజితపాదపద్ముఁడై. 102

క. లోకేశు హరినిఁగూర్చి య, నేకక్రతువులనొనర్చి యెంతయుఁబుణ్య
శ్లోకుఁడగుభీమసేనధ, రాకాంతుఁడు జాహ్నవీతరంగిణిచెంతన్. 103

క. కువలయవనబాంధవవం, శవనధిశశి భీమసేనజనవరుఁడు సుభ
ద్రవిలసఁగనియె సకలవిబు, ధవరసతతనుతయశఃప్రతాపుఁబ్రదీపున్. 104

చ. హితమతితో సమస్తధరణీశులుగొల్వఁబ్రదీపధారుణీ
పతియెదురెందులేనిపటుబాహుబలంబున నేలె రాజ్యమా
తతముగ ధర్మతత్పరతఁ దామరతింపరయై ప్రజల్మహో
న్నతి విలసిల్ల యజ్ఞముల నాకనివాసులఁ దుష్టిఁజేయుచున్. 105

తే. ఆప్రదీపుండు భీమరాజాత్మజను సు,నందను వరించి తత్సతియందు ధర్మ
పరుల దేవాపి శంతను బాహ్లికులను, వరతనూజులఁగాంచెను వారిలోన. 106

క. శంతనుఁడు గర్వితారిక్ష్మా, కాంతుఁడు సింహాసనస్థుఁడై భూజనుల
త్యంతవిభూతినిఁజెలఁగఁగ, నెంతయు నయవృత్తినేలెనిల సకలంబున్. 107

క. సర్వేశుఁగూర్చి ధరఁగల, సర్వధనము ద్విజులకొసఁగి శంతనుఁడును దా
నుర్వీశోచితసుఖముఁ, బర్వములొనరించెఁదగ సుపర్వులకెపుడున్. 108

సీ. జనకునాదేశంబుచందంబునను జహ్నుతనయను వరియించి తత్త్రిపథగ
యందు భీష్ముండనునందనుఁగాంచెఁ బదంపడి కడుఁబ్రేమ దాశరాజ
వరతనూభవ సత్యవతినినుద్వాహమై కనియె నారోజనగంధివలనఁ
దనయులఁజిత్రాంగదవిచిత్రవీర్యులనిరువుర వారిలో నిద్ధచరితుఁ
తే. డావిచిత్రవీర్యుండు రాజర్యై ధరకు, భీష్మననుమతి సకలపృథ్వీపరేంద్రు
లనిశమునుగతుఁ విన్యస్తహస్తులగుచు, గొలువఁబ్రజలెల్ల సుఖములనలరుచుండ. 109

క. సరసిజదళనేత్రు రమా, వరుఁ గూర్చి విచిత్రవీర్యవసుధాధిపుఁడ
ధ్వరములు నూఱునొనర్చెను, బరమోత్సవమొంది సురలు ప్రణుతులొనర్పన్. 110

ఆ. అన్నృపాలుభార్యలంబికాంబాలిక, లనువికచజలజనయనలు వ్యాసు

వరములవలనఁ గనిరి వరుసను ధృతరాష్ట్రి, పాండురాజవరుల ధన్యయశుల. 111

క. వారిరువురలోఁ బాండుఁడు, ధారమణుఁడొనర్చె భుజపరాక్రమరేఖన్
మీరిధరఁగలుగుసకలము, హీరాజాలసెల్లనన్నకరిగాపులుగాన్. 112

తే. దానజపహోమదేవసంతర్పణముల, మగఁటిమినిసీతిబాధల మట్టుపెట్టి
పేదసాదలవిన్నపంబాదరించి, ప్రజలఁ బాలించె నయమునఁ బాండునృపతి. 113

క. ఎక్కువకడిమిని నాలుగు, దిక్కులఁగలనృపుల గెలిచి తెచ్చినధనమిం
పెక్కనమతి దక్షిణల, మిక్కనిడి చేసెఁ బాండుఁడధ్వరశతముల్. 114

తే. రాజకులవర్ధనుఁడు పాండురాజు కుంతి, వలన ధర్మజభీమార్జునులను మాద్రి
యందు నకులుండు సహదేవుఁడనఁగనమర, వరులవరమున సుతులనేవురనుగనియె.

క. వారలలోనర్జునుఁడు ధ, రారమణులనెల్లఁ బటుపరాక్రమమునఁ దాఁ
బోరులను గెలిచి తద్ధన, మారూఢిగఁగొని ధనంజయాఖ్య వహించెన్. 116

సీ. అనిమిషాధిపు గెల్చి హవ్యవాహనునకు ఖాండవంబాహుతిగాఁగ నొసఁగి
జగడంబు సదిఁగోరి చనుదేరఁ బందికై పెనఁగి ముక్కంటికిఁ బ్రియమొనర్చి
జంభారి ప్రార్థింపఁజని కాలకేయాదిదితిజులఁదునిమి దేవతలఁ బ్రోచి
గోగణంబు మరల్చి కుంభజప్రముఖులతలపాగలడుగ నుత్తరకునిచ్చి
తే. చండగాండీవనిర్ముక్తసాయకములఁ, గురుబలంబెల్లఁ బఱిమార్చి ధరకు రాజు
గా యుధిష్ఠిరుఁజేసి వేడ్కలనుదేల, నర్జునుండర్జునయశోధనార్జనుండు. 117

చ. సనతురంగరక్షణకుఁ జాలి వసుంధరఁ జుట్టి వచ్చుచో
బవర మొనర్చి భూవరులఁ బల్వుర గెల్చి హయంబుఁ దెచ్చి పై
భవమునఁ దత్క్రతుత్రయముఁ బాండుసుతాగ్రజుఁ జేయఁ జేసి దా
నవరిపుతోడ ఫల్గునుఁ డొనర్చె ననారతసఖ్యముద్దగన్. 118

క. వనధిగభీరుఁడు సజ్జన, వినుతచరితుఁ డమరనిభుఁడు విజయుఁడు మోదం
బునను సుభద్రవలనఁగాం, చెనునభిమన్యుని విభవవిజితశతమన్యున్. 119

క. ఆయభిమన్యుఁడు చాపా, ద్యాయుధవిద్యాప్రవీణుఁ డప్రతిహతశౌ
ర్యాయతభుజుఁ డార్యజనవి, ధేయుఁ డనుచు జనులు సన్నుతింపఁగ దనరెన్. 120

సీ. కృప గురు గురుసుత కృతవర్మ బాహ్లీక కర్ణ సౌబల శల్య కౌరవేంద్ర
భీష్మప్రభృతియోధబృందంబుతోఁ బోరి విరచిత్రదృఢలాఘవములు మెఱయ
శరములఁ బఱపి జర్జరితశరీరులఁగావించి రథరథ్యకార్ముకముఖ
సాధనంబులఁద్రుంచి జముకోల్వునకు బృహద్బలుఁ దాడిగాఁగ రాజులనుభనిచి

తే. ధర్మనందనునదికి మోదంబు మిగుల, బ్రథనమొనరించి బాహుసంరంభమునను
వాసుదేవార్జునులకనవచ్చుననుచు, సమరులెన్నంగనభిమన్యుఁడలర మిగుల. 121

క. గురుతనయునిశరవేదన, హరికరుణనుదొలఁగనుదయమయ్యెఁ బరీక్షి
ద్వరుఁడభిమన్యువునకును, త్తరకును సద్బుధజనప్రతతినుతులెసఁగన్. 122

తే. చక్రధరభక్తిఁ బ్రహ్లాదుసాటియనఁగఁ, దగుపరీక్షిన్నృపాలుఁడు ధరణినేలెఁ
జతురుదధివేష్టితావనిచక్రమందుఁ, గలుగునృపులెల్లఁ దనకరిగాపులుగను. 123

సీ. విక్రమంబునను దిగ్విజయంబుఁ జేయుచో నుర్వియు ధర్మంబునొక్కరొడను
గోవృషాకృతులఁ గైకొనియున్న రాజలక్షణశూద్రరూపంబుఁగలి వహించి
వచ్చి వానినిదన్నఁ గ్రచ్చఱఁగని హేతిఁ ద్రెయఁబూనిన వాఁడు వెఱచి మ్రొక్కి
శరణన్నఁ బ్రోచి రసాధర్మదేవతలను మధురోక్తులననునయించి
*తే. ప్రీతిధర్మదేవునకుఁ బరీక్షితుండు, తనకధీనంబులైనట్టివినుతశౌచ
ఘనదయానూనతపములన నెడుమూఁడు, పాదములనిచ్చి నాలుగుపాదములను
నడవఁగాఁజేసి వేడుకఁబడమికొసఁగె. 124

సీ. అమరసరిత్తీరమందుఁ గృపాచార్యు నాచార్యుఁగాఁగొని హరినిఁగూర్చి
నముచిసూదనుఁడాదినాకసంవాసులు ముదముతో వచ్చి కన్నెదుట నిలిచి
తమతమయజ్ఞభాగములందుకొనుచుండ భూరిదక్షిణలచే భూసురులను
దనుపుచు నశ్వమేధత్రయంబొనరించి మఱియు రాజోచితమఖములెల్ల
తే. జేసి కడుఁ బ్రేమనాపరీక్షితుఁడునుత్త, రునితనూభవయగుమాద్రియనువధూటి
యందుఁగాంచెను జనమేజయశ్రుతసేన, భీమసేనోగ్రసేనుల బిరుదుమగల. 125

క. ఆజనపాలురలో జన, మేజయరాజేంద్రుఁ డఖిలమేదినికెల్లన్
రాజై యొనర్చె జనకుని, రోజన్గలినడఁచి ధర్మమున్నతిఁజెందన్. 126

సీ. తక్షకుపయినల్గి చతుర్థ్యస్త్రిహోధ్వరమును జేయనింద్రునిఁగనియతండు
శరణుఁజొచ్చుట విని జంభారినెడఁబాపి తక్షకు రావేల్వనాక్షణమున
నంబరవీధినినాయహి రా నిల్పియాస్తికుఁడరుదెంచి స్వస్తిపూర్వ
కంబుగా దీవించి క్రతువు మాన్పను మాని హరిఁగూర్చి జనమేజయావనీశుఁ
తే. డనిమిషవ్రాతమరుదెంచియధ్వరోత్స, వంబునన్నాళ్ళు నిలిచి నెయ్యంబుతోన
తమహవిర్భాగములఁగొనసమరతటిని, చెంత మూఁడశ్వమేధముల్చేసె వేడ్క. 127

---

* ఇది పంచపాదతేటగీతి.

క. దినదినమును వైశంపా, యనుచే వ్యాసప్రణీతమహాభారతమున్
వినితోదరశివచర్యలు, జనమేజయుఁ డాలకించి సర్వముఁ దెలియన్. 128

క. వనజాహితకులమణియగు, జనమేజయమనుజవరవృషభుఁడు పుష్టం
దును శంఖశతానీకుల, ననఘులనిరువురనుగనియె నతిమోదమునన్. 129

తే. ఆసమయంబులో శతానీకనృపతి, యాజ్ఞవల్క్యమునిశిష్యుఁడై యతఁడు సెప్ప
సాంగములుగాఁగ వేదముల్సదివి కృపుని, వలన దివ్యాస్త్రశస్త్రలాభంబుఁబడసె.

ఉ. లోక మెనంగుశాస్త్రములపోఁడిమియెల్లనడంచి యాశతా
నీకుఁడు బాహుపీఠి ధరణీధరమెల్ల వహించి సజ్జనా
నీకముఁ బ్రోచి దుష్టజననిగ్రహముద్ధగఁజేసి యాజ్ఞముల్
ప్రాకటలీలఁజేయుచు సుపర్వులకా మెంతఁజేయు చెప్పుడున్. 131

క. ప్రాకటయశుఁడైనశతా, నీకునకు విదేహధారుణీధవసుతకున్
శ్రీకరమూర్తి సహస్రా, నీకుఁడు జన్మించె విబుధనికరమువొగడన్. 132

శా. శ్రీనారాయణభక్తుఁడున్నతజయశ్రీమంతుఁడౌ నాసహ
స్రానీకుండొకరుండెయేలెను మహాసర్వంసహాచక్రమున్
భూనాథోత్తములెల్లఁ గొల్వఁ బ్రజలున్ భూత్యాయురారోగ్యస
ద్దానోత్సాహులునై సుఖింప మిగులన్ ధర్మంబు వర్ధిల్లఁగన్. 133

క. శ్రీకాంతుఁగూర్చి మఖముల, నేకంబులు సేసె విప్రులెల్లఁదనియ న
స్తోకధనమిడి సహస్రా, నీకనృపతి సురతరంగిణీప్రాంతమునన్. 134

సీ. ఆసహస్రానీకుఁ డశ్వమేధజుఁగనె నతఁడుర్విఁబాలించె హితుఁడెకాని
యహితుఁడౌభూపతినరసినలేకుండ లేమి భూజనులందు లేమిఁజెంద
ద్రవ్యసంపన్నత ధనదుతోనెనయయి పరమేశభక్తితత్పరతఁ జెలఁగి
క్రతువులఁజేసి దేవతలతృప్తియొనర్చి వరకీర్తి దిక్కులఁబరఁగఁజేసి
తే. యాదినృపచర్య వర్తించి యార్యవరులు, పొగడనవికనకృష్ణాఖ్యపుత్త్రుఁగాంచె
నాతఁడెదురెందులేనిసాహసముకిడిమిఁ, బుడమి నేలెను ధర్మవిస్ఫురణ మెఱసి. 135

క. అవికనకృష్ణధరిత్రీ, ధవుఁడచ్యుతుఁగూర్చి యాగతతులొనరించెన్
దివిజులు పూర్వనృపాలుర, సవనంబులకనయటంచు సన్నుతిసేయన్. 136

క. ఆయవికనకృష్ణుత్మ్మా, నాయకునకుఁజక్రుఁడనెడివరపతిగలిగెన్
ధీయుతుఁ డతఁడిలనేలుచు, న్యాయంబునఁ బ్రజలఁబ్రోచి యహితులనడఁచెన్.

క. ఆచక్రనృపతి రంపున, యాచక్రధరుండు సదణావళినిసటం

చాచక్రవాళపరిష్కృత, భూచక్రజనములచేతఁ బొగడంబడియెన్. 138

క. ఫణితల్పుఁ గూర్చి నిర్మల, మణులంబుజగర్భునంశమణులకుఁ గడు ద
క్షిణలొసఁగుచుఁ జక్రనృపా, గ్రణి చేసె మఖంబులొప్పఁగ నియమోన్వేద్యన్.

క. ఆవసుధేశవిశాలుఁడు, భూవలయం బాదిరాజపుంగవచరితం
బై వెలయ నేలె ధర్మ, ప్రావీణ్యము మెఱసి బాహుబలగర్వమునన్. 140

ఉ. అంబరరాజతల్పు నలినాక్షు రమావరుఁ గూర్చి యాగముల్
చండవిరోధిరాజమదసామజయూథమృగేంద్రమూర్తిస
త్త్వుండొనరించె దక్షిణల భూసురకోటులఁ దన్పి వేడ్కనా
ఖండలముఖ్యనిర్జరనికాయము వొంగ మహావిభూతితోన్. 141

క. వానికిఁ జిత్రరథుండను, భూనాథుండుద్భవించె భూమి సకలమున్
దానాకరుఁ డేలె ధర్మము, నూనముగా జనులకెల్ల నుత్సవమొదవన్. 142

సీ. ఆచిత్రరథనరాధ్యక్షుండు బహురథుఁ డను తనూభవుఁ గాంచె నానృపాల
కావతంసము సంతతాధ్వరరతుఁడై మహాసుకృతియై పాల్చి వసుమతి దవర
రాజ్యమేలుచు నిందిరాపతిప్రీతిగాఁ గ్రతువులొనర్చుచు వితతకీర్తి
దిక్కులఁ బరఁగించి దేవేంద్రసన్నిభుఁడై యొప్పి సృష్టిమదాహ్వయుండు

తే. సైనప్రియనందనునిఁ గాంచె నాతఁ డుర్వి, పాలనముఁ జేసె ధర్మతత్పరత మెఱసి
బాహుబలగర్వమున రిపూత్సాహమడఁచి, చేసెఁ గ్రతువులు పెక్కు దక్షిణలొసంగి.

ఉ. మానుగ సృష్టిమత్సుగుణమండనుఁ డుంగనె నిర్జితద్విష
త్సేనుని సత్యసంధుని సుషేణుని నాతఁడజాతశత్రుఁడై
దానపరుం గ్రతాధ్వరులుదారుడునై జనులుల్లసిల్లనం
భోనిధివేష్టితంబయిన భూతలమేలె యొనర్చి జన్నముల్. 144

తే. ఆసుషేణుఁడు సునిధధరాధిపేంద్రుఁ, గాంచె నతఁ డుర్వి గలకలికల్మషంబు
గాఁగఁ బాలించి రిపులను గర్వమడఁచి, మురహరునిఁ గూర్చి చేసె నధ్వరశతంబు.

క. ఆసునిధునకు నృచక్షుఁడు, వాసవనిభమూర్తిగలిగి వరధర్మగుణో
ద్భాసి యయి బాహుబలమునఁ, దా సర్వధరిత్రి నేలె దళితాహితుఁడై. 146

తే. అనృచక్షునృపాలకుఁ డాగమోక్త, దక్షిణలొసంగి రాజోచితంబులైన
యాగములఁ జేసి హరిఁ గూర్చి యమ్మహీశ, తిలకుఁడును గాంచె రిపుదవానలుని నలుని.

మ. అహితవ్రాతము పోరులన్దొలఁగి భృత్యామాత్యపుత్రాంగనా
సహితంబై చని వింధ్యగహ్వరములన్ సహ్యాచలాగ్రంబులన్

మిహికాహార్యమునందు డాఁగి ప్రజకల్మిస్సెల్ల ధర్మంబునన్
మహిఁ బాలించె నలుండు రెండవనలస్మానాయకుండో యనన్. 148

మ. పరమార్థుండనుచక్రిఁగూర్చి నలభూపాలుండు చేసె న్వయా
తిరఘూర్తంసులమాడ్కిఁ బెక్కుమఖముల్దివ్యప్రసంతీస్థలిం
జిరపుణ్యుండు పరిప్లవుండు జనియించెం దన్మహీజానికిన్
ధరణీచక్రము నాపరిప్లవనృపాఖ్యత్ముండు దానేలుచున్. 149

ఉ. గర్వితవైరివీరనృపఖండనుఁడై వరకీర్తి దిక్కులన్
బర్వఁగ వర్ణధర్మపరిపాలనగల్గి కృతాధ్వరంబులన్
సర్వనిలింపకోటులకు సంతతమున్ప్రియదంబొనర్చుచుం
బూర్వనరేంద్రచర్యకనఁబోలుచునొప్పెఁ బరిప్లవుండిలన్. 150

తే. ఆపరిప్లవనరనాయకాధిపునకుఁ, గలిగె మేధావియనుమహీకాంతుఁడతఁడు
కడిమిపెంపున నిష్కంటకముగ వసుధ, ధర్మమున నేలి క్రతువులఁదనిపె సురల.

క. ఆమేధావికి సునయ, క్ష్మామండలపతి జనించె శౌర్యస్ఫురణన్
దా మహినేలెను శ్రీరఘు, రామునిచందమునఁ బ్రజలు ప్రణుతులొనర్పన్. 152

క. అతనికి నృపంజయుండను, సుతుఁడుగలిగె నాఘనుండు క్షోణీతలమం
చితధర్మస్థితి నేలుచుఁ, గ్రతువులనొనరించె దూర్వుఁగనియెం బ్రీతిన్. 153

సీ. ఆదూర్వుఁడుర్వి నేకాతపత్రంబుగ ధర్మంబుతో నేలి దానవాంత
కునిఁగూర్చి జన్మంబులొనరించె వష్ణుణ్యతమునకు జన్మించె నిమినృపాలుఁ
డతఁడు భూమీశులనాహవంబున గెల్చి వారలు భయభక్తిఁజేరి కొలువ
వసుధఁ బాలింపుచునసదృశవైభవంబలరనధ్వరములననిమిషులను

తే. దనివినొందించెఁగనె బృహద్రథునతండు, ధరణికధిపతియై ప్రజానరయికలను
నరసి రక్షించి చేసెను హరినిఁగూర్చి, యాగశతమునుగనె సుదాసాఖ్యసుతుని.

సీ. ఆసుదాసనరవరాగ్రణి ముదమునఁగనియె శతానీకమనుజవిభుని
నతఁడు దుర్దమనధరాధీశుఁగాంచె నమ్మానవేశునకు విహీనకరుఁడు
పుట్టెను దద్రాజపుంగవునకు దండపాణిగల్గెను దండపాణికుదయ
మయ్యెను నిమియమ్మహారాజునకు క్షేముఁడాక్షేమనృపతికి నవఘమూర్తి

తే. యాబృహత్ప్రత్రుఁ డాతనియనుఁగుఁదమ్ముఁ
డనుబృహద్రథుఁ డాభూతలాధిపునకుఁ
బొడమెను బురంజయుండనుభూవరుండు
వానికుదయించె శిశునాగవర్ధనుండు. 155

తే. వానికినిబుట్టె శృంగుఁడావసుమతీశు, పేర శృంగాఖ్యకులమువర్ధిల్లెఁ గనియెఁ
గనియెనారాజచంద్రుండు కాకవర్ణు, నతఁడుగాంచెను క్షేమవర్మ నెడిసుతుని. 156

సీ. ఆక్షేమవర్మకు సుక్షేత్రుఁడుదయించె నతనికి విధిసారుఁడ నెడుసుతుఁడు
జనియించె నావిధిసారునకును బర్బకుఁడు పుట్టె మఱి బర్బకునకు వాజ
నేయుఁడాధారుణీనేతకు నందివర్ధనుఁడట్టినందివర్ధనుఁడు గాంచెఁ
శ్రీతి మహానందినాతండుగనె శిశునాగపార్థివుని నావరవరునకుఁ

తే. గలిగె సుజ్యేష్ఠుఁడు సుజ్యేష్ఠభూకాంతునకును, వసువు వసునకు భద్రకవసుమతీశుఁ
డమ్మహాత్మునకునుబుళిందాభిధానుఁ, డామహారాజునకు ఘోషుఁడనఁగ సుతుఁడు.

వ. కలిగెనాఘోషునకు ద్విషిమిత్రుండు, ఆరాజచంద్రునకు భగవంతుండు, ఆమహీ
పాలాగ్రణికి దేవభూమి, అభూస్వామికి భూమిమిత్రుండు, అన్నృపకంఠీరవునకు
నారాయణుండు, ఆసతతదానోత్సవునకు సుశర్మకృష్ణులు, ఆయశోధనులందుఁగృ
ష్ణునకు శ్రీశాంతకర్ణుండు, ఆబంధుచందనునకుఁ బౌర్ణమాసుండు, ఆమహావీరు
నకు లంబోదరుండు, ఆప్రతాపమార్తాండునకు బలికుండు, ఆవైరిసంహారునకు
మేఘుండు, ఆభోగదేవేంద్రునకు స్వాతి, ఆసుగుణాభిరామునకు దండమానుండు,
ఆచండవిక్రమునకు నరిష్టకర్మండు, ఆపుణ్యమూర్తికి హాలేయుండు, ఆశూరాగ్ర
ణికిఁ దిలకుండు, ఆశ్రితజనావనునకుఁ బుషితోరుండు, ఆధర్మాత్మునకు సునం
గుండు, ఆసుమతికి నృకుండు, ఆనీతిపరునకుఁ జటకుండు, ఆయఖండలక్ష్మీప్రసన్ను
నకు వివసాతి, ఆసతతకృతాధ్వరోత్సాహునకు నరిదమనుండు, ఆమేరుధీరునకు
గోమతి, ఆహరిహరభక్తునకుఁ బురిముండు, ఆకలుషవిదారునికి శ్వేతుండు, ఆయన
ఘునికి వేతాసితుండు, ఆయతిరథశ్రేష్ఠునకు స్కందుండు, ఆమహోరస్కునకు
యజ్ఞశాంతుండు, ఆభూభుజునకు విజయుండు, ఆపయోధిగంభీరునకుఁ జంద్రబీ
జుండు, ఆచంద్రవత్ప్రియదర్శనునకు మనువు, ఆమనుమార్గచరితునకు నందుండు,
ఆనందనందన పదారవిందసేవాసక్తునకు భూతనంది, ఆచిత్తజసమానాకారునకు
నంది, ఆరాజపరమేశ్వరునకు శిశునంది యశోనందియను నిరువురు జనియించిరి.
ఆసింహపరాక్రము లిరువురకుఁ బదునలుగురు సుతులుదయించి వారలు బాహ్లిక
దేశాధీశులైన, వారిలోఁబుత్రమిత్రుండు దుర్మిత్రుండుననురాజు లిరువురేకస్థులై
కయ్యంబునంబోదివిన నాపదునలుగురోపినంత పెనంగి యొక్క కాలంబునం బాహ్లి
కదేశంబు విడిచి యేడ్గురు కోసలదేశాధిపతులైరి. మఱియు నేడ్గురునాంధ్రదేశాధీ
శ్వరులైరి. అందు పందత్మ్నసాలవర్యుండు దనపేర నందపురంబనుపురంబుఁ గావించి
యదిదనకు రాజధానిగా నసదృశపరాక్రమంబున సేతుగోదావరీపర్యంతమహీమం

దలంబునకంటకంబుఁగావించి యదిదనకు నేలుబడిగాఁ బ్రతిదినవిరచితషోడశమహా దానపరతంత్రుండై ప్రతాపనిర్జితాశేషభూపాలుండై ప్రవర్ధమానయశశ్శరదూర్వర పూరితాజాండకరండుండై సకలవిద్యావిశారదుండై పరఁగుచుండి. 158

తే. అహరహము రోగపాదుకామహిమచేసు,రాపగను స్నానమొనరించియరుగుదెంచు
చున్నచో వేఁడుకొని సతియొక్క నాఁడు, వెంటనంటిన నందభూవిభుఁడుసనిరె.

క. సతితోనిటువలె నంద, క్షితిపాలుఁడుగాశికేగి చేసెను స్నానం
బతివ రజస్వలయైనను, గతి మునుపటివలెను బాదుకల లేకున్నన్. 160

క. చింతించి నందుఁడటుఁదన, చెంతనుగలపంచశతము క్షితిసురులకునే
కాంతమునఁ దెలిపెఁ దనవృత్తాంతము వారందు కాత్మనలరుచుఁబతితోన్. 161

క. మంచిదిగాశనసీశ్వర, పంచాస్య భూమిసురులప్రార్థన వృథగా
వించుమె నీ వేలెదుపుర, మంచితగతి మాకొసంగుమననిత్తుననెన్. 162

క. వారందుకునొడఁబడియా, భూరమణునినారితోన పురిఁదొంటిగతిన్
జేరఁదమమహిమఁజేసిరి, యారాజీవోద్భవాన్వయావళియంతన్. 163

క. చనుదెంచి నందమహీపతి, తనపురమాద్విజాలకొసఁగి తానొండు పురం
బున నిలిచియేలె ధారుణి, జనసన్నుతులెసఁగ సకలసౌఖ్యోన్నతుఁడై. 164

వ. ఆనందమహీమండలేశ్వరునకుఁ దొమ్మిదవవాఁడై చళుక్యభూపాలుం డుదయించె నతండు సహస్రబాహుబలె విదళితాహితచతురంగబలాలంకృతరణరంగవిజయర మాకరగ్రహణోత్సాహుండును, సహస్రఫణాధరుబలె సర్వసర్వంసహాభారభరణుం డును, సహస్రకిరణుబలె నిఖిలదిక్ప్రకాశితతేజుండును, సహస్రలోచనుబలె భువ నప్రఖ్యాతలోకనతత్పరుండును నై, శరణాగతరక్షణ మొనర్చుచు సతతంబును మఖంబులఁజేయించుచు ధర్మమార్గంబున ధరణిఁబాలించె. 165

తే. ఆచళుక్యవంశజులయినట్టినృపతు, లసనిఁబెక్కండ్రు పాలించిరంత వారు
లాంబునిధిశశియైబిజ్జలాఖ్యనృపతి, పుట్టి ధరనేలె వైరుల మట్టుఁబెట్టి. 166

సీ. క్ష్మాభరణంబగుకల్యాణపురమేలి కల్యాణబిజ్జలాఖ్యను వహించి
దుష్టనిగ్రహమును శిష్టరక్షణమును బూనికావించుచు భూజనముల
నయమార్గమునఁ బ్రోచి నాల్గుపాదముల ధర్మము పరిక్షితుకీతి మహిని మెలఁగఁ
జేసి దీనార్థుల శ్రీదులఁగావించి ఘనమగుకీర్తి నల్గడల నించి

తే. యసదృశపరాక్రమక్రీడనతిశయిల్లి, భరతకురునృగనలధరాపతులఁబోలి
వితరణాదిగుణాళిచే వినుతికెక్కి, వెలసెఁగల్యాణబిజ్జలవిభుఁడు మిగుల. 167

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, సమధిగత పంచమహాశబ్ద, మహామండలేశ్వర, కల్యాణపుర వరాధీశ్వర, ఆత్రేయసగోత్ర, క్షత్రియాచారకులపవిత్ర, చాళుక్యనారాయణ, చాళుక్యచక్రవర్తి, మండలీకరధరణీవరాహ, వెంగత్రిభువనమల్ల, పాయకాభుజు పయిలేజాజ్జారుబొల్లితే జొల్లియాక్, సాములామణివిలె మణివియాక్, సాములా జక్కిడివరాజాయతెక్కిడీలు మన్నియాక్, సాములాతాను ఉత్సాయి బాహు అల వీతో మన్నియాక్, సాములాజాళు కాళుపడుకాయితే మన్నియాక్, సాములాయ బాలుతలెసలితె మన్నియాక్, సాములాబయిత్సాసైత్సాతవిసాపాణవితే మన్నియాక్, సాములాకాలేభిడిపాడ్రిపాతుకాయితు మన్నియాక్, సాములాభర్త రూదిగుడాకుంజకాళాఘోరాసాళాబాహుత్తువర్న మన్నియాక్, సాములాసామెూరు దావతే సప్పసాళుతేభాగియాతే ముత్తిళియోసరితే మన్నియాక్, సాములాపోడు ఉరగలాళ ఉపరిదేఖితేమన్నియాక్, సాధర్తారు, శ్రీరాజ, రాజపరమేశ్వర, శ్రీ రాజరాజేశ్వరదివ్యశ్రీపాదపద్మారాధకాది మహాబిరుదావదానోజ్జ్వల, కల్యాణబిజ్జలేశ్వర, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 168

తే. అని పొగడ్తకు నెక్కెఁ గళ్యాణబిజ్జ, ళక్షితీశుఁడారాజలలామునకును
మనుమఁడై నట్టి వీరహొమ్మాళిరాయఁ, డవనిఁ బాలించె సకలజనాళి మెచ్చ. 169

క. కలనైన వలజడనిరోడి, పలుకాభూవరుఁడు జనులు పలుకక యుండన్
విలుకోఁపు వఁగావించెను, బలశౌర్యములఖిలనృపులు ప్రణుతిరొమొనర్పన్. 170

వ. ఆవీరహొమ్మాళిరాయమహీపాలుండొక్కనాఁడు నూఱువేలరథంబులు లక్షయేనుంగులన్నిగుఱ్ఱంబులు శతసహస్రాయుతపదాతివర్గంబును గొలిచిరా, జయదుందుభిస్వనప్రకుపితాచలకందరకంఠీరవుండై, సర్వాలంకృతాభిరాముండై సకలసంపదలకునికపట్టై పరమభాగవతజనాకీర్ణంబై పరాభేద్యంబై వీరనారాయణదేవనివాసంబై యొప్పగంగాపురాఖ్యకుఁ బ్రతినామంబుగల మాయాపురంబునకరుగుదెంచి, పౌరులెదురుకొన రాజగృహంబుం బ్రవేశించియుచితకరణీయంబులొనరించియారాత్రిసుఖనిద్రఁజెంది, మఱునాఁడరుణోదయంబున స్నానసంధ్యాద్యనుష్ఠానంబులొనర్చి, మున్ను తనచేఁ బ్రతిష్ఠచేయఁబడిన చెన్నకేశవస్వామి దేవాలయంబునకరిగియద్దేవునకు సద్భక్తినురంబున నున్న పదకమఁటులు చ్యుతిగాఁ గరయుగంబునఁ గర్ణయుగళంబు మూసికొని ప్రవరాన్వితసగోత్రనామసహితసాష్టాంగనమస్కారంబులాచరించి, తత్ప్రసాదంబు మాళినిడి యహర్ముఖాదారభ్య సాయంసమయావధి దేవాలయంబు

ప్రదక్షిణంబుఁ గావింతునని విద్వజ్జనసమక్షంబున సంకల్పంబుఁ గావించి, చెన్నకేశవస్వామిదివ్యశ్రీపాదపద్మంబులు నిండుడెందంబనునరవిందమధ్యంబునం బొందుపఱచి, మందమందగమనమున శ్రీహరిసహస్రనామంబులు చర్చించుచుఁ బెద్దలగు బ్రాహ్మణులు వెంట రాఁ దన్మధ్యంబునఁ దనుక్లేశంబునకోర్చి ప్రదక్షిణం బొనరించు నెడఁ బ్రదక్షిణప్రదక్షిణంబునకు గరుడస్తంభోపకంఠభూమి నుదురంట సాష్టాంగదండప్రణామం బొనర్చుచుఁ దక్షిణంబుడుగక ప్రదక్షిణనమస్కారంబు సేయుచు, సాయంకాలసమయంబునం బ్రదక్షిణం బొనర్చి గరుడస్తంభంబు చెంత నిలిచి బ్రాహ్మణజనంబు లిరుసంకలఁ దోలంగ సాష్టాంగదండనమస్కారం బొనర్చుచు నచ్చో శంఖచక్రముద్రితస్థాపితోపసంఘర్షణోపలక్షితశంఖచక్రలాంఛిత భుజయుగళుం డైన నిరీక్షించి విద్వజ్జనంబులు పౌరులు బంధువులు మంత్రిసామంతపరివారనికరంబును విస్మయంబంది యితనిచరితంబు దివ్యంబని పలుదెఱంగులం గొనియాడిరంత నావీరహోమ్మళిరాయమహీమండలాఖండలుండు నిజపురంబునకరుగుదెంచి వీరనారాయణదేవ చరణాంభోరుహారాధనానుసంప్రాపిత సకలసామ్రాజ్యవిశేషభోగంబులుం బరమభాగవతజనసఖిత్వంబునుం గల్గి పెద్దకాలంబు ధాత్రిఁ బాలించుచుండె. 171

తే. ఆమహారాజునకు సుతుండై నతాత, పిన్నమమహీశ్వరేశుఁడు పృథివి వేలె
రంతిహైహయనలసగరనృగపూరు, భరతశశిబిందుకుకుమహీవరులఁ బోలి. 172

క. ఆతాతపిన్ననృపవరుఁ, డాతతభుజవిక్రమమున నహితోర్వీశ
వ్రాతముల గెలిచి ధర వి, ఖ్యాతిగఁ దద్ధనమునసంగి క్రతువులఁ జేసెన్. 173

బిరుదగద్యము.

స్వస్తి, సమస్తసద్గుణాభిరామ, రాజరాజాన్వయాబ్ధిసోమ, నిస్తులౌదార్యనిరాకృతసూర్యనందన, వైరిభూపాలాభినందన, సమస్తసురాచారవెలుగురాచనాయకరాజసప్తాఙ్గహరణ, నతదిగన్తరాగతనరపతినికరమకుట మణిఘృణివిరాజితచరణ, శరణాగతవరద, మన్యపులిబిరుద, మహామణ్డలాధిగతకట్టకశాసన, వైభవపాకశాసన, వీరహోమ్మళిరాయతనూజ, తాతపిన్నరాజ, జయ, విజయీభవ. 174

వ. అనియారాజేంద్రుండు వందిజనవందితుండగు. 175

ఆ. తాతపిన్ననృపసుధాధామవరకీర్తి, చన్ద్రికాభిరామసరణియమరుఁ
గాశిసేతుమధ్యకటకనసీపక, జనచకోరములకు సమ్మదముగ. 176

ఆ. తాతపిన్నరాట్ప్రతాపంబు మిక్కిలి నిండి సర్వఁగమలజాండమలర

విజయజలజనయన వేడ్క చేఁగైకొన్న, కుంకుమంపుబరణికొమరువమరి. 177

చ. అతనికి సోమదేవవసుధాధిపుఁడుద్భవమంది నిర్జితా
హితుఁడయి తాల్చె భూభరమహీనపరాక్రమరేఖ నెన్నఁగా
క్షితిసరజామనోహరునికిం బ్రతియాచును నీతిచే బృహ
స్పతిసరిఁబోలి ధర్మమునఁ బాండుసుతాగ్రజుజోడుకోడడై. 178

క. సకలజనంబులు సిరులం, దొకటనునచ్చికములేకనుండఁ బెనుచుచుం
బ్రకటముగ ధనము విప్రత,తికినిడి సవనములు సోమదేవుఁడొనర్చెన్. 179

సీ. బలవంతుఁడగునడబాలనాయకునిని శూరుఁడౌ గుజ్జులవీరిసేని
కాద్రవసోన్నిద్రు రుద్రపాధిపు మహాశౌర్య గౌరారెడ్డి సాహసాంకు
గంగినాయకుని సంగ్రామరంగంబున సింగంబు మత్తమతంగజములఁ
బట్టుకైవడిఁబట్టి చట్టలెత్తించి కిన్కనునసహుండునై గంగిసేని
తే. కొండప్రాగ్ద్వారసీమనుద్దండస్ఫూర్తిఁ, గంబములఁ బాఁతి తోరణగాఁగఁ గట్టి
వినుతికెక్కెను సకలభూజనులచేత, సోమదేవనృపాలసుత్రాముఁ డెలమి. 180

సీ. కదనరంగంబునఁ గరితురంగమవీరవితతితోఁ బలుమాఱు విఱుగఁ దోలి
యమితోగ్రశౌర్య మహాష్మఁబట్టి నీ పేరుఁ బెట్టెదనుగుమారునకది
గాక ధవళాప్పదకములంబు నుదురంట దండంబుఁ బెట్టెదఁదన్నఁ గాచి
విడువుమన్ననుగాచి విడిచియర్థులకును షష్టిశతంబునశ్వములవాని
తే. చేతనిప్పించి శరణన్నఁ బ్రీతిఁగాచు, బిరుదు తగునీతనికయని ధరణిపతులు
సన్నుతింపఁగనాదిరాజన్యచర్యఁ, దేజరిలె సోమదేవధాత్రీవరుండు. 181

సీ. దండెత్తి చని మహోద్దండస్ఫూర్తిని గంగిసేనికొండలీలగానుగట్టి
కందనవోలునుగలువకోలునుగోటరాచూరు నెటువంటిరాజుకైన
సాధింపరాని మొసలిమడుగు మఱియూతగిరినగరము పాతానికోట
పరుసతో సాధించి పరమహర్షంబునఁ దన్నభోజనతతులఁ బ్రోచి
తే. ధరకుఁదొడవని వినుతింపఁదగినయట్టి, యూరకీటిపురాధ్యక్షుఁడగుచుఁ దాత
పిన్ననృపసోమదేవుండెయెన్నదగియె, సకలసత్కవిసురభూజమనుచు నెపుడు 182

బిరుదగద్యము.

జయజయ, నిఖిలమహాభాగవతముఖ్యవిఖ్యాతకీర్తి, ఏకదివసఘటికైకఘాటీహఠా
హృతకోటరాచూరు పాతానికోట కందనవోలు యూతగిరి కలువకొల్లు మొసలి
మడుగు గంగిసేనికొండాభిధానస్థదుర్గప్రవర్తి స్థలదుర్గ జలదుర్గ గిరిదుర్గ వనదుర్గ

ఘోరాటీదుర్గ విఘాటీ, సముద్ఘుష్యమాణబిరుదాపదాన హాళాహళికాకర్ణనపులకితక
పోల, నాకులపాటిముదుగంట్యానెగొందికుంతిసరవిజయలక్ష్మీసమక్షీకరణలక్షిత,
నాకులపాటివీరక్షేత్రభారతీమల్ల ముదుగంటివీరక్షేత్రభారతీమల్ల ఆనెగొందివీర
క్షేత్రభారతీమల్ల కుంతివీరక్షేత్రభారతీమల్ల వీరక్షేత్రభారతీమల్ల బిరుదభరితాను
భావ, స్వభావగంభీరాంభోనిధి, సత్వగుణవాసుదేవ, సకలవరదేవచూడామణి, అవి
భరణపటిమసహదేవ, ఆదిదేవ, సుపర్వరమణీమణిస్తుత, వరద, భయద, హొసబిరు
దరగండ, వీరప్రతాపబిరుద, బిరుదుమన్నెరగండ, పురిగోలసురత్రాణ, శరణాగత
త్రాణబిరుద, రాయరణరంగభీభత్స, రాయరాహుత్తరగండ, రైవరగండ, గండర
గండ, తాతపిన్నమరాజతనూజ, సోమదేవరాజ, విజయాభవ, దిగ్విజయాభవ. 183

వ. అని బిరుదులఁబొగడ మహీతలంబుఁ బాలించె. 184

మ. హరిశౌర్యుండగుసోమదేవవసుధాధ్యక్షుసత్కీర్తి భా
సురతన్నద్దెసలెల్లనిండి తగఁబొల్చెన్ భూజనస్తుత్యమై
హారమందారపటీరహీరకలధౌతాబ్జాహిరాట్స్ఫారదా
శరదభ్రాంబుజగర్భసూనుబలతుక్షమాస్ఫూర్తివారింపుచున్. 185

ఉ. ఇమ్మహి సోమదేవమనుజేంద్రుప్రతాపము నిండి దిక్కులన్
బమ్మినఁజాతపోతనవపల్లవబింబఫలారుణాంబుజా
తమ్ములటంచుఁగోకిలకదంబము కీరచయంబు చంచరీ
కమ్ములు గ్రమ్ముచుండునొడికంబుగ భ్రాంతివహించి పల్మరున్. 186

తే. సోమకులదీపకుండగుసోమదేవ, రాజవరునకునుదయించి రాఘవేంద్రుఁ
డఖిలనృపతులు ముకుళితహస్తులగుచుఁ, గొలువ ధరయేలెనతఁడు దోర్బలము మెఱసి.

సీ. ఎదిరించువైరులనుదమడంపను శరణనినను రక్షింపనతఁడె నేర్చు
భావింప జనులకు భయముఁబుట్టింపనాహ్లాదమునొనరింపనతఁడె నేర్చుఁ
బరమునెర్మ్ముదప్పక నడపను జనతతిచేత నడపింపనతఁడె నేర్చుఁ
గమనీయనీతిమార్గముదెలివిగఁదెలియను దానుదెల్పనునతఁడె నేర్చు

తే. నార్యజనులనుబోషింపనతఁడె నేర్చుఁ, గానియొరులందునీ నేర్పు గానుపింప
దనుచు సకలజనంబులు వినుతిసేయ, వెలసె నెంతయు రాఘవోర్వీభుజుండు. 188

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి, నిస్తులప్రతాపతపనోదయనిరస్తపరిపంథిసామంతాధికా
రాంధకార, వసుంధరాభారధరణధురంధర, సీమంతినీజనమందహాస చంద్రికా

వికాస, అనన్యసామాన్యసకలగుణనివాస, యవనబలమర్దనోత్సాహ, తుళువబలసం
హారవిహార, శబరకులబలనిహననవినోద, వాసుదేవచరణకమలసేవాసక్తచిత్త, శర
ణాగతవజ్రపంజర, వీరవ్రతశీల, కవికులసరసకవితాకర్ణనకర్ణాభరణ, మహాదానకంక
ణమణికంకణ, ఉత్సాహసహాయ, శౌర్యసామ్రాజ్య, సోమదేవరాజతనూజ, రాఘ
వరాజ, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 189

వ. అని కవిఘటానీకంబులు పొగడ, రాఘవమహీపాలుండు ధర్మంబున రాజ్యంబేలె.

సీ. జహ్నుతనూభవ జడగతినుడుగక కడువడిఁబఱచి సాగరముఁజేరఁ
గల్పద్రుమములైదు కంపించి శాఖోపశాఖల మిగులశాకలకుఁబొలె
భుజగేశుఁడంతేని బుసచేత ముకలుమలకలుగా రసాతలముఁదూఱె
సురధేనువొక్కవడిఁబఱుపున వనిఁజేరి పూరినిఁగరిచెను సారెసార

తే. నార వీరారిగర్వవిదారియైన, సోమదేవునిరాఘవక్షోణిపాలు
దశదిశాత్యంతపరిపూర్ణధవళకీర్తి, లలితనిర్మలరుచిహాశాహాలికి బెదరి. 191

మ. అరయన్ రాఘవుపావకాంబకము మున్నావాహినీనాథునొ
క్కరునిన్ ద్రుక్కఁగఁజేసె రాఘవమహీకాన్తామనోహారిబం
ధురతేజంబనుపావకామ్బకము శత్రుక్షోణిభృద్వాహినీ
శ్వరులన్ బెక్కురనుక్కడంచుననుచున్ వర్ణింతురుర్వీజనుల్. 192

చ. పరబలభేది రాఘవనృపాలుఁడు పంకజనాభుఁగూర్చియ
ధ్వరములనగ్రహారములుదాత్తమతిన్ దగఁజేసి ధారుణీ
సురులకొసంగెఁబర్వముల శుద్ధసువర్ణగవాదిదానముల్
గరిమనుబిన్నశౌరిని జగద్వినుతున్ ఘనుఁగాంచె వేడుకన్. 193

క. ఆపిన్నశౌరి శాత్రవ, భూపాలుర నెల్లఁగెలనఁబోరిగొని బాహా
టోపమున నేలె ధర సుఖ, మాపాదించుచును జనులకలజడి మాన్పన్. 194

చ. కుపితవిరోధిరాజమదకుంజరసింహము పిన్నశౌరియే
లుపుడమియందు నెందుఁగలలోపలనైనను గేలినైనను
గృపణవిధంబు లోభమును గిల్బిషవర్తనబొంకునోటమిన్
గపటమనూయగోపమును గర్వముఁబుట్టదు లేశమాత్రమున్. 195

చ. అసఘుఁడు పిన్నశౌరి సుజనావనదక్షత రూపరేఖలన్
విమతపరాక్రమంబునను విశ్రుతదానగుణంబు పెంపునన్
వనజదళాక్షుఁడ త్తనయుఁడు వానివిరోధిని వానిమిత్రుఁడా
నెనయగు దీటువచ్చు నతఁడెంతయు సాటగుఁజూడఁజూడఁగన్. 196

తే. పిన్నశౌరియశము వెన్నెలకాకూళి, విన్నవాఁకఁబలుకు వెలఁదిఁబుడుకు
కొడుకు రిక్కయేని కోడలిచూపోడయని, మేటితేజిఁబోలు దీటు లేమి. 197

ఆ. వైరిధారుణీశపంకపారావార,ముల దహించు మిగులఁ జెలఁగి జనులు
సన్నుతింపఁబిన్నశౌరిప్రతాపంబు, బాడబానలంబుపగిదిఁదనరి. 193

క. ఆరాజేంద్రుఁడు బుక్కధ,రారమణునిఁగాంచె నతఁడు రాజకులసుధా
పారావారనిశాకరుఁ,డై రాజిలె సరసపత్కళావృద్ధి మెయిన్. 199

చ. అతివిభవంబునన్దితిసుతాహితరాజు మహాపరాక్రమో
న్నతి మృగరాజు సోయగమునన్నలరాజు సమస్తధర్మప
ద్ధతినలధర్మరాజు పటుధైర్యమునద్గిరిరాజు వాక్ప్రశ
స్తత ఫణిరాజు నిర్దళితశాత్రవరాజగు బుక్కరాజిలన్. 200

శా. చతుశ్శ్రోత్రిత్రసరాహకూర్మగిరిరాట్సాంగత్యముస్నాని సం
రక్షాపేక్ష మనంబునన్దలఁచి గోత్రాదేవియుల్లంఘుఁదా
నక్షీణాధ్వరదై మహాసుకృతదై యారూఢతంబొల్చె స
ర్వక్షేమంకరుఁడైనబుక్కవిభుశౌర్యస్ఫారదోర్గపీఠిస్థైన్. 201

సీ. అడుగనిచ్చితినిప్పుడంతియ లేదనుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
గెలిచి నచ్చుకొని కాని కలననోటమియనుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
మనవెంత చెప్పిన విని పరాకుగఁజేయుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన
మొదటన చనవిచ్చి తుదనది వేఁగుమాటదాఁబుట్టదేనాఁటనైన

తే. ననుచు జనులెల్లఁబొగడఁగ నారపీటి, పురము నేలుచుఁదనకులమునుదదాఖ్య
నలర వెలసెను సతతకృతాధ్వరుండు, రాజపరమేశ్వరుఁడు బుక్కరాజవిభుఁడు.

బి రు ద గ ద్య ము.

జయజయ, స్వస్తి, శ్రీసంతత వేంకటాచలపతిచరణారవిందసేవాకందళిత సామ్రాజ్యసుఖోపభోగ, సాళువనరసింహరాయరాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్య, శౌర్యగరిష్ఠ, సకలకళావిశారద, దైనందినవితరణనానాదిగంతరాగతవనీపకజాలపరిపాలనగుణవిశేష, అసహాయశౌర్య, సుమేరుధైర్య, అష్టాదశవిద్యాప్రజ్ఞాప్రవీణ, రాజకులాభరణ, రాజరాజేశ్వర, పిన్నశౌరిరాజతనూజ, బుక్కరాజ, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 203

క. అని సకలరాజసభలను, వినుతింపఁగ బుక్కరాజవిభుఁడొప్పెను స
జ్జనులను గాచుచు దుష్టులఁ, దునుముచు ధరనేలె మిగుల దోర్బలశక్తిన్. 204

క. సోమాన్వయాబ్ధిరాకా, సోముండగుబుక్కరాజ సుత్రాముయశ
శ్రీమించెఁదెగడె గలిచెను, గామదుఘుఁ గామపాలుఁ గామవిదారిన్. 205

మ. పురముల్ స్వాటినినొక్క పెట్టుగను రూపుస్వాపురీశాను పెం
పరయంజాలినబుక్కరాజమణియాస్యగ్రప్రతాపంబు మే
దురమై దిక్కులనిండఁబర్వుమఁగవిస్తోత్రక్రియాపాత్రమై
సారిదిక్ శాత్రవకాననంబుల దహించున్దావవహ్నిక్రియన్. 206

సీ. ఆబుక్కరాజేంద్రుఁడబ్బళదేవి బల్లాదేవి యనుసతులను వరించి
యబ్బళదేవియందాత్మజులను సింగవిభుఁడాదిగాఁగను వేడ్కఁగాంచి
నందేలయొసఁగనానందనులాపురిఁదమకును నిజరాజధానిగాఁగ
నేలుచుఁగులము నందేలపేర ధరిత్రిఁదనరఁగఁబుత్రపౌత్రాభివృద్ధి
తే. వతిశయిల్లిరి మఱియును నాన్నపాలుఁ, డనఘుతనుఁడు బల్లాదేవియందు రామ
భద్రపరలబ్ధజనితునతుంద్రశౌర్య, భానునిభతేజు రామభూపాలుఁగనియె. 207

సీ. మదకరికోటికిర్వది గుజ్జములు గుజ్జమునకును విలుకాండ్రు మునుగు విచ్చు
కత్తులవారికైకాండ్రట్లవ రిల్లనిట్టియేనుఁగులను జొట్టు మూడు
వేలయేనూఱు నుద్వృత్తితో వడవంగఁగండనోల్సాధింపఁగాఁదలంచి
మొనఁద్రుంచి గట్టిగా ముట్టడిదిగినసాబిబ్బని మిక్కిలియుబ్బణంచి
తే. ప్రకటసప్తాంగములఁగొని రామవిభుఁడు, కందనోల్రాజధానియుఁగాఁగ ననుప
తియును నేలి మహాహవదీక్షఁబూనె, బలిమికలిమి నాశాపనీపకులఁ దేనుప. 208

చ. మగఁటిమికోర్వలేక దయమాలటు జ్ఞాతినియుక్తబుద్ధిచే
నగరతఁగన్నతీర్థమిడఁజాలక నర్భకుఁడున్నఁజూచి శ్రీ
నగధర నీవె దిక్కని జనంబులుగన్గొనవంతఁగ్రోలియా
నగరునిఁబోలి రామనృపచంద్రుఁడు చెందఁడు తద్వికారముల్. 209

బిరుదగద్యము.

జయజయ, స్వస్తి సమస్తసమరసమయ బలరజోమిళితసప్తసాగర ఘుంఘుమితకల్లోలజాల, శరణాగతపాల, హల్లిసుసేనోల్లాసిత సప్తశతసైంధవ గ్రహణపరాక్రమధుర్య, రత్నసానుధైర్య, దుర్వారతరసవ్యాయిసైనికహరణ, సవాబిబ్బిరాజసప్తాంగహరణమార్గచరణ, రణాధయానకజయానకారవముఖరీకృతకులగిరిదరీనికర, పోషితావనిసురప్రకర, నిరవాపాదనసీదుర్గనివాసికాసపుడయ దుర్మదఖలనిర్మథన, కర్మధారేయ, దానరాధేయ, వీరరమాసమారోహణారంభసోపానదో

స్తంభ, వాక్కాంభీనససార్వభౌమారంభ, పరిపంథినృపపుండరీకాధిపరాజమండల
కబళనవ్యగ్రిమోదగ్రమండలాగ్రసింహికాతనూజ, రామరాజ, విజయాధిప, దిగ్వి
జయాధిప. 210

కం. అని బిరుదు పొగడఁగా బుక్కనృపాలునిరామభూమికాంతుండలరున్
వననిధిపరీతధాత్రి, జనముల నయవృత్తిఁ బ్రోచి సన్నుతిఁగనుచున్. 211

సీ. పరమధర్మంబున బరవిభవంబున సరి ధర్మతనయుండు హరిహయుండు
సత్కాంతిసొంపున సంపదపెంపునఁ బ్రతి యామినీరాజు రాజరాజు
కమనీయగుణమున ఘనవితరణమున నెన దశరథరాముఁడినసుతుండు
విక్రమప్రౌఢి సద్విమలతేజోరూఢి సాటి నరుండు వైశ్వానరుండు

తే. గానియితరుల నెటు దీటుగా నుతింప, వచ్చు సతతనతసకలవసుమతీశ
మకుటమణిఘృణిసువిరాజమానచరణ, జలరుహాండగురామరాజప్రభునకు. 212

సీ. జగడాలు పచరించుజడదారిఁ జౌదంతిఁదలవాకిట నెపుడు మెలఁగుపొలఁతి
నల్లవలువదాల్పుఁదెల్లనిబలుదీవిఁ గన్నులుచెవులుగాఁగలుగు జేని
వెన్నునియన్నన్న, వేల్పులదొరవాలునపదిమోములనలరుసామిఁ
జుట్టుకైదువజోడు గట్టులరొంకిమీనిఁ బుడుపుఁదొడుకుమలిపుడుకుఁజెట్టు

తే. బొబ్బమెకమును నీరింకుమబ్బునుబ్బు, గెబ్బ సంతతవిజయజేగీయమాన
మగుచుఁజాళుక్యనారాయణాంపఁదైన్న, బుక్కరాజేంద్రురామభూభుజునియశము.

మ. ఒకకందర్పునిఁగాల్చె శంకరునిజోపోద్రేకఫాలాక్షిపా
వకుఁడేహెచ్చది రామభూవిభునిదుర్వారప్రతాపాగ్ని వా
రక విద్వేషిమనోజగర్వముల సంగ్రామక్షమామండలిన్
వికలత్వంబు వహింపఁజేసె సకలోర్వీనాయకుల్మెచ్చఁగన్. 214

చ. సరసిజసద్మతో మిగుల సాటగుసత్గుణలక్షితాంగియై
పరఁగినలక్కమాంబను వివాహము బుక్కనృపాలురామభూ
వరుఁడయి యాపులోమజను వాసవుఁబోలి మహోనరకీర్తిసు
స్థిరతరభోగభాగ్యములఁదప్పులఁదేలెను లక్కమాంబతోన్. 215

కం. ఆరామనృపతికి మహో, దారుండగుతిమ్మరాజు ధన్యుఁడు కొండ
మ్మారమణుఁడు బుధనుతిస, చ్చారిత్రుఁడు రంగవిభుఁడు జనియించిరొగిన్. 216

కం. అతితభుజబలమున రిపు, భూతలనాయకులఁగలనఁబొరిగొని కీర్తి
శ్రీతరుణిఁగాంచె విద్వ, ద్వ్రాతములకుఁ దిమ్మనృపతి ధనమిడి వేడ్కన్. 217

క. ఆతిమ్మనృపతి భూకాంతాతిలకంబై నయవృత్తిఁ దా నేలుచు వి
ఖ్యాతిగ నప్పురి పేరన్, శ్రీతనరఁ దనకులము వెలయఁ బెంపొందె మహిన్. 218

క. ఖండనభూమిని సాక్షా, ద్గాండీవి దలంపఁ గొండధాత్రీనాథా
ఖండలుఁ డగునని రిపుభూ, మండలపతులిత్తురరి నమస్కృతితోడన్. 219

క. దీనావనుఁ డా కొండమ, హీనాథుం డాదవేని నేలుచుఁ బరఁగెన్
దానును సుతులును దల్సం, తానం బాయాదవేనిధామము పేరన్. 220

క. ఆరాజన్యులతమ్ముఁడు, శ్రీరంగాధీశ్వరుండు శ్రితసంరక్షా
ధౌరంధర్యముచే నా, శ్రీరంగాధీశుఁ డనఁగ క్షితి నుతిఁ గాంచెన్. 221

సీ. అంతఃకరణశుద్ధినైన నవ్వులకైన నాడినమాటఁ సత్యంబు తేట
యనురక్తితోనైన నలుకలనైన నింపొదవెడుచూపు సంపదలరూపు
కృతమతినైన సత్క్రీడానుగతినైన నలరెడుఠీవి పుణ్యములతావి
మమతతోనైన నేమఱియైనఁ దొడరుప్రవర్తనపెంపుమిగుల ధర్మంబుసొంపు

తే. గాఁగ నసదృశబాహువిక్రమనిరూఢిఁ, దనరెఁ గర్ణాటరాజ్యపదస్థుఁ డగుచు
దుర్జయాహితరాజవిధుంతుదుండు, రామరాజేంద్రు శ్రీరంగరాజవిభుఁడు. 222

శా. రామాధీశ సిరంగరాజవిభుఁ డారా రాముతో సాటి సు
త్రామపోద్భవునుద్దియౌచు శరవిద్యాప్రౌఢిచే మించియు
ద్దామామిత్రమహీశులం గెలిచి యుత్సాహంబుఁ బుట్టించి సం
గ్రామోర్వీన్ జయలక్ష్మికిన్ విషమనారాచాతిహేలాగతిన్. 223

చ. అసదృశబాహుశౌర్యమున నారయ నెందు నజాతశత్రుఁడై
వసుధ సిరంగరాజజనవల్లభుఁ డేలెడి యాదినంబులన్
బిసరుహమిత్రమండలము భేద్యత నొంది చెలంగె రంభతో
నొసపరి బాగులం గదిసియుండఁగ గల్గెఁగు బేరనూతికిన్. 224

చ. అరయ సిరంగరాజమనుజాధిపునిర్మలకీర్తికాంతతో
సరిమెలఁగంగ నోడి కద చాలనడంగి ముడింగి భీతిచే
నురువడిఁ బాటి కాలెచట నూడుట లేక వెంగంబు వాంచి యా
యురగకులాధిభర్త మహినోరయి పోవుట పుట్టలెక్కుటల్. 225

మ. ఇల శ్రీరంగనృపప్రతాపముగడున్ హేరాళమై పర్వఁగా
నలఁగాంత్రాయతులై చరించు రిపుభూనాథుల్ భయభ్రాంతిచేఁ
బ్రళయార్కాగ్నులు రెండునొక్కటయి భూభాగంబునం గప్పి రా
నలరయుంజాడుఁ డటంచు నొండొరులతో వాక్రుత్తు కల్లప్పుడున్. 226

తే. ప్రకటసాత్త్వికుఁడైనశ్రీరంగరాజు, లక్ష్మికనదయైనలక్షణాలక్షితాంగి
యైనతిమ్మాంబనుద్వాహమై చెలంగె, నధికతరభోగభాగ్యంబులతిశయిల్ల. 227

చ. అతనికిఁదిమ్మమాంబకు గుణాఢ్యుఁడు కోనఘనుండు సత్కృపాం
చితమతి తిమ్మరాజు నృపసింహుఁడు రామవిభుండు నార్యస
న్నుతుఁడగుతిర్మలేంద్రుఁడు మనోజనిభాకృతియైన వేంకట
క్షితిపతి పుట్టిరంతయును శిష్టుల దుష్టులఁ బెంపనొంపఁగన్. 228

ఉ. వారలలోన నగ్రజుఁడు వారిసముద్భవవైరివంశవి
స్తారుఁడు కోనభూపతి బుధప్రకరంబుల కైజదానదీ
క్షారతిఁ జండబాహుబలశాత్రవవర్గము కైజదానదీ
క్షారతి దివ్యభోగములఁ గల్గఁగఁ జేయు దయాతిసారతన్. 229

క. హితమతియగుకోనమహీ, పతికిఁ గీర్తిసిద్ధిగాఁగఁ బఱతెంచి తదం
చితగరిమకోడి భయమున, క్షితిధరజాధిపుఁడు మూలశిఖరి వసించెన్. 230

ఆ. అతనియనుఁగుఁదమ్ముఁడగుతిమ్మభూపాలు, నర్యుఁడలరుఁగీర్తిధుర్యుఁడచల
ధైర్యుఁడార్యవినుతచర్యుఁడంభోధిగాం, భీర్యుఁడసదృశోరుశౌర్యుఁడనఁగ. 231

సీ. జేజేలరాయనిఁజెనకి కైకొనియెనో పర్విలింబైనట్టి వైభవంబుఁ
దలిరువిల్తునితోడఁదరిమి కైకొనియెనో సొగసైనయిటువంటిసోయగంబుఁ
బుడమిదాల్పవకనఁబోలి కైకొనియెనో యంచితంబైనవాక్సంచయంబు
నళికలోచనునటుగెలిచి కైకొనియెనో రహినిఁగుల్కెడునిబ్బరంపుఁగలిమి
తే. ననఁగఁదద్ధనఖ్యాతినతిశయిల్లె, సర్వసర్వంసహాజనసన్నుతప్ర
తాపనిర్జితపరిపంథిధరణిపాల, తేజుఁడైనట్టియార్వీటితిమ్మనృపతి. 232

తే. తత్కళత్రమంబునఁ బ్రాశేయధామవంశ, మతికృతార్థత్వము వహింప వారిదలంచి
రామరాజనను దయించె నామహీశు, ననుజుఁ దిరుమలరాయనివలనె పొగడ. 233

సీ. పిశితభుక్కులకుధ్వద్విషణాశనియైనపంకజాక్షుండు నీపాటివాఁడు
ధన్యసత్కవులసంఘరణుఁడై రంజిల్లుకైరవాప్తుండు నీదారివాఁడు
కతిసేధలేఖారిగర్వపహారియౌధరశరాసనుడు నీకరణివాఁడు
ప్రస్ఫుటకమలజబాంధవుండైనట్టిజగదంబకుండు నీసాటివాఁడు
తే. అతికృపానూనకాంతిమహావిభూతి, తేజములఁగాక యితరులు దీటె యనుచుఁ
గవిజనానీకవర్ణనఁ గాంచు జగతి, రహి వహించెను దిరుమలరాయమౌళి. 234

సీ. ఏఘనుసౌందర్యమిందిరానందనునందమై సతులకానందమొసఁగు
నెవ్వనివితరణమిందీవరాప్తునిరీతివర్థులకతిప్రియమొనర్చు
నేరాజభేరిభాంకారంబు రిపురాజతరుణులగర్భభేదనముఁ జేయు
నేనృపాలునిసేనరయొదిరించుటట్టిడిరాకుమారులనుజీకాకుపఱచు
తే. వతఁడు నృపమాత్రుఁడే యరయను సహాద, కుతపశాహినిజామాదికుతలపతులఁ
జెండదోర్గర్వఖర్వితాఖండబలుండు, రణజయవిహారి తిరుమలరాయశౌరి. 235

చ. సరసిజపత్రనేత్రుఁడగు శౌరి పయోనిధికన్యకన్వియ
చ్చరులు నుతింపఁ జేకొనినచందమునన్సుగుణాభిరాముఁడా
తిరుమలరాయశేఖరుఁడు ధీనుతులొప్పఁగ వెంగళాంబనుం
బరిణయమయ్యె వేడుకనపారమహావిభవంబులొప్పఁగన్. 236

క. పతిభక్తిచేనరుంధతి, ప్రతి సంపదచే సరోజభవనసరిగ స
న్నుతిఁగన్న వెంగళాంబకు, నితరవధూజనము సరిగ నెటులెన్నఁదగున్. 237

శా. ఆరామామణియందుఁ దిర్మలనృపాధ్యక్షుండు ప్రేమన్ఘనన్
నీరేజాప్తసమానులన్సుతుల నిర్నిద్రప్రతాపారిసం
హారోగ్రప్రతిమానశౌర్య రఘునాథాఖ్యక్షమాభర్తనున్
శ్రీరంగాధిపు రామరాజవిభునిన్ శ్రీవేంకటాధీశ్వరున్. 238

క. ఆతిరుమలరాయతనూ, జాతచతుష్కముననగ్రజనితుండును వి
ఖ్యాతయశుఁడు రఘునాథమ, హీతలనాథుఁడలరునివసన్నిభుఁడై. 239

మ. సమరోర్విన్రఘునాథరాజవరుఁడశ్వంబుద్ధతిన్దోలి శౌ
ర్యమృగేంద్రుండననొప్పి త్రుంచెనుదురుష్కాధీశులన్రౌతుఁబ
ల్లము గుజ్జంబున నాటుకుంటలయి డొల్లన్వేటు వేటట్లుగా
నమరుల్గన్గొని మేల్సెబాసు భళియౌనౌనంచు వర్ణింపఁగన్. 240

సీ. నీరూపురేఖతో నేసరియంచుఁ బెనంగి మీనాంకుఁడనంగుఁడయ్యె
నీవాక్సరణికెన నేనిల్తునని పోడి చిలువరాయఁడు రసాతలముఁ దూఱె
నీకీర్తికిని జత నేననియటుగాక యబ్జారి చిన్నగా హారిణమునిచె
నీప్రతాపముజోడు నేనని నిలువకి ఖరకరుండుడుపీథిఁ బఱపఁ జొచ్చె
తే. నౌర నీసాటియిలిరుబెట్లనఁగ వెలసె, నష్టదిగ్రాజవ్యాదయాభియదవరాహ
బిరుదకేతనుఁడరిగిరిభిదురపాణి, యైనరఘునాథమేదినీజానియలరు. 241

క. ఆరఘునాథమహోథా, శ్రీరమణునియనుజుఁడైన శ్రీరంగవిభుం

డారాముమాడ్కి వసుమతి, నాయాధిగవేలె నిర్జితాహితుఁడగుచున్. 242

సీ. తొలిపల్కు గుత్తాలఁదోలెడు నెబ్బాణకూర్మ్ముమ్మనుమనికొడుకుకొడుకు
జాలుఁదోయ్యలి నేలుజాణయెన్నెడువాని కొమ్మపై దోడులోఁగొన్న యతఁడు
చిలుపలఁదినుదుండుపులుఁగుఁద త్తడినెక్కు నట్టివేలుపు గేస్తురాలికొడుకు
చిలుక పైఁజను వానిచెలికాని చేరువ పొరుగూరనుండెడిదొరసుతుండు
తే. దానగాంభీర్యసౌందర్యధర్మములను, సాటివత్తురుగాకొరుల్నా పెతలఁప
నారవీటిపురాధ్యక్షుఁడాతిరుమల, రాయదేవేంద్రు శ్రీరంగరాయమణికి. 243

సీ గడివిజాపురవరకామినీగర్భముల్ ఛేదించునెవ్వని భేరిరవము
దామిడిబోయినిజాముపట్టణముల ధూళిగాఁజేయు నేదొరబలంబు
గోలకొండవజీర్ల కోటులకాయముల్ చించునేరాజేంద్రుచేతికత్తి
సకలభూపాలకాస్థానసన్నుతిఁగాంచి వెలయునేశూరునివిజయలక్ష్మి
తే. యతఁడు కేవలన్నపతియే యఘువిదూర, చర్యుఁడాశ్రితరక్షావిచక్షణుండు
జీర్ణకర్ణాటభూపునర్జీవనుండు, రమ్యగుణశాలి శ్రీరంగరాయమౌళి. 244

తే రాజగుణహారి శ్రీరంగరాయశౌరి, ప్రీతితోఁదిమ్మమాంబను బెండ్లియయ్యె
నావధూవరులఖిలసౌఖ్యముల మిగుల, వెలసిరవని ధరాత్మజేశులనుబోలి. 245

క. ఆవిభుతమ్ముఁడు రామన, రావల్లభుఁడలరునాదిరాజులచర్యల్
ధీవరనుతరాకేందుయ, శోవిస్తారతనువధికశూరత్వమునన్. 246

మ. ఘననిర్ఘోషము శైలరాజతనయాకాంతోరుఢక్కాపటు
స్వనముగ్గెల్చిన రామరాజవరునిస్సాణంపునాదంబులే
విని శూకేతరులై తురుష్కయవనోర్వీనాయకుల్గామినీ
జనయుక్తంబుగ డాగియుండురు మహాశైలంబులన్గానలన్. 247

ఉ. రామమహీశ్వరుండు రణరంగమునందు నిజాముసేనలన్
భీమపరాక్రమస్ఫురణఁబీఁచమణంపఁగ సాటికెన్నుచున్
రాముఁరణంబుచందమిది రాయిలఁడాతఁడెయౌనటంచు నా
తామరసోద్భవోద్భవుఁడు తాళములొత్తుచు నాట్యమాడుచున్. 248

క. కృతకృత్యుండగురామ, క్షితిపతి నరసింగమాఖ్యనీమంతినినం
చితధర్మవిధినిఁబరిణయ, మతిముదముదలిర్పనయ్యె నాసతివలనన్. 249

క. ఆజనపతి కాంతివిధున, రాజేంద్రుని విజయనిధపరాక్రమరేఖా
రాజితఘను శ్రీతిరుమల, రాజనుగనియెఁదదనంతరంబున మతియున్. 250

క. అతనికి శ్రీరంగమహీ, పతిగలిగెను నామహానుభావుఁడు శౌర్యో
న్నతి వేంకటపతిరాయనృ, పతిచేయునరాజపట్టబంధమునొందెన్. 251

చ. తిరుమలరాయరాజహిమదీధితి రామమహామహీమనో
హరునిసిరంగరాయనరునార్యజనస్తుతిచేఁదనర్చు నా
నిరుపమదానవైఖరుల నించె నజాండముఁ దత్క్రియుంబుకై
కరనిధియప్పలంబొరలెఁ జందురుఁడుంగడుఁగందె సారెకున్. 252

సీ. పాఱిరా రిపుకదంబము బెడాబెడలుగానురుపడి మొనలపై నుఱికినపుడె
భయమందదా పద్మబాంధవుమండలంబరిఖండనోత్సాహ మలరినపుడె
మోహంబుచెందదా ముగ్ధాంగనారాజి సోయగంబొక్కింత చూచినపుడె
సమ్మోదమందదా క్ష్మాజనానీకంబు కరుణార్ద్రదృష్టిచేఁ గనినయపుడె
తే. యోరయసహాయశూరుఁడు వరికృతాంతుఁ, డంగనాజనమూర్త్యలతాంతశరుఁడు
ధర్మతత్పరుఁడనుచు భూపులవినుతిఁ, గనియె శ్రీరంగచికరాయమనుజవిభుఁడు.

తే. రాజకులభూషణుఁడు చిక్కరాయభూప, శౌరి వరియించె జిల్లేళ్ల నారసింహ
రాజదేవేంద్రపుత్త్రియంభోజనేత్ర, యైనయోబమ్మదేవి నాయతిపవలన. 254

తే. ఆవసుమతీశునకు రామదేవరాయ, లుదయమైనను రిపురాజులొదిఁగి శైల
గుహలఁజేరిరి రవిదోఁప ఘూకచయము, లతిభయంబున గొందులనణఁగుపగిది. 255

సీ. సింగనృపతి భీమసేనుఁడు రాయప్పశ్వేతాశ్వుఁడయ్యనచెన్ననృపులు
మాద్రేయులితరభూమండలేశ్వరులు విరాటపాంచాలాదిరథికవరులు
రఘునాథనాయకాగ్రణియనుకృష్ణసహాయమ్ముగాఁగను నాజిఁజెందు
వీరప్పయాచవవిభుమాకభూపదుశ్శాసనసౌబలకర్ణకర్ణ
తే యుక్తముగ జంగరాజదుర్యోధనుని వ, ధించి సంతసమున రామదేవరాయ
ధర్మతనయుండు ప్రజలు మోదంబెలర్ప, ధరణిఁబాలించె ధర్మవిస్ఫురణ మెఱయ.

సీ. రాజాధిరాజవీరప్రతాపోజ్జ్వలుఁడగు రామదేవరాయనృపతుహిన
ధాముఁడు పోచిరాడ్రామరాజాత్మజయోబమదేవి గొబ్బూరివంశ
పావనుఁడరిగిరిపాకారి యతిరాజుసుత కొండమయుఁగులసతులుగాఁగ
వరియించి యోషితాద్వయమతిధర్మసహాయమై వర్తిల్ల నధ్వరములు
తే. భూసురోపనయనములాపురుషకన్య, కాశ్వగజగోహిరణ్యవస్త్రాన్నభూము
ఖాదిదానంబులొనరించియాదిరాజ, చర్య వర్తిల్లె భూజనుల్సన్నుతింప. 257

ఆ. రామదేవరాయరాజేంద్రుసత్కీర్తి, సాటివత్తునన భుజంగమకుల

పతికి జిహ్వ పరిగఁబగిలెనంచును భీతి, వీరి మేన నీలిచీరఁగప్పె. 258

తే. మనుచరితనిట్లు సుతుఁడు మన్నఁడునుదనర, వలసురామావనీభర్తకనుజుఁడైన
వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు ఐసుగ, కెల్లరాజయోగ్య భూజనులెల్లఁబొగడ. 259

సీ. బలముగూడినఁజూచి నిలువనియిభరాముకొడుకుభీతికి గోలకొండ సాక్షి
వెన్నాడి తత్సేన వీఁగఁదోలుటకుఁబృథుచక్రమునను బ్బపెన్న సాక్షి
నీవాఁడననఁ బ్రోచి నిర్భయంబుగ వానికిని మేరయిడుటకుఁగృష్ణ సాక్షి
యెదిరించువైరులమద మెల్లనవలీలఁదూలించుటకును నందేల సాక్షి

తే. గాఁగనసదృశబాహువిక్రమవిభూతి, దనకు వేలూరు వరరాజధానిగాఁగ
వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు మిగుల, ధరణిఁబాలించె ధర్మతత్పరతఁ జెఁగి. 260

సీ. వాఙ్మహావిభవంబు వర్ణింతునంటినా భావింపఁబన్నగభర్తయుఁడు
గుణములచెలువుఁ జేర్కొనియెదనంటినా వీక్షింప శేషాద్రివిభుఁడతండు
అతిధర్మవర్తన నుతియింతునంటినా రంచవయాధర్మజుండతండు
నీతిమార్గమ్ము రీతిట్టిదంటినా పరికింపఁ గా బృహస్పతియతండు

తే. గాన బుధజనసన్నుతిఁగన్నయార, వీటి వేంకటపతిరాయవిభునినితర
మనుజనాథులరీతిని వినుతిసేయ, నలవిరేయాఘనుండు కేవలుఁడె తలఁప. 261

సీ. పరమపాతివ్రత్యగరిమచే మిక్కిలియతిశయిల్లినవెంకటమ్మగారిఁ
జిరయశోనిధియైనజిల్లెళ్లరంగనృపాధిపుపుత్రి నోబమ్మగారి
జిల్లెళ్లకృష్ణరాట్ఛ్రీతమయూఖుప్రియాత్మజయైనకృష్ణమ్మగారి
భూరిశౌర్యోగ్రగోబ్బూరియోబత్క్ష్మాధ్యక్షుతనూజఁగొండమ్మగారి

తే. నెమ్మి బరుసఁబాణిగ్రహణమ్ముఁజేసి, వీరవేంకటపతిరాయవిభుఁడు వేడ్క
నలరునప్పద్మముఖులతో ననుదినంబు, నధికసౌఖ్యంబునిధినోలలాడె మిగుల. 262

ఉ. ధీరసు మేరువేంకటపతిక్షితినాథునిచారుకీర్తిదా
నారయఁబద్మజాండమున నంతట నిండి పొగడ్తఁగాంచె స
ద్ధీరులచేతనయ్యమృతదీధితికిన్భుజమధ్యమంబునన్
భూరికళంకమున్నెరపెఁ బోల్కికి నేనెనయంచుఁదోఁచినన్. 263

తే. రహినినిటువలె యామినీరాజవంశ, వర్ధనుండగుతిరుమలవసుమతీశు
ననుజుఁడగు వేంకటాద్రిరాజావతంసుఁ, డలరునాదిమనృపవర్య మెలఁగి మిగుల.

ఆ. అసదృశోరుశౌర్యుఁడాహవగాండీవి, వేంకటాద్రిరాజవిబుధరాజు
అని బరీదు గెలిచియాతనిబిరుదు మే, శమ్ముఁగొనియె భూజనమ్ము వొగడ. 265

సీ. కందుకక్రీడఁగాఁగదనరంగస్థలిఁ గడు వజీరులమస్తకములఁదునిమి
హరులనుబోరిఁగొని కరులనుదునిమి తదారోహకులఁద్రుంచి వీరభటవి
దళనంబుసేసి దుర్భరపతాకలఁగూల్పఁగనుఁగొని కాందిశీకత వహించి
వీఁకఁబట్టనునాస విడిచి నిజాము యేదులఖాను కుతుబశాహులుదళంబు
తే. విచ్చ వెన్నిచ్చి కనుకనియిచ్చఁబఱచి, మెచ్చఁజొచ్చినవభయంబునిచ్చి విజయ
కాహళులుమ్రోయనియమించె తెమ్మజవంబు, లభినుతులొనర్పఁగా వేంకటాద్రిరాజు.

ఉ. ఏలెనుగండనోలుపుర మింద్రసమానుఁడు వేంకటాద్రిభూ
పాలుఁడు ధర్మరీతివరివర్గము బీరముదక్కి మత్తకుం
డాలతురంగహేమఘననవ్యమణీచయమిచ్చి రేపగల్
ఫాలతరాగ్రసీమఁగరపంకజయుగ్మముఁజేర్చి కొల్వఁగన్. 267

చ. అనిశము గోహిరణ్యవసుధాశ్వతులాదిసమస్తదానముల్
వనరుహనేత్రుఁగూర్చి ద్విజవర్గము రాగిలనిచ్చి రంగమాం
బను మఱి కృష్ణమన్దగ వివాహము సైక్రమమొప్ప వారివ
ల్లనుగనె వేంకటాద్రినృపలత్ముఁడు రంగపరామరాజులన్. 268

తే. దర్పితారాతిగర్వవిదారకాతి, చండదోర్గర్వమండితమండలాగ్ర
పాండితిని మించె రామభూపాలుఁడఖిల, రాజసన్నుతులెసఁగ ధరాతలమున. 269

ఉ. సంగరరంగమందు హరిశౌర్యమునన్భవసైకదీప్తుఁడై
రంగపరాజశేఖరుఁడరాతిబలంబులనుక్కడంచె సా
రంగధరుండొ యాపరశురాముఁడొ స్కందుఁడొ రాఘవుండొ యె
న్నంగనితండటంచును జనమ్ములు సన్నుతులుల్లసిల్లఁగన్. 270

మ. ధరణీచక్రము నాల్గుపాదములచే ధర్మంబు వర్తిల్లఁగాఁ
బరిపాలించెను రంగపాధిపుఁడు శుంభద్బాహుగర్వోన్నతి
స్థిరుఁడా మేటి మఖంబులన్ ద్విజాలచేఁజేయింపఁగా దేవభూ
సురసంఘుంబతితుష్టిచే సిరులచే శోభిల్లునశ్రాంతమున్. 271

శా. నెమ్మిన్ రంగపరాజశేఖరుఁడు కోనేటమ్మఁదిమ్మమ్మఁ దె
న్వమ్ముమ్ముప్పురఁ బెండ్లియాడ్యెను బ్రమోదాయత్తుఁడై బంధులో
కమ్ముల్మెచ్చ శుభావిభూతినిటులాకాంతామణుల్దాను సౌ
ఖ్యమ్ముంగాంచెను ధర్మతత్పరతనత్యంతంబు వర్తిల్లుచున్. 272

క. అతనికిఁ గోనేటమ్మకు, గతకలికల్మషుఁడు విమతఖండనుఁడు గుణా

న్వితుఁడైన వేంకటాద్రి, క్షితిపతి జనియించె నార్యకీర్తనలెసఁగన్. 273

క. ఆరంగపురాజధరి, శ్రీరమణునకుదయమయ్యెఁ దిమ్మాంబాయో
షారత్నమువలన మహో, దారుఁడు గోపాలరాజధన్యుండెలమిన్. 274

సీ. శ్రీకృష్ణగోపాలసేవావిహారవిచక్షణుండు సుధర్మరక్షణుండు
వందితిరుపలయూనందకరాన్వయమండనుండఖిలారిఖండనుండు
రాజీవపత్త్రేక్షణాజనతాపంచసాయకుండర్థ్యర్థదాయకుండు
బాహుబలోగ్రసపాదమహాబలధంజముండాశ్రితరంజనుండు
తే. సతతసేవకనరవరాంచితకిరీట, ఘటితమణిఘృణిలలితాంఘ్రికమలుఁడార
వీటిగోపాలరాజభూవిభుఁడు కంద, నోలు నిజరాజధానిగా నేలె ధరణి. 275

క. చాల విఠిల్ణినిఁగట్టునిఁ, బోలును దుర్జయవిరోధిభూపాలకగో
పాలవధూటీజనగో, పాలుఁడు గోపాలరాజ పార్థివుఁడెలమిన్. 276

ఉ. శ్రీలెలమిన్ జెలంగఁగ వరించె ముదంబున రంగపేంద్రుగో
పాలనృపాలచంద్రుఁడతిపావని గొబ్బురిగిర్యధారుణీ
పాలునిపుత్త్రి వెంగమనుపంకజనేత్త్ర జిలేల్లరంగగో
త్రాలలనామనోహరసుతామణిఁదిమ్మమనున్మహోన్నతిన్. 277

క. ఆపద్మముఖులు దనునను, రూపగుణంబుల భజింప రూఢిగఁగాంచెన్
గోపాలరాజరాజని, శ్రీపతి సతతంబు సకలసౌఖ్యము లెలమిన్. 278

తే. అవనినిట్లునలెఁబుత్త్రపౌత్త్రాభివృద్ధి, రహిని వర్ధిల్లుతిరుమలరాయ వేంక
టాద్రిరాజాహుజద్వయమధికభక్తిఁ, గొలువ వళిరామభూపాలుఁడలరు మిగుల.

తే. సలకవిభుతిమ్మరాజుసేనలనుద్రుంచి, గుత్తిఁబెనుగొండ మఱి గండికోటఁగంద
నోలుపురమాదవేవసలీల గెలిచి, తోలుదోలుత రామనృపతి దోర్బలము మెఱసె. 280

శా. తారాధీశ్వరగోత్త్రపాలనచమత్కారుండునై దానవి
స్తారోదగ్రతనబ్ధి మించి రిపులన్ దండించి ధాత్త్రీజనా
ధారప్రక్రియనొందియింద్రజిపురాధ్యక్షేశుఁడై మించు మా
శ్రీరంగేంద్రునిరామరాజవిభుఁడా శ్రీరామచందంబునన్. 281

సీ. హరిశౌర్యుఁడగుతిర్మలాధీశ్వరుండుదదపరజుండగు వేంకటాద్రిరాజు
భుజయుగంబుగ బలస్ఫురణతోఁగరిహరిశరవీరభటులతో దొరలతోడఁ
దనయాజ్ఞ మీఱినకినుక నిజాముపై దండెత్తి రణమియుద్దండవృత్తి
నతఁడేలుచున్నట్టియామదానగరంబు చాలెత్తి పుణియామదాలు వేసి

ఆ. సేతుకాశిమధ్యభూతలనుతిజయ, శ్రీవరించి పేర్కొ చేఁ జెలంగె
రామమూర్తియైనరామరాజేంద్రుఁడు, సాంద్రవిభవజితసురేంద్రుఁ డెలమి. 282

సీ. దళితనిజామాదిబలశోణితప్రవాహినులచే జలధి నేఘనుఁడు నించెఁ
గుసురుకోసలమల్ల్యకురుకరూశాదిభూపతులచేఁ గాన్క లేప్రభువుగొనియెఁ
దనపేర దేవతాస్థలులనవసరములు భక్తితో సెప్పనేపతియొనర్చె
నతిరాత్రపౌండరీకాదియాగమ్ములు సేయించి ప్రీతినేక్షితిపుఁడలర
తే. నతఁడు కర్ణాటరాజ్యరమాధినాథుఁ, డార్యరక్షావిచక్షణుం డద్రిధైర్యుఁ
డనఘచారిత్రుఁ డఖిలరాజాధిరాజ, రాజపరమేశ్వరుఁడు రామరాజవిభుఁడు. 283

క. నడతయొకింతయు లేద, క్కడు బహుగండములుఁ బొఁదుకొనునని గిరులన్
విడిచి సుఖవసతికొఱకై, పుడమిపడఁతి రామరాజభుజమున నిలిచెన్. 284

శా. రారాజీయభిమానశీలుఁడు సుభద్రానాథుఁ డేధన్వికిం
పారిపోల్చిద్భవుఁ డేసురూపి రవియే యత్యుగ్రతేజుండు మం
దారత్మారుహమే ప్రదాత విధుఁ డేనందత్కళారాశి మా
శ్రీరంగాధిపురామరాజమహిభృచ్ఛ్రితాంశు వర్ణింపవో. 285

ఉ. యామవతీశవంశకలశాంబుధిపూర్ణసుధామయూఖుఁడౌ
రామనృపాలుకీర్తిసరి రానుబెనంగి తొలంగి మూలను
ద్దామతఁ గొండయెక్కి హిమధామసరుండురుభీతి మేనఁ దా
సామునవార్యనుంచి మఱి సామునఁ గప్పె మదేభచర్మమున్. 286

చ. ఎలమిని రామరాజవసుధేశుప్రతాపమవార్యమై మహిన్
జెలువుగ నిండఁబర్వ శశిశేఖరదివ్యమహాశతాశుగ
జ్వలనశిఖాసముత్కరముచందమునందమునొందె నెంతయున్
సలకయతిమ్మయప్రముఖశత్రుపురంబుల నెల్ల నారయన్. 287

బి రు ద గ ద్య ము.

జయజయ, స్వస్తి, సమస్తసద్గుణస్తోమభద్ర, రణరంగరామభద్ర, కల్యాణమ
హీపాలభాస్వర, కల్యాణపురవరాధీశ్వర, కన్యాకుమారీ భీమరథీ తటాంతని క్షేపవిజ
యస్తంభ, స్తోత్రార్హయశగఃప్రక్రియాపావనచరిత్ర, ఆత్రేయగోత్రక్షత్రియ
కులపవిత్ర, తుహితశేశికాపారాయణ, మహితచాళుక్యనారాయణ, ధానుష్కచ
క్రవర్తిబిరుద, చాళుక్యచక్రవర్తిబిరుద, నానావర్ణమండలీకరగండ, ద్వైత్యేశ్వర
గండ, హర్తిబ్బరగండ, భాసురభుజాదండ, జయబిరుదరగండ, అసహాయశూరగండ,

హొసబిరుదరగండ, గండరగండ, ఘనీకృతమదేభశరజన్యలంపట, త్రిభువనబిరుదులవెన్నుసమ్మెట, ప్రౌఢరాయనిజానిష్ట, ఒడయరాయనిశాభట్టశిష్ట, నర్గరాయఘనప్రియంకర, అష్టవిగ్రాయమనోభయంకర, విజయచరితసింహాసనాభాస్వర, విజయనగరసింహాసనాధీశ్వర, యుక్తవర్గసద్యోధనపుర, గుత్తిదుర్గనిర్భేదనపుర, వాదిపురతిర్యాభరణ, ఆదవేనిదుర్గాపహరణ, ఘనచండపర్గబాధక, పెనుగొండదుర్గసాధక, మంద్రగిరిదుర్గభాస్వర, చంద్రగిరిదుర్గరాజ్యాధీశ్వర, శబ్దపరిశుద్ధపాలక, ఉద్దగిరిరాజ్యపాలక, కాయదుర్గతనయాబంధుర, రాయదుర్గావనధురంధర, వందనశిఖికిరీటపాదక, కందనవోలుకవాటభేదక, చాటూరుఫణితినిర్వాహక, జాటూరుసమరనిర్వాహక, చండనపాటిఖడ్గనాయక, కొండవీటిదుర్గనాయక, పుట్టపల్లిసీమాధిష్ఠితభామసాగర, కట్టహాల్లిసీమాప్రతిష్ఠితధామసాగర, వంకాదిమహీరసమాసంగిత, బంకాపురవీరరమాలింగిత, సాంద్రకీర్తినిరంతర, చంద్రగుప్తిధరాంతర, ఆచారరాజ్యావయసవర్య, రామూరురాజ్యహరణధుర్య, మదచండవర్గాదిదాయక, ముదుగంటిదుర్గాధినాయక, పరిభల్లుచరణభూషణ, ఓరుగల్లునగరపోషణ, విజయకరాయతసాయక, విజయాపురభయదాయక, వర్ణనాదికరక్షోపకార, సొల్లలాపురసంక్షోభకార, కల్యాదినృపకబాధక, కల్యాణనగరసాధక, సామదానముఖ్యశీలరంజన, ఆమదానగరసాలభంజన, ధావకరమార్గవిక్రాంతిసార, దేవగిరిదుర్గ సమాక్రాంతిధీర, గౌతమీస్నానపావనాకార, కౌతుకాఖిలభూజనాధార, బలిచాపలిజన్యదాయక, హాలిపురచాంచల్యకారక, ఘుడితకూటతమసింహాసంహనన, బెడదకోటనగరసింహసంహనన, బలికిరికూటపాకలశౌర్య, కలుబరిగికోటపాటనధుర్య, నగరసమాక్రమణవిచార, సగరసమాక్రమణధీర, పరచండనిర్గతకింకర, పరచండదుర్గభయంకర, సంసదుర్గ కేతుహరణ, హంసకుర్గనిబర్హణ, స్వర్ణాటకవర్గసద్గ్రంథనాసిక, కర్ణాటకబుధధన్యాసిక, జూర్నారథయనిర్ణాయక, నిర్నారసామజసముద్రద్రునిష్ఠాధిదాయక, సామగిరిదాపక, రామగిరిదుర్గప్రతిష్ఠాపక, మేదినీతలసమగ్రసంపాదన, యాదగిరిదుర్గభేదన, కీలచండమృదుభాషణ, గోలకొండపురదూషణ, అయలకొండచండవిమతహాలాహల, అయిలకొండహరణకౌతూహల, సానుభల్లుధృతిపరాక్రమ, సానుగల్లుకృతిపరాక్రమ, పానుగంటిదుర్గపాటనధుర్య, భూనుతసాహసధుర్య, వేల్లితచండదుల్లభ, బెల్లముకొండవల్లభ, నిలయలోలగర్జితాకార, మలయకేళిమహీమాధార, కామసమాచరణాక్రమణ, సోమపదమానచణాక్రమణ, శావగదుర్గబాధక, మాపురదుర్గమాధక, ఖండితసమగ్రసంధాచణ, దండితసమస్తశత్రుగణ, అక్షారూఢరత్నానికర, మక్షాకోటదత్నానికర, మక్షాకోటశిత్నానికర, అక్షారూఢశిత్నానికర, ఉల్లీషనిజాస్తకల్లోలజాలక, ఢిల్లీపురహల్లకల్లోలహేలిక, కేళీసుమందారు

గతబృందాయక, గోశేరుసందేహాభయసందాయక, కఁంబవర్గసంభాసుర, కలంబ
దుర్గకంపాసుర, భూగోళరుచిరభూషణ, పైగోవనగరభీషణ, కొండపల్లిహరణ,
చండకరనిభప్రతాపభరణ, వినుకొండపాలక, వినూత్నకృతనాగార్జునుని కొండ
పాలజాలక, అనంతికలితపూరణ, అనంతిమదవిదారణ, కటకరాజ్యాధిపవర్తన, కట
కరాజ్యఘటితకీర్తన, అజికరేంద్రదారుణశరాసన, రాజమహేంద్రరాజధనుశ్శా
సన, బూదలఖానుతిక్తాంగహరణ, యేకులఖానుసప్తాంగహరణ, నిజానమలకగుణ
సహజాపగాధిచారక, నిదానమలకభుజాబలాపహారక, రమాధిపవినుతాపదానకీర్తన,
ఇమాదనమలకమానమర్దన, ఘృతరిపుదళనబంధుర, కుతపనమల్కదళసింధుర, కరీ
శతరుణాకారీశసుగుణాభరణ, బరీదుబలహరణ, భుజకృతరిపుధావనావిధాన, గజ
పతివినుతపరాక్రమానుధాన, కలికర్కశసమగ్రస్తంభీకృతారాతివర్గవిశాల, కలివర్గ
మవనిగ్రహరతర్కవారాశివర్గకేళీ, గిరిదుర్గ వనదుర్గ జలదుర్గ స్థలదుర్గ చతురశీతిదుర్గ
సమస్తదళవిభాళ, రిపురాజగోపికాగోపాల, గాయగోవాళ, శ్రీరంగరాజరామ
భూపాల, విజయీభవ, దిగ్విజయీభవ. 288

తే. అని హిమాచలసేతుపర్యంతధరణి, పతులసభలందు సత్కవుల్ ప్రణుతిసేయ
వెలసె నెంతయునార్వీటికులపయోధి, చంద్రుఁడై నట్టిరామరాజ్ఞనవిభుండు. 289

తే. అనఘుఁడావైరసేని భీమాధిపేంద్రు, పట్టి దమయంతిచేపట్టినట్టిరీతి
రామభూపాలకుఁడు కృష్ణరాయతనయ, యగుతిరుమలాంబనుద్వాహమయ్యె వేడ్క.

చ. శతముఖునింబులోమజను శంకరునిగ్గిరిపుత్రి శంబరా
హితు రతిదేవిఁబోలుచునహీనసుఖానుభవాప్తి రామభూ
పతియును దిర్మలాంబయును భానుసమానునిఁగృష్ణపాథ్యునం
చితగుణుఁబెద్దతిమ్మనృపశేఖరుఁగాంచిరి హర్షమొప్పఁగన్. 291

సీ. మఱియును నారామమానవాధీశుండు జిల్లేళ్లకులసుధాసింధుచంద్రుఁ
డగు పెద్దనందిరాజాగ్రణిసుతనప్పలాంబనుబోచిరాజాన్వయావ
తంసముఁదిమ్మభూధవుపుత్రియాత్మజలఁగొండమ్మలత్మమ్మయునవఁగఁబరఁగు
సంపిజవదవల వరుసతో నిరువురనతిపైభవోన్నతులతిశయిల్ల

తే. సతులనిటుమువ్వరను బంధువితతివొగడఁ, బరిణయంబయ్యె సంభ్రమభరితుఁడగుచు
నబ్జగర్భగురుండు పీతాంబరుండు, శ్రీమహీనీళల మును పరించినట్లు. 292

క. అతతధర్మాకరతవా, శాతోదరులందు రామజనపాలుఁడు వి
ఖ్యాతిగ దక్షిణనాయక, రీతి మెలఁగి వినుతిఁదా ధరిత్రిసఁగాంచెన్. 293

తే. ఆయమాద్వహాదేవులయందు మిగులఁ, గాంచెనమరకీర్తిఁగనుభోజకన్యపగిది
రామభూపాలుసతులలో రమణిమన్న, వలను లక్ష్మాంబ మిక్కిలియలరుచుండు.

శా. ఆరామక్షితిభర్తగాంచెను బ్రహ్మోదాయత్తుఁడై కొండమాం
బారామామణివల్లఁగొండధరణీపాలేంద్రు సద్వర్తనుం
డారాచూరిపురీశుఁడిమ్మవిభు లక్ష్మాంబాపయోజాస్యయం
దారూఢాత్మ శిరంగరాజనసుభాగ్యత్యుద్ధయాబ్జాత్మునిన్. 295

తే. ఈవిధంబునఁదిరుమలదేవి కొండ, మాంబ లక్ష్మమ్మయను దేవులందు రామ
ధరణిపతిగాంచె సుతుల నేవురను వార, లలరిరీశునిపంచాస్యములనుబోలి. 296

క. వితరణరేఖను రాధా, సుతుఁడంచితభోగగరిమ సుత్రాముఁడనన్
నుతిఁగాంచెఁగృష్ణరాయ, క్షితిపనుదౌహిత్రుఁడైనకృష్ణేంద్రుఁడిలన్ 297

క. కృష్ణమహీపతి రంభన, కృష్ణుఁడు విమతబలహానవకీర్తిని సాక్షా
త్కృష్ణుఁడు సతోప్రపణవ, తృష్ణకిరణసదృశుఁడెన్న నురుతేజమునన్. 298

మ. హరిశౌర్యుండగురామరాజవిభుకృష్ణాధీశుసత్కీర్తియా
సురనాథేభము దెంపఁగొట్టి జలజస్తోమంబులంగట్టి భా
సురముక్తామణికాంతిఁదట్టి తుహినక్షోణీధ్రము న్మెట్టి తా
నురిఁబొమ్మంచను బొమ్మఁబెట్టుఁగరఁచున్న క్షీరవార్ధి కులన్. 299

ఉ. ధైర్యుఁడు రామరాజపెదతిమ్మవిభుండని వాజిఁదోలి లోఁ
బాయనిభీతిచేత మొన భగ్నముగా యవనుల్ద్రోలంగనా
చాయ నిజాముఁడడ్డపడ సామజయూథముఁద్రుంచెఁజూపరుల్
వాయుజుఁడంచు నెంచఁగనవార్యసముజ్జ్వలబాహుశౌర్యుఁడై. 300

క. పెదతిమ్మనృపతి మఱియును, మదకరిహరిభీరథభటసమాజముతోడన్
గదనమునఁగదియుతురకల, సదమదముగఁజునిమె బాహుసంరంభమునన్. 301

ఉ. రాయకులీనుఁడైనయళిరామనృపాలుని పెద్దతిమ్మభూ
నాయకమౌళి యిచ్చు దిననాథతనూభవుమాడ్కి నర్థికిన్
ద్రోయక కోరుకోరికలు తూర్ణముగాఁగడుఁగీర్తిచంద్రికల్
దోయజసంభవాండమునఁదోరములై కనుపట్టుచుండఁగన్. 302

ఉ. మావులు నేనుఁగుల్భటసమాజము పీనుఁగుపెంటగాఁగ గం
గావలినుండి కృష్ణదనుకానొనరించి నిజాముఁదోలి రా
మావని నాథుఁగొండవిభుఁడాహవకేళిఁజరించెఁజూచియా
దేవతలెల్లనిఘనుఁడు దేవపరార్థ్యుఁ జూఁడంచునెంచఁగన్. 303

ఉ. పారదయావిశిష్టగుణసన్నుతరామనృపాలుకొండధా
త్రీరమణోగ్రఖడ్గహతిఁ ద్రెల్లి తురుష్కవిభుల్చరింతురి
చ్ఛారతినొక్కటొక్క తెనెకంబు పద్దదుగుర్గ్లు దేవతా
చారుమృగీవిలోచనలసంగతి నైజగుణంబెయాఁగదా. 304

ఉ. ఏలుచునా నెగొండిపురమింద్రసమానుఁడు కొండధారుణీ
పాలుఁడు పొల్చె శాత్రవులు బంటుతనంబుల మాని చానడిక్
వేళయొతింగి కాంచి మతి వేళమునన్న కుటాగ్రరత్నరు
గ్జాలముచేతనార్త్మ పదకంజయుగంబునలంకరింపఁగన్. 305

క. సూరపవాహాధీశ్వరు, కూరిమిసుతఁదిరుమలాంబఁగులసతిగ మహో
దారత వరించె రామ, క్ష్మారమణుని కొండనృపతి కడు వేడుకతోన్. 306

క. ఆమహితాత్మునితనయుఁడు, రామాధిపుఁడహితకమలరాకాశశిమై
భూమిఁ బ్రజలెప్పుడునధిక, శ్రీవింపఁగనేలె నీతి చెలువుదలిర్పన్. 307

క. హారిభక్తిపరుఁడు సుగుణా, కరుఁడంచితదానవిజితకర్ణుఁడు రజనీ
కరకులుఁడు కొండధాత్రీ, శ్వరరామనృపాలుఁడిలను జనములినలరన్. 308

సీ. గొబ్బూరికులవార్ధికుముదాప్తుఁడౌనోబవిశ్వంభరాధీశవిభునికూర్మి
తనయయౌనరసింగమను సూరపాన్వయపావనుండగునోబపార్థివేంద్రు
పుత్రినోబమ్మనుబోచిరాట్చిన్ననృపాధ్యునిసుత జానకమ్మనిట్లు
నరుసతో ముప్వురఁబరిణయంబై వారలనిశంబునమర కీర్త్యాత్మధర్మ
తే. వర్తనకును సహాయులై వర్తిలంగ, నఖిలతరభోగభాగ్యంబులాసతిత్ర
యంబుతోఁగూడఁదాఁజాలననుభవించె,రామభూవరుకొండ్రాజు రామరాజు. 309

క. రామారితిమ్మవిభుఁడు క, రామారిని రిపులఁదునుమ రంజిలు శుభసం
సూచకములుదోడ్తోడ ను, రీచయమునకును బ్రమోదవృద్ధిదలిర్పన్. 310

ఉ. నారద వింటె చిత్రమిది నారకవాసులుగాక దేవతా
వారిజగంధులంగలసి వత్తురు స్వర్గాలుపంగ ధేనుసం
హారులు మ్లేచ్ఛులన్న వినుమా సురవల్లభయాజిభూమి రా
చూరిపురీశుతిమ్మవిభుమగ్రకరాసిని మగ్గఁగాఁజుమీ. 311

చ. అన సురలెల్ల సంశయమె యబ్జజసంభవుమాట తథ్యమా
ఘనుకరవాలచిత్రగతిఁగంటిమిగాదె నిజాము సేనలన్

దుని మెడి వేళ నాశ్వికునితోఁ దురగంబును మావటీనితో
డనుగరి ఖడ్గయుక్తము భటప్రకరంబును డొల్ల వాసవా. 312

చ. అనఘుఁడు రామభూవరుప్రియాత్మజుఁడాదివతిమ్మమాన వేం
ద్రునిపటుశౌర్యమాశశివిరోచనభూధరతారకంబుగా
దినదినముం బ్రియంబునను దీవనలిచ్చిరియెల్ల దేవతల్
ఘనముగఁబూలవాన జడిగాఁగురియించిరియాడిరచ్చరల్. 313

ఉ. భూరిపరాక్రమోజ్జ్వలుఁడు పుణ్యచరిత్రుఁడు రామరాజు రా
చూరిపురీశుతిమ్మనృపసోమునినిర్మలచారుకీర్తితో
సారసు సాటిరాఁజెనఁగి చాలక కాదె జడల్ధరించి గా
రీరమణుండుగప్పెను ధరిత్రియెఱుంగఁగ వ్యాఘ్రచర్మమున్. 314

క. రామారితిమ్మరాజధ,రాచక్రేశ్వరుఁడు పాణౌరాజుప్రియసుతా
పోచమదేవిని మోద, ప్రాచుర్యము మదిఁదలిర్పఁబరిణయమయ్యెన్. 315

క. వీరాగ్రణి శ్రీరంగధ,రారమణుఁడు వదుల సాగరము లోఁగొనవ
ట్లారూఢి రిపులఁబోరిగొని,వారలసంపదలఁగొనియె వాఱని వేడ్కన్. 316

చ. అతిశయదానలోలుఁడు మహామహుఁడాశ్రితవజ్రపంజరుం
డతులితధర్మమార్గుఁడభియాతిభయంకరమూర్తియార్యస
మ్మతమతి రామభూవరకుమారకుఁడై నసిరంగరాజుతో
క్షితివరులెవ్వరీడతనికిన్మఱి సాటియతండెయౌ మహిన్. 317

శా. దక్షధ్వంసియు రామరాజమనుజాధ్యక్షేశు శ్రీరంగరా
జక్షోణీందుఁడునొక్కరూపనయనీసర్వంసహాన్నాధుసం
రక్షన్ శత్రుపురీహరత్వమున శౌర్యస్ఫూర్తినట్లయ్యు య
క్షక్షోభోగ్రుఁడతండితండు మఘురక్షాదక్షుఁడీక్షింపఁగన్. 318

మ. పరమప్రీతి వినమ్రులై సకలభూపాలుర్దనుంగొల్వఁగాఁ
గరుణాంభోనిధి రామభూవరుసిరంగక్ష్మాతలాధీశుఁడు
ర్వరఁబాలించె భగీరథున్సగరునిన్ రాముం ద్రిశంకూద్భవున్
బురుకుత్సున్నయనంబరీషు భరతున్ బూరున్నలుంబోలుచున్. 319

మ. అళిరామేంద్రసిరంగరాయమనుజాధ్యక్షేశుసత్కీర్తి ని
ర్మలకాంతుల్నిబిడంబుగాఁగలయఁబర్వంజూడఁజెన్నొందెనీ

జలజాతప్రభవాండభాండము మహైశ్వర్యంబు సంధిల్లఁగాఁ
బొలుపొందంగ వివర్ణనీయమయి కర్పూరంపుబొట్టోయనన్. 320

తే. బాహుబలభీమ సంగ్రామపరశురామ, రామభూవరశ్రీరంగరాయవిభుని
భూరితేజోఽరుణద్యుతి భువనములరేఁ, బుష్పితాశోకభూరుహమూర్తిఁదనరి.

చ. కడిమిఁగిరీటిమాడ్కి నతిఁగన్న సిరంగమహీవిభుండు వే
ల్పడకలపోచిరాజరఘునాథనృపాలునికూర్మిపుత్త్రికన్
బుడమిపడంతిదాల్మి నవఁ బోలినలక్ష్మమనువ్వరించెనిం
పడరఁగ రాఘవుండు జనకాత్మజఁ గైకొనుచంద మేర్పడన్. 322

సీ. అనవరతాభ్యుదయాభిలాషాశ్రితప్రతతికి ముంగొంగుపసిఁడియనఁగ
వినుతవిద్వత్కవివిసరంబులకు గృహస్థితదైవయాకామధేనువనఁగ
వంశానుగుణ్యప్రవర్తనలోబంధువితతిపాలిటికల్పలతిక యనఁగ
సరసాన్నదానదీక్షామహానిపుణత్వమునను రెండవయన్నపూర్ణ యనఁగఁ

తే. జతురుదధివేష్టితావనీచక్రమునను, గలుగుసర్వసర్వంసహాతలవరేణ్య
కామినీజనసన్నుతుల్గాంచి మిగులఁ, దేజరిల్లి నలక్ష్మమ్మదేవివలన. 323

క. అతిగుణనిధి శ్రీరంగ, క్షితిపతికుదయించిరార్యకీర్తితసుగుణా
న్వితులు సుతులు పెదవేంకట, పతి చినవేంకటపతియనఁబరఁగనిరువురున్. 324

మ. అరిభూపాలకులాజి నిక్కముగ జాయార్థంబు సక్రోధుఁడై
శరధింగట్టి కపర్ది నాఁగఁబురముల్ శౌర్యోన్నతిన్ గాంచుదా
శరథింగా మది నెంచి కాన్కలిడి యాజ్ఞావర్తులై కొల్తురా
కరుణాంభోనిధిఁబెద్దవేంకటపతిక్ష్మాపాలు నెల్లప్పుడున్. 325

శా. శ్రీరంగాధిపు పెద్దవేంకటధరిత్రీజాని యుద్యద్భుజా
సారం బొప్పఁగ నేలె నెంతయును గృష్ణాసేతుమధ్యక్షితిన్
దూరీభూతవిపత్సమానవవరస్తోమప్రచారంబుగా
నారూఢిన్ ధరణీజనుల్సకలసౌభాగ్యవాప్తి రాణింపఁగన్. 326

సీ. వనజనివాసానివాసకృపారసాపారాలవాలవీక్షణముచేత
శరసుధామందారశరదభ్రడిండీరధవళసత్కీర్తిసంతతులచేత
నలజయంతవసంతనలకూబరనితాంతపరరూపకలితవిస్ఫురణచేత
రణరంగచండదోర్బలదుర్జయాహితగణగర్వహరణవిక్రమముచేతఁ

తే. బుండరీకాక్షుఁ దద్భాగ్యితఁ బుత్త్రమిత్త్రుఁ, డగడిప్రహసించియుఁ జేకించి ధిక్కరించి

మించె నెంతయు శ్రీరంగమేదినీశు, పెద్దవేంకటపతిరాయభిదురపాణి. 327

క. గొబ్బూరివంశమణి యౌ, న్నిబ్బరగండఁడగు నోబనృపవరసుతయౌ
నబ్బంగారమ్మను మది, నుబ్బుచుఁ బెదవేంకటపతిరాయఁడు వరియించెన్. 328

క. అతనిసహోదరుఁ డబ్జా, హితకులకలశాబ్ధిపూర్ణహిమరుచి బుధస
న్నుతమతియౌ చినవేంకట, పతిగుణతతి నుతికలవియె ఫణిపతికైనన్. 329

తే. భక్తజనమందిరాంగణపారిజాత, మైన శ్రీవేంకటాచలాధ్యక్షుపగిది
భవ్యసాత్త్వికగుణగణభ్రాజియగుచుఁ, జిన్నవేంకటపతిరాజసింహుఁ డలరు. 330

సీ. పెనుబాఁపకవణంబుఁ దినువారువము రౌతుపట్టిసోయగముతోఁ బరఁగువాఁడు
కలిమిచూపుమిటారికత్తియతోఁ బుట్టువసమించుగంగుతో నెసఁగువాఁడు
తపసిరాకన్నాఁపదాలుపు చెలికానిదళమైనయూవితోఁ దనరువాఁడు
తాటికెక్కుమువానితల్లి నెయ్యపుఁబట్టి మించుబీరంబుతో మెఱయువాఁడు
తే. రాజమాత్రుండె శ్రీరంగరాజుచిన్న, వేంకటపతీశుఁ డఖిలపృథ్వీవరేంద్ర
మకుటమణిఘృణిసువిరాజమానపాద, పద్ముఁ డాశ్రితజనపద్మభాస్కరుండు. 331

సీ. మొగమియ్యకనుబరాఙ్ముఖుఁడై నఁగదియఁబోకనుజిరాయువుగల్గఁగానొనర్చుఁ
గని కరమ్ములు మోడ్చఁగనికరమ్మునఁ బ్రోచి ముదముతో సకలసంపదలఁగూర్చుఁ
గలసియుండకనుజసులమతి నాగవాసముఁ జేర నిజవధూజనులఁ జేర్చు
నెదురుగా రాఁ గ్రుచ్చియెత్తి వేగమె వేల్పుపొలఁతులపాలిండ్లఁ బొందఁదార్చు
తే. నతులవీరప్రతాపరాజాధిరాజ, రాజపరమేశబిరుదవిరాజమానుఁ
డైనచినవేంకటేంద్రుబాహాసిపుత్రి, చిత్రమిదియని బుధులు చర్చింతు రెపుడు.

సీ. ఒకనాఁడు చినవేంకటోర్వీశ్వరుఁడు విరూపాక్షసేవాసక్తి వచ్చుటికిని
నరిగి క్రమ్మఱఁ ద్రోవయందొక్కయెడ రాముసుత్రాముఁడు నుబోడచూపినట్లు
తోఁచిన భయము సంతోషంబుఁ బెనఁగొనఁ బ్రకటరోమాంచకంచుకితగాత్రుఁ
డై వచ్చి నెమ్మది వారిఁ దల్చి నిద్రింప డంబైనమణికిరీటంబుఁ దాల్చి
ఆ. దివ్యభూషణములు దివ్యమాల్యంబులు, దివ్యగంధములును దివ్యవస్త్ర
ములును దాల్చి దివ్యమూర్తితోఁ గోదండ, పాణియైనరామభద్రుఁ డెదుట. 333

క. వచ్చుటు నిల్చినఁగనుఁగొని, యచ్చెరువీరాజిచటికి నరుదెంచుటయే
మిచ్చనుదలఁచుకనోయది, యొచ్చెముపడనీక దానినొనఁగూర్పఁదగున్. 334

సీ. అనుచు నుదల్పోయునంతనో చినవేంకటాధిప నీవు పంపాధినాథుఁ
డగునీశు భజియించియరుదేరఁ ద్రోవను బోడచూపినట్టి యాభూమిభుజుఁడ

నేను నాపేరు నీకెఱిఁగింతుఁగోదండపాణియౌ శ్రీరామభద్రుఁ డండ్రు
మమ్ము భూజనులన్నమాట విన్నంతన నిటలతటాగ్రసంఘటితహస్త
తే. కమలుఁడై దండములఁబెట్టి కనకపీఠ, మందునాసీనుఁగాఁజేసి యాగమోక్త
సరణిఁబూజించి తత్పాదజలజములకు, భక్తిఁబ్రణమిల్లియిట్లని ప్రణుతిఁజేసె 335

చ క్ర బం ధ ము.

శా. భవ్యా కోసలసూతినందన రమాభామేందుసారంగకా
క్రవ్యాదప్రహరప్రవీణ నయరక్షాగణ్యనామాంకితా
దివ్యాండప్రచయప్రభావనరథా దీనస్వ్రహాకంటకా
కావ్యారంభహితక్రమా విదితనాకారీ శ్రితానందకా. 336

నా గ బం ధ ము.

చ. పరమదయాకరా రవిజభంజన బోధవిహారభాసురా
కరధృతచాప నీరజజకంజసురప్రకరాశనాంబుజా
మరధరణీజహీరశరమారవిపత్పయోదసారకీ
ర్తిరమశతావిహార ధరధీర వసుప్రజఘాతపావకా. 337

గో మూ త్రి కా బం ధ ము.

క. మురహర ధృతగిరివర పర, వరద రమాధీశ గోప వర్ణితచరణా
దరధర నుత కరివర సుర, వరద రసాధీన గోప వందితచరణా. 338

చతుశ్చరణగర్భకందము.

గిరిధర కమలాధ్యక్షా, సరసీరుహపత్రనయన శరనిధిశయనా
మురహర సన్నుతనామా, కరుణాకర నరసఖ హరి కరివరరక్షా. 339
1. శరనిధిశయనా మురహర, సరసీరుహపత్రనయన సన్నుతనామా
కరివరరక్షా గిరిధర, కరుణాకర నరసఖ హరి కమలాధ్యక్షా. 340
2. శరనిధిశయనా గిరిధర, సరసీరుహపత్రనయన సన్నుతనామా
కరివరరక్షా కరుణా, కర నరసఖ హరి మురహర కమలాధ్యక్షా. 341

ద్వికందగర్భక్రౌంచపదవృత్తము.

ధారుణిపారావారసుతారత్నములిరుగడల సతతమును బాదాం
భోరుహసేవల్గూరిమిఁబూరంబుగ సెదలనునిచి పొలుపుగఁజేయన్
జేరి సురగ్గ్వారముచే రంజిలునటులొనరిచి చెంగఁగనుండే
వారిదవర్ణున్ శౌరిని వైరిప్రజదమను జగదవనునినిగొల్తున్. 342

క. ధారుణిపారావారసు, తారత్న ములిరుగడల సతతమును బాదాం
భోరుహసేవల్గూరిమిఁ, బూరంబుగ నెదలనునిచి పొలుపుగఁజేయన్. 343

క. చేరి సురగ్గైవారము,చే రంజిలునటులొనరిచి చెలఁగఁగనుండే
వారిదసర్గున్ శౌరిని, వైరిప్రజదమను జగదవనునినిగొల్తున్. 344

నవగ్రహోష్టదిక్పాలకదశావతారనామగర్భకందము.

హరి శశి కుజ బుధ గురు కవి, హరిసుత తమకేతు హరియమా స్రపకధనే
శ్వరశంకర శరచరయుగ, కిరి నరహరి వటు త్రిరామ కితవ ముఖహయా. 345

దండకము.

శ్రీజానకీనిస్తులోరోజ కాశ్మీరకస్తూరికాగంధపంకాంకితోరస్స్థలా, నిర్జరారాతి సంఘాటపీడాహదావానలా, కోటిసూర్యప్రకాశా, త్రిలోకేశ, విశ్వస్వరూపా, శుభాలాప, గోరాజహంసాభ్రమాతంగవాహాదిగీర్వాణసందోహకోటీరకోటిస్ఫుటానర్ఘ్యరత్నప్రభాకీర్ణపాదారవిందా, సునాభీసరోజాతగర్భార్భకాకారరాజచ్ఛటానంద, గౌరీశవాగీశనాకేశభోగీశులైనన్ భవద్దివ్యచారిత్రముల్సన్నుతుల్సేయఁగాఁజాలరే నెంతవాఁడన్ మహామూఢచిత్తుండ మత్తుండనైనన్ భవత్కృత్యముల్సన్నుతుల్సేసెదం జిత్తమందుంచి రక్షింపవే, దేవ, మీనాకృతిందాల్చి, సుప్తాబ్జసంజాతనిశ్శ్వాసవేదాపహర్తాసురారాతి మర్దించి యాబ్రహ్మకున్వేదముల్గ్రమ్మఱంజేర్పవే, కచ్ఛపాకారముంబూని పాథోధినిర్మగ్నమంథాచలేంద్రంబు వెన్నాఁగి దూర్వాసశాపాహతాఖండలశ్రీపునర్భావముంజేయవే, ఘృష్టిరూపంబుచేఁజండబాహాబలోదగ్రహేమాక్షరక్షోగపతింద్రుంచి పాథోనిమజ్జద్రసాకాంతనత్యంతసంతోషితస్వాంతగాఁజేసి శృంగాగ్రభాగంబునన్నిల్పవే, మర్త్యసింహుండవై స్తంభమందుద్భవంబంది సాయంసమారంభకాలంబునందూరుయుగ్మస్థలాసాదితాదిత్యవిద్వేషిరాట్కుక్షివిచ్ఛేదనోత్సాహముంజూపి నీబంటుసంతంబుఁ జెల్లింపవే, కుబ్జపాఱుండవై నిర్జితామర్త్యనాథప్రకర్షానుమోదాత్తుఁడైనట్టివైరోచనిన్మెట్టి జిష్ణేంద్రరాజ్యప్రతిష్ఠాపనాచార్యవిఖ్యాతినిం జెందవే, రేణుకాగర్భవేటీలసద్రత్నరామావతారంబుచే పాపబాధాతిఘోరోగ్రరాజన్యహస్తోరుదోర్మఖ్యరాజన్య సందోహముం జెండి సర్వంసహాచక్రమాద్యంతముం గశ్యపబ్రహ్మకుం దానరూపంబుగా నీయవే, రామభద్రాఖ్యచే గాధిపుత్రుండు గావించుయాగావనార్థంబు వేంచేసి యాతాటకానామఘోరాచరిం బుత్త్రయుక్తంబుగాఁద్రుంచి మారీచుని న్వారిధిన్ముంచి పాషాణరూపంబుచేనున్న మౌనీంద్రుజాయాహల్యాలలామంబు దోషంబులెల్లన్ని

మేషంబులో నంఘ్రిరేణుప్రభావంబుచేతం దొలంగించి చంచద్గుణోపేతకై లోకవిఖ్యాతకై విస్ఫురద్భాగ్యసంభూతకై సీతకై దర్పకారాతికోదండదండంబు వేదండ మంభోజకాండంబు ఖండించుచందంబునం ద్రుంచి భూపుత్రినిన్వేడ్కతోఁ బెండ్లియై చాల దోశ్చండగర్వాతిరేకోన్నతిన్మించు నాజామదగ్న్యున్నివారించి యాకేకయేశాత్మజామోహమూనట్టుగాఁ దండ్రిసత్యంబుఁ బాలించి రాజ్యాభిలాషంబుఁజాలించి ఘోరాపరాధున్విరాధుంబడంగూల్చి నానామృగాకీర్ణమాదండకారణ్యభూమిం బ్రవేశించి మానీంద్రవిద్వేషణుం దూషణుం ద్రుంచి మాయాకురంగాకృతోనీచు మారీచు ఖండించి పాదోరుసంఘట్టనత్యున్న నానావిధగ్రావు సుగ్రీవునింబంటుగానేలి సంగ్రామరంగస్థలీజృంభణోద్యద్భుజాశాలి నావాలినాక్కమ్మునంగూలఁగానేసి బాణాగ్నికీలంబయోరాశినింకించి భాస్వద్యశోహేతువౌ సేతువుంగట్టి నిశ్శంక లంకాపురింజొచ్చి మాయావులన్యుద్ధచాతుర్యసంపన్నులున్ గర్వదుర్వారులన్ దేవతావ్రాతసంహారులు న్సైన్యవయాకంపకర్ణాదిరాత్రించరాధీశులం ద్రుంచి యాఖండలస్యందనంబెక్కి దుర్వారగర్వోన్నతిన్ లోకవిద్రావణున్ రావణున్ గూల్చి లంకాపురాధీశుఁగాఁ గుంభకర్ణానుజుంబట్టముంగట్టి వైశ్వానరాభీలకీలాప్రవేశక్రియాత్యంతశుద్ధాత్మయైనట్టి ధాత్రీసుతన్వేడ్కఁజేపట్టి రాత్రించరుల్వానరుల్గొల్వఁగాఁ బుష్పకంబెక్కి యక్కైకయీనందనాలంకృతంబౌనయోధ్యాపురంబుం బ్రవేశించి కౌసల్యకుం గైకకున్ శ్రీసుమిత్రామహాదేవికిన్ భక్తితో దండముల్వెట్టి మిత్రానుజాచార్యసామంతమంత్రిక్షమానాయకుల్సంతసంబందఁబట్టాభిషిక్తుండవై సీతతోఁగూడ సౌభాగ్యభోగాభివృద్ధిం బ్రవర్థిల్లవే, రోహిణీపుత్రరామస్వరూపంబుచే లాంగలోద్ధూతనాగాధిభూపట్టణాకారరేఖన్విజృంభించి భీతాత్ముఁడౌకౌరవేంద్రుం గృపం బ్రోవవే, బుద్ధభావంబుచేనాసురీమానభంగంబుఁగావించి ఫాలాక్షునింద్రాదిబృందారకానీకసంస్తుత్యశశ్వజ్జయశ్రీ వరింపన్నియోగింపవే, కల్కివై ధర్మమార్గేతరోర్వీజనవ్రాతముం ద్రుంచియుత్పన్నవర్ణాశ్రమాచారసద్వర్తనోద్ధారకత్వంబునం బొల్చునాహ్లాదభావాప్రమేయుండవౌనట్టిదేవుండవున్నీనకావే, త్రిలోకంబులన్ లీలఁబుట్టింప రక్షింప సంహారముం జేయఁగాఁజాలియున్నట్టి మూర్తిత్రయాకారసంభూతిహేతు స్వయంవ్యక్తమాయాపరబ్రహ్మము న్నీవకావే, భుజంగేంద్రతల్పా, ప్రపన్నాఖిలాపద్వరానల్పకల్పా, భవద్భక్తి నాకుం బ్రసాదించి రక్షింపవే, భానువంశాబ్ధిరాకాసుధాధామ, దైత్యేంద్రహృద్భీమ, నీలాంబుదశ్యామ, కోదండరామా, నమస్తే నమస్తే నమస్తే నమః. 346

తే. అనుచు వినుతింపనారాముఁ డనియెఁ జిన్న, వేంకటపతిక్ష్మానాథ వినుము నీదు
పుత్త్రుఁడగు వీరవేంకటభూవరునకు, నగ్రసుతుఁ డుద్భవిల్లు మదంశమునను. 347

క. అనియానతిచ్చి రాముఁడు, గనుఁగొనవంతర్హితుండుగా మేల్కని యా
చినవేంకటపతి బాంధవ, జనములకా విధముఁ దెలిపి సంతోషమునన్. 348

క. చినవేంకటపతినృపమణి, కనకప్రాకారముఖ్యకైంకర్యంబుల్
జను లెన్నఁగ మోదంబొ, ప్పనొనర్చి భజించె రామభద్రస్వామిన్. 349

ఉ. ఈమహిఁ జిన్నవేంకటపతీశ్వరుఁ డర్థిఁ జెందఁ జేయు ము
క్తామితహారవాహమదహస్తి సువర్ణముఖోరుసంపదల్
ప్రేమను శత్రుకోటికిని భీషణరేఖనుగల్గఁ జేయు ము
క్తామితహారవాహమదహస్తిసువర్ణముఖోరుసంపదల్. 350

సీ. ఏధన్యు నిజధామ మిందిరాకాంతకు మానితకేళికామందిరంబు
ఏఘను భుజపీఠ మీమహీకామోదకరరమణీయసౌఖ్యప్రదంబు
ఏభూభుజుని జిహ్వ యాభారతికి నెప్డుఁ గమనీయనృత్తరంగస్థలంబు
ఏకాంతు కరుణావిలోకనం బాశ్రితగురుజనములకు ముంగొంగుపసిఁడి
తే. యతఁడు సామాన్యుఁడే సగరాంబరీష, భరతనలరంతిహైహయప్రముఖపూర్వ
రాజచర్యుండు శ్రీరంగరాజచంద్రు, చిన్నవేంకటపతినృపశేఖరుండు. 351

సీ. జంటమొగంబులసామి ముద్దులకుఱ్ఱతల్లిఁ గేస్తుఁడు సిగఁదాల్చుపువ్వు
వడిగలజింకతత్తడి నెక్కు నెఱకాతుపారుగూరిదొరకును బొరుగుఁ జెలి,
నిరునాఱుమేనుల నెసఁగు వేలుపుతండ్రి పట్టిపట్టపుబలుసంజమెకముఁ
దనబిడ్డను నుజూపులను గాచుకొను డాలుగలమేటి తల్లినిఁ గన్నవాని
తే. నక్కుఁ జఱచియు నట్టఁగి చెక్కిలడఁచి, కలఁచి నీరుగఁ జేసి నల్గడలయందుఁ
గడిమి నెంతయుఁ జెలఁగుచుఁ గలయ మెలఁగి, యుబ్బుఁ జిన్నవేంకటపతిగబ్బి యసము.

క. చినవేంకటపతి నరవరు, ఘననిర్మలతేజ మలరుఁ గర్ణాటమహీ
వనజాయతాక్షి మైఁబూ, సిన యభినవకుంకుమంబు చెలువు దలిర్పన్. 353

మ. పరమప్రీతి జెలెళ్లనారపమహీపాలేకుసత్పుత్త్రిఁ దా
మరసాక్షిం దిరువెంగళాంబ నరిసంహారైకశూరుండు భా
సురధైర్యుండగు చిన్నవేంకటపతిక్షోణీంద్రుఁ డుద్వాహమ
య్యె రమన్నన్నగరాజతుల్యుఁడు వివాహంబైన చందంబునన్. 354

క. మతిచేఁ గమనీయతరా, కృతిచేఁ బతిభక్తిచే నొగిం దగ నాభా

రతికిఁ రతికిని సతికిని, నతిశయముయినతిరువెంగళాంబికయందుఁ. 355

మ. జననంబందిరి చిన్నవేంకటమహీశస్వామికిన్నందనుల్
ఘనచారిత్రుఁడు తిర్మలాధిపుఁడు సంగ్రామార్జునుండంచు భూ
జనసంస్తుత్యతఁగాంచువేంకటపతిక్ష్మాజానియుద్ధర్మప
ర్తన రాణించుసిరంగరాయమనుజాధ్యక్షుఁడన్ను వ్వురుఁ. 356

క. కృతమెఱుఁగుటయరకరణన, హితమతి మనుచుట కవీంద్రులేమడిగిన స
మ్మతినిచ్చుట చినవేంకట, పతితిరుమలనృపతికెపుడుఁబాయనిగుణముల్. 357

సీ. గోపాలమూర్తియాగోపాలభూపాలచంద్రుఁడు దనదురాజ్యంబునకును
బట్టంబుఁగట్టిన బాహాబలస్ఫూర్తి మెఱసి ధర్మంబున ధరణినేలి
వర్ణాశ్రమంబుల వరుసతో నడపుచు నీతిబాధలులేక ప్రీతి జనులు
సంపదలనుదేల సవనోత్సవంబులు దఱచుగానూహూర జఱుగుచుండ

తే. సకలవరనాయకులుగనుసన్నమెలఁగఁ, దనకు వేలూరు నిజరాజధాని గాఁగఁ
బరఁగెఁగడుఁజిన్నవేంకటపతికుమార, రత్నమైనట్టిశ్రీరంగరాయమౌళి. 358

క. దిమ్మరివైరులఁబోరిగొని, కొమ్మనుచునుబసిఁడి వేలకొలఁదులుగా ని
త్యమ్మునుగవులకునొసఁగుట, నిమ్మగు శ్రీరంగమానవేంద్రునిగుణముల్. 359

సీ. ధాటీనిరాఘాటఘోటకోద్ధుతపాంసుపటలంబు నల్గడఁబాఱఁజల్లి
బంధురతరగంధసింధురనికరశీకరము నిబ్బరముగఁజిలికి చిలికి
వితతదోర్బలవిజృంభితరోధశరవరనందాహతులఁజాల బెండునతేచి
వీరరసావేశఘోరసద్భటపాదఘట్టనలనుజాపమట్టువెట్టి

తే. యుదయగిరిదండవెలుఁగొందుచుండుకుతువ,శాహుబలదర్ప దసహుంతాశనునినడఁచి
వినుతిఁగాంచెను సకలభూజనులచేత, రమ్యగుణహారి శ్రీరంగరాయశౌరి. 360

సీ. మామమామగువానిమామనుగన్నయ్యహరిమినుమనికొడుకుకొడుకు
కొండలదొరపట్టి కొడుకులేజీమేఁత మేఁతమూలగువానిమేటితాత
తోలుఁబల్కుగుర్వాలఁదోలెడునాతనిమనుమనిమనుమనిపగతుసుతుఁడు
బిడ్డగేస్తునితండ్రిబిడ్డనిమామన్నకొడుకునుక్కడఁచినకడిఁదిమగఁడు

తే. దానగుణమున వితతప్రతాపమునను, జక్కఁదనమునసహాయసాహసమున
సాటియగుఁగాకయితరుల సాటిగెటులఁ, జేయఁగావచ్చు శ్రీరంగరాయమణికి.

క. శ్రీరంగరాయనకు గొబ్బూరికులంబైనవెంగళోర్వీశుతనూ
జారత్నముఁబాపమ్మన, పారవిభవములరఁగా వివాహంబయ్యెఁ. 362

సీ. మఱి పోచిరాట్కులమునందునందగు వెంగభూనాయకాగ్రణిపుత్రియైన
రాఘువమ్మను బోచిరాజువేంకటరాజుతనయ వెంగమ్మను ద్వాహమయ్యె
నాసతీత్రయమును గనురక్తితో సర్వకర్మసహాయమై తగ భజింప
నతిశయభోగభాగ్యాభివృద్ధినిఁ జాల రాణించి ధర్మమార్గప్రచారి
తే. యనుచు విద్వజ్జనంబులు వినుతిసేయ, వెలసె నెంతయు నసహాయవిక్రమాఖ్యఁ
దారవీటిపురాధీశుఁడై నచిన్న, వేంకటపతీంద్రు శ్రీరంగవిభుఁడు మిగుల. 363

సీ. దరముతోఁ జేనికప్వరముతో ధవళకంధరముతోఁ జోడుగాఁదవర మెలఁగి
శరముతోఁ దుహినభూధరముతో బుక్కవిసరముతోఁ బ్రతియనఁ జాల మెఱసి
హరులతో ముత్యపుసరులతో దైవతతరులతో ననురక్తిఁ దగనొవర్చి
రాజతో సింద్రేభరాజుతోఁ బన్నగరాజుతో నెనయగు రంగుఁబూని
తే. దశదిశాత్యంతపరిపూర్ణతను వహించి, రహిని వెలసెను శ్రీరంగరాయమౌళి
ధాళధళ్యప్రభాసమున్నవళకీర్తి, కవిజనాధీశవర్ణ్యమగుచుఁ జెలంగ. 364

క. ఇట్టిగుణంబులఁ గలతోఁ, బుట్టువులనురక్తిఁ గొలువఁ బోరుల రిపులన్
గొట్టి మనుమార్గచర్యకుఁ, బట్టగుచును వేంకటేశ పార్థివుఁ డలరున్. 365

చ. కుటిలవిరోధిరాజమదకుంజరసింహకిశోరమూర్తి వి
స్ఫుటహరిభక్తితత్పరుఁడు పూరుకులీనుఁడు ధర్మవేది వేం
కటపతిరాయశేఖరుఁడగణ్యగుణాకరుఁడమ్మహాత్మునిం
బటుమతియా బృహస్పతికిఁ బన్నగభర్తకు నెన్న శక్యమే. 366

సీ. తా భుజింపఁగ లేక తలిగ బడ్డించినయన్నంబు సతతంబు నమ్ముకొనుట
పొరి బీదతనమున నోరులకుఁ దనసొమ్ము పుడకమాత్రంబైన నఁబొరయనీక
యొకటికి రెండుగా నొగి బడ్డి రాఁబట్టి ధనమెల్ల మూలను దాఁచుకొనుట
తనుఁ జూడ వచ్చినఁ గనికరంబును లేక కలసొమ్ములెల్లను గిలుబుకొనుట
తే. మానె నేనియు నెవపచ్చు మానితాన్న, దానవితరణభోగప్రజానురంజ
నపరుఁడైనట్టిచిన వేంకటపతి వేంక, టపతికి నిలశ్రీ వేంకటపతియరయ. 367

చ. జలరుహబాంధవాత్మజుఁడొసంగును రేఁపటి పూటభక్తితో
గలువలరాయఁడిచ్చునొడికంబుగ మాఁపటివేళ వేడ్కచే
నెలమి నొసంగు వేంకటపతీంద్రుఁడు రేఁపును మాఁపునర్థిన
ర్థులకు సమస్తవస్తువులుదోరముగా ననివార్యదాతృతన్. 368

సీ. వైభవంబున నెనవచ్చు మరుఁగులో భీతి డాఁగకయున్న భిదురపాణి
సౌందర్యమునఁ గొంత సరిపోవుఁ బురహరు కనువెచ్చఁ గనకున్న మనసిజుండు
గాంభీర్యమున సీడు ఘనరాఘవాశుగాగ్రమున నిల్వక యున్నఁ గంధిరాజు
కాంతినిఁ బ్రతియౌ ముఖస్వాంతిపదహతిఁ గందుఁ జెందకయున్నఁ గమలవైరి
తే. యనుచుఁ జతురంబునిధివేష్టితావనీశ, సభలఁ గవిజననికరంబు లభినుతింప
నలరు నార్వీటిపురవరాధ్యక్షుఁ డైన, రణజయవిహారి వేంకటరాయశౌరి. 369

చ. ఇననిభుఁ డైన వేంకటపతీశుఁడు దక్షిణబాహుపీఠినిం
పెనయ వహింప భూభరమహీనపరాక్రమరేఖ మించె భూ
జనములు సర్వసంపదలఁ జాలఁగఁ గల్గి సుఖింప నాగకూ
ర్మవగవరాహభోగులకు మానుగనూఱట గల్గె నెంతయున్. 370

సీ. ఆగమోక్తసుదక్షిణాన్వితముగఁ జేయు సవితో దశదశసవనములను
బర్వములను భూసురవర్యులకిచ్చు నుదత్తముగా బహువిధదానములను
ఆరూఢిగాఁ గనూరారను బెట్టించు షడ్రసోపేతాన్నసత్త్రములను
గనకగోపురవప్రకలితంబుగా నేర్పఁ గట్టించు దేవతాగారములను
తే. రాజమాత్రుండె ధరణీవరాహబిరుద, వినుతుఁ డాత్రేయగోత్రపవిత్రుఁ డాన
తారకోటీరరుగ్వ్రజితాంఘ్రితామ, రసుఁడు వేంకటపతిరాయరాజమౌళి. 371

సీ. నెఱయాఁగి బలుఁజెట్టునిగనిగల్గడునవ్వి రిక్కలదొరరంగు స్రుక్కఁజేసి
జగడాలముని చేనిజిగిఁ గేరి విమువాఁక చాయల నిటునటుఁ బాయఁద్రోచి
పల్కుఁజెల్కల కొల్కితళుక్కులగమి మించి యుంచల మైసిరిఁ గొంచెపఱచి
తెరగంటియొకిమీని తేజిసొంపును గెల్చి పాపరాయనిపసఁ బాఱఁదోలి
తే. ప్రొద్దుకడవేళఁ బూచునాప్పూవుతావి, కళుకుఁ బుట్టించి చొదంతి యనువుఁ దెగడి
కడిమి నలుగడలందు వేంకటపతీకు, నసము మిగులఁ మేలనఁగఁ జెన్నలరుచుండు. 372

ఉ. ఇమ్మహియందు వేంకటపతీంద్రునభోమణిసాటియౌ ప్రతా
పమ్మనివార్యతన్నెలఁగి బంధురమై నలుదిక్కులెల్లనుం
గ్రమ్మిన దుర్జయాహితధరావరులెల్లను భీతిచే దివాం
ధమ్ములఁ బోలి డాఁగిరి మదంబులడంగి గుహాంతరంబులన్. 373

సీ. రాజాధిరాజవీరప్రతాపాంకుఁడౌ వేంకటపతిరాయవిభుఁడు వేడ్క
మూరపకృష్ణపక్షోజ్జ్వలసత్పుత్రి నప్పలాంబను నమరాద్రిధైర్యుఁ
డనఘుండు గోచిరాజాన్వయుండగు రఘునాథరాజేంద్రునినందనలను
విమలసచ్చారిత్ర వెంగమ్మ పద్మాయతాక్షి కోనేటమ్మయనని రువుర

తే. నొగి వరించెను సతులను ముగురియందు, నశ్వినియునాదియగుతారకాళిలో ర
మణునియనురక్తిఁ గాంచురోహిణివిధమున, నలరుఁబతిమన్ననలనప్పలాంబ మిగుల.

ఉ. అంబుధిరుద్ధభూస్థలినివారసి చూచిన దీటు లేదుగా
యంబుదవేణులందు సుగుణావళిచేతను యానధూతకా
దంబకుఁబోషితాశ్రితకదంబకునాస్యనిరస్తశీతరు
గ్బింబకు భద్రదప్రథితకీర్తివిడంబకునప్పలాంబకున్. 375

క. దీనులను బ్రోచు సతతము, మానకృపారసనిగుంభితోజ్జ్వలమతియై
జానుగనిల వేంకటపతి, భూనాథునియప్పలాంబ బుధనుతులెసఁగన్. 376

సీ. తాలిమిచే భూతధాత్రికిఁ బ్రతివచ్చు వాగ్వైఖరిని సరస్వతికి హెచ్చు
సత్యవాక్ప్రౌఢిని సత్యభామకునీడు వైభవంబునవిందువినితజోడు
మాంగల్యమున సర్వమంగళకెనఁజాలు భద్రసంపదఁగల్మిపడఁతిఁబోలు
నన్నదానంబునవన్నపూర్ణకుసాటి పతిభక్తినలయరుంధతికిఁబోటి
తే. యనఁగఁబొగడొందునుభయాన్వయంబులకును, వన్నెవాసియుఁగలుగంగవసుధనార
వీటివేంకటపతిపృథివీవరామ్య, తాంశునర్ధాంగలక్ష్మియౌనప్పలాంబ. 377

క. వారిరువురుగనిరనఘుల, వీరాగ్రణి రామరాజవిభునిన్ శౌర్యో
దారుండనఁదగుతిమ్మధ, రారమణుని వేంకటాద్రిరాజబిడౌజున్. 378

తే. ఘనతరానోన్యన్యమోదంబుగలుగ మెలఁగి, చెలఁగుచుండెడియారాజసింహవరుల
యన్నదమ్ములసౌభ్రాత్రమభినుతింపఁ, జీలువరాయనికైనను నలవియగునె. 379

సీ. కమలాతనూభవాకారరేఖనుబోల్చి సతులను మోహావసతులఁ జేయుఁ
గదనగాండీవివిఖ్యాతిని రాణించి పరులను సురవధూవరులఁ జేయు
దేవతాభూజవితీర్ణి నిఁదనరుచుఁగవులసంపన్నహార్దవులఁ జేయు
వినుతసద్ధర్మప్రవీణత్వమున మించి జనులను సన్మోదఘనులఁ జేయు
తే. ననుచు వినుతింతురఖిలధరాధిపేంద్ర, సభలనెప్పుడు సత్కవీశ్వరులు వేడ్క
లలరనెంతయునార్వీటికులపవిత్రుఁ, డైన వేంకటపతినృపాలాఢ్యునెలమి. 380

సీ. ఘనధర్మసద్గుణకమనీయుఁడగుటనో పలుకు రామామోఘబాణమయ్యె
వర్ణితమిత్రానువర్తనంబవుటనో పృథివీశరణమిందురేఖయయ్యె
ఘోరారికర్ణవిదారణంబగుటనో సాహసంబింద్రజోత్సాహమయ్యె
వరవర్ణినీమనోహరవృత్తియౌటనో సోయగంబు సుమాస్త్రుచాయయయ్యె
తే. నార పరిపంథిరాజగర్వాంధకార, పటిమహేతుఁడైనతిమ్మభూనాయకునకు

వనుచుఁబొగడుదురఖిలనృపామృతాంశు,లహరహంబును ముదితాత్ములగుచుఁ జెలఁగి.

క. రామునకు లక్ష్మణుఁడు సు,త్రామునకుఁ ద్రివిక్రమాభిధానుండట్లా
రామాధిపునకుఁ దిమ్మధ, రామండలపతి మహానురక్తిగ మెలఁగున్. 382

సీ. కరుణారసార్ద్రితసరివచ్చునొక్కింత పదినూఱు చేతులఁబరఁగువాఁడు
వైభవంబునఁ బ్రతివచ్చునుబరికింపనొకహస్తముకన్నులొనరువాఁడు
క్ష్మాభారభరణదక్షత నెనయఁగఁజూడ దశశతాననములఁదనరువాఁడు
పరమతేజంబునఁ బాటియౌ నెన్నంగ వేయికరంబుల వెలయువాఁడు

తే. గాక యితరులనెటుదీటుగా నుతింప, నచ్చు మనుమార్గచరితుఁడవార్యబాహు [సు.
శౌర్యుఁడంభోధిగాంభీర్యుఁ డార్యవినుతుఁ, డయిన యార్వీటితిమ్మభూపాగ్ర్యునను

చ. పాడఁగ నర్థికర్థమిడి పోరఁ దమూరికినంచుఁ దెల్పని
ప్పాడెకదయిచ్చినామనక భూరికృపామతి వస్తువాహనా
లడుగరలిచ్చియన్నుసుగుణోజ్జ్వలుఁ డార్వీటితిమ్మలేంద్రుఁడీ
నడవడిగల్గునే శిబినృనాథదధీచులకున్న నిమ్మహిన్. 384

ప్రహరణకలితవృత్తము.

చటులభుజబలశ్వసనజుఁడగునా, ర్వీటితిరుమలభూవిభుపటహము ది
క్తటములవియనుద్ధతిచనఁదనయం, తట భయపడి శాత్రవులిడుదురరిన్. 385

ఫలసదనవృత్తము.

నిటలతటమున భొమలునిచి కలనియందా, ర్వీటితిరుమలనృపశశి వితతకర హేతి
స్ఫుటతఁబఱపనరితతిపాలఁతు లెడలంతం,తట నవములకుఁ జనిరిదడఁబడుచు భీతిన్.

కుసుమితలతావేల్లితవృత్తము.

కోపై ఖడ్గాళిద్యుతితతి మిణుంగుర్లుగాఁగానిపించున్
గోపోద్రేకప్రాకటమదరిపుక్షోణిపాలాంబురుట్ప్ర
భాపాళుల్వాడఁగ నలుదెసలంబర్వియార్వీటితిమ్మ
క్ష్మాపాలాంభోజహితుబలపరాగంబు ధ్వాంతంబుఁ జేయున్. 387

సీ. పలుమాఱు వైరిభూపాలురరాజ్యసప్తాంగముల్గట్టిల్కనాక్రమించు
జగజెట్టివలెఁజేరి జలకట్టిగతిఁమాఱి చలపట్టి బుసకొట్టి చప్పరించుఁ
బుడమిదాలుపువేయిపడగలల్లాడంగ నడిమెట్టుఁ గిలకొట్టు బడలుపడఁగఁ
గడుమోరతోఁపునాఁడుడుఁ జేసి కోటాడి కొమ్ములనెగఁదట్టుఁ జిమ్మిచిమ్మి

తే. కలఁచి కబళించి కడువడి బలిమి మించి, గెలిచియార్వీటి వేంకటక్షితిపుతిర్మ
లేంద్రుఁడిల మూఁపునను నిల్పియిరవుకొనియె, రాజనుతులొప్ప ధరణీవరాహమూర్తి.

మ. అనిలోనార్వీటితిర్మలాధిపుమహోగ్రాసిన్ రిపుల్ మ్రగ్గి పా
వనలీలన్ రవి దాఁటి దేవగణికావాటింజరించిందుర్నిప
జ్జనుగూర్చుండిన మోవిగంటిఁగని లజ్జన్ రంభ కన్వాల్చెనా
ననమున్వంచె ఘృతాచి ప్రూనిరి సునందామేనకల్మౌనమున్. 389

శా. భీతిజ్ఞన్యపరాఙ్ముఖాహితపరుల్భీమాటవీవాసులై
శీతోష్ణాదులకోర్చి యోగనిరతిన్ క్షీరానిలాహారులై
చేతోజారి భజించుచుంజటిలులై చిత్రంబు సంరక్ష సం
ప్రీతింగాంతురు రాజులాధిపునిమాశ్రీతిర్మలాధీశుచేన్. 390

తే. చేఁడు దిగ ద్రింగి సెలఁదలఁజేర్చినట్టి, హరునివలె నాశ్రితావగుణాళి నణఁచి
గుణమొకింతయుఁగలిగినఁగొని గ్రహించు, రాయలాధిపుతిరుమలరాయశౌరి. 391

సీ. పరకాంతఁగన్నెత్తి భావించి చూడఁడు పరధనంబుఁదృణంబుపగిదిఁజూచుఁ
బరులదూషింపఁ డెప్పటికిని గల్లైన బొంకు నాలికయందుఁ బొడమనీఁడు
న్యాయమార్గమొకింత పాయ వర్తిల్లఁడు ధర్మమెన్నాళ్లనైనఁదప్పఁబోఁడు
చాడిఁజెప్పిన వినఁడెన్నఁటికినొకింతైనఁగోపంబుపొంతఁజనఁడు
తే. విడువఁడాశ్రితరక్షయే వేళనైన, ధరణి నలనృగరామభూపతులఁబోలి
మేలిగుణముల మేలిమి మెలఁగ మరిగి, భానునిభుఁడైనతిరుమలపార్థివుండు. 392

చ. సరసకళాప్రవీణుఁడతిసాహసుఁడంచితధర్మవేది భూ
సురవరపోషి దాత రిపుసూదనుఁడద్వయతానువర్తియీ
శ్వరభజనాతిసక్తమతి సాధుజనాదరణుండటంచును
ర్వర నుతిఁదిర్మలక్షితిపవారిజమిత్రుఁడుగాంచె నెంతయున్. 393

సీ. కట్టించెనేరాజు గగనంబునొరయ విరూపాక్షుప్రాగ్ద్వారగోపురంబుఁ
బెట్టించెనేనృపభిదురపాణి వ్యాదిష్టమృష్టాన్నసత్రంబునీశుఁగూర్చి
చేయించెనేపుణ్యశీలుండు ద్విజులకు నిడుగులు పెండిండ్లు కడు ముదమునఁ
గావించెనేమహీకాంతుఁడు ముప్పొద్దు పంపాధిపతికి సపర్య భక్తిఁ
తే. దలఁచునేధన్యుఁడాత్మనుదనకుఁగలుగు, మానితైశ్వర్యమీశ్వరాధీనమనుచు
నతఁడు మనుజేంద్రమాత్రుఁడె యధిపమౌళి, రాయలాధిపుతిరుమలరాయమౌళి.

ఆ. ఆఁటవీటితిరుమలాధీశ్వరుఁడు రామ, భద్రకథ లఘుద్విపదనొనర్చ

పరమభక్తినా ప్రబంధంబు శ్రీవిరూ, పాక్షు పేరఁ జేసినంకితముగ. 395

సీ. శ్రీరంగనాథుఁగ వేరజాతటమున మును ధర్మవర్మ ప్రార్థనఁ బొనర్చి
నిలిపినవైఖరిని మహీధర శ్రేష్ఠమైనకిష్కింధాభిధానదివ్య
నగభేదిరైయె రమానాయక దేహ శ్రమాంబుస్వరూపంబునవఘమూర్తి
యగుతుంగభద్రామహానది మధ్యము శ్రీరంగమందిర క్షేత్రమునను

తే. క్రముకముఖభూజముల మల్లికా ప్రభృతిల, తాళిఁగలవనమును వేసియాయుపవన
సీమయందును శ్రీరంగధాముననిచె, రాయలోర్వీశుతిరుమలరాయవిభుఁడు. 396

తే. చెఱువు నల్లిండ్లు వనము నిక్షేపదేవ, భవనసత్కృతిసుతులనఁ బరఁగుసప్త
సంతతులఁ గాంచె వరుసను తన్మజనములు, పొగడ నార్వీటితిరుమలభూధుబాంధు.

చ. అరుదగులీలఁ దిర్మలనృపాధిపుసద్గుణశీల ధారుణీ
ధరమునఁ బుట్టి సర్వవిబుధ ప్రణుతుల్పొలఁగంగ దేవతా
నరఫణిలోకముల్గలయ నవ్యరతిన్విహరించి రాజశే
ఖరశిరమావహించుటను గాంచెనుగీర్తి సురప్రవంతియుక్. 398

సీ. గంధసింధురజవసైంధవవీరగణంబులు బుత్విగ్జనంబుగాఁగ
దిగ్గజకర్ణబాధీకరసుభటాట్టహాసముల్వేదమంత్రాళిగాఁగ
దళితాహితాశ్వమత్తగజభటాలంకృతధరాతలంబు వితర్దిగాఁగఁ
జండరాటోపమండితపరిపంథిరాజవరులు పశుప్రతతిగాఁగ

తే. భూతబేతాళదేవతాప్రీతిగాఁగఁ, జటులసంగరసవనవ్రజంబొనర్చి
వినుతికెక్కెను ధరనునార్వీటితిరుమల, భూమిపాలుప్రతాపాగ్నిసోమయాజి. 399

తే. పటుయశోనిధి చిన్నవేంకటపతీంద్ర, వీరవేంకటపతిరాయవిభులిరుమల
నృపతి జిల్లేళ్లకొండమహీవరాఢ్యు, తనయయైనట్టికోనెటమ్మను వరించె. 400

క. అనసూయతార్యతాశుచు, లనసూయాశచిసుధాంశునబ్జముఖుల దీ
టన నారవీటితిరుమల, ఘనుకోనేటమ్మ వినుతిఁ గాంచె ధరిత్రిన్. 401

సీ. సన్నుతికెక్కినసతతాన్నదానంబుఫోఁడిమినాయన్నపూర్ణ సాటి
గణుతింపఁదగినట్టికడుఁదాల్మిగోనమున జలరాశిమేఖలాలలన సాటి
సంస్తుతింపఁగఁదగుసర్వలక్షణములఁబాలేటివారముద్దుపట్టి సాటి
వినుతికిఁజాలినవిమలమాంగల్యతఁజలిమలఁబోడమిన చెలువ సాటి

తే. గాకయితరమహీసాధకామినులను, సాటియనవచ్చునెట్టులార్వీటితిరుమ
లక్షితీశ్వరువక్షాంగలక్ష్మియనఁగఁ, బరఁగుకోనేటమ్మను బుధవరులసభల. 402

సీ. దుర్జయరాజన్యదోశ్శక్తులడిగించి సర్వసర్వంసహాచక్రభార
భరణదక్షత మహాప్రౌఢులౌ శ్రీకృష్ణరాయలు నార్వీటిరామరాజ
తిరుమలరాయాదిధరణినాయకులును వారలదేవులు వసుధఁగీర్తిఁ
గవర యాకీర్తికి జనవంబు పోషితకవిజనసన్నుతిగాదయట్టి
తే. కవిజనాధారవిఖ్యాతిఁగాంచి మిగులఁ, గవులఁబోషించి తన్నుతి కబ్బములను
తింపవెలసెను నార్వీటితిరుమలక్ష, మావరేంద్రు కోనేటమ్మ మహిని మిగుల. 403

శా. దీనత్రాణుఁడు తిమ్మరాజమహిభృద్దేవేంద్రుఁడుద్యద్భుజా
నూనస్ఫారబలాహతాహితమహీశోత్సాహుఁడౌ పోచిరా
ద్మానాథోత్తమరామరాజతనయన్ బూతాత్మఁదిర్వెంగళాం
బానారీమణినగ్నిసాక్షిగను జేపట్టెం బ్రమోదాత్ముఁడై. 404

క. ఆమదిరాత్ములు తిమ్మ, క్ష్మామండలపతియు మనిరి సౌఖ్యోన్నతులన్
శ్రీమేదినులును హరిబలెఁ, బ్రేమలు చిత్తముల మిగులఁబెనఁగొని నిగుడన్. 405

మ. అమరాహార్యసమానధైర్యుఁడరివర్యధ్వంసి సద్వైభవా
నిమిషేంద్రుండగు తిమ్మరాజమణి కోనేటమ్మ శ్రీరంగభూ
రమణున్ శ్రీచినవేంకటక్షితిపునిన్ రాజద్గుణాంభోనిధిం
బ్రమదంబొప్పఁగఁగాంచి రంతయు బుధవ్రాతంబు గీర్తింపఁగన్. 406

చ. ఎలమినిఁదిమ్మరాయజసుధీశుసిరంగనృపాలవర్యుఁడు
జ్జ్వలవిజయాతిశౌర్యవరవైభవవర్ణితరూపచండదో
ర్బలమహనీయదానగుణరాజితకాంతులఁ గేలిసేయు నా
బలరిపుపుత్రసింహసురపాలరతీశబలాబ్ధచంద్రులన్. 407

క. కురుకులమణియగు శ్రీరం, గరమావరుయశము దీటుగాఁ బూనను దా
సరిగాక డాఁగె శారద, సరసిజభవవదనజలజసదనములందున్. 408

సీ. పరమవైభవమునఁ బ్రతివచ్చునొక్కింత చుక్కపేరిటినాఁతిసుతుని తాత
విక్రమోదగ్రత వినుతింప సరివచ్చుఁ జుక్కపేరిటినాఁతిసుతుని తాత
గాంభీర్యగుణమున గణుతింప సరివచ్చుఁ జుక్కపేరిటినాఁతిసుతుని తాత
యధికబలంబున నరయ నుద్దనవచ్చుఁ జుక్కపేరిటి నాఁతిసుతుని తాత
తే. కాకయితరులసాటు దీటుగా నుతింప, వచ్చునార్వీటిపురవంశవర్ధనుండు
విమతగజసింహుఁడగు తిమ్మవిభుతనూజ, చిన్నవేంకటపతిరాయశితఘృణికి. 409

మ. అనిఁదిమ్మాధిపుచిన్నవేంకటనృపాధ్యక్షుండు గీర్వాణరా
ట్తనయుండంచును మార్కొనన్ వెలిచి యార్తత్రాణపారీణుఁడై

ఘను సేవించుట యుక్తమంచు రిపుభూకాంతుల్ మదేభాశ్వమం
దనముల్ దెచ్చియొసంగి పెట్టుదురు దండంబుల్ వినీతాత్ములై. 410

మ. ఇలఁదిమ్మప్రభుచిన్నవేంకటధరిత్రీశోరుసత్కీర్తినిన్
గలధౌతాద్రినినాగిరీంద్రమునననుత్సంబాన్యపాథీశుపైఁ
జెలువొందన్ శివునాగిరీశుతలపై శీతాంశునిన్ గంగనున్
దులలో నిట్లు జాఁడుంచి తూఁచ ములు దాఁకోచున్ యశంబున్నెడన్. 411

తే. ఇట్లు సుతయుక్తమిల నుతికెక్కియున్నఁగుఁ, దమ్ముఁడౌతిమ్మభూభర్త నెమ్మిఁగొలువ
రాజకులమణి కోదండరామవిభుఁడు, దనరుఁగర్ణాటరాజ్యపదస్థుఁడగుచు. 412

క. ప్రణుతపరాక్రమతిగ్మకి, రణుఁడార్యనుతుండు సకలరాజమకుటస
న్మణిరంగదంఘ్రిభాసుర, గుణియారామవిభుఁ బొగడ గురునకు వశమే. 413

క. వనజాహితకులుఁడగు శ్రీ, చినవేంకటపతినృపాలశేఖరునకుఁ దా
మనుగరుణ వచ్చి వచియిం, చినయట్టిసరంబొసంగుచిత్తముతోడన్. 414

సీ. జగములు గంపింప సాహసవృత్తిని వనితకై ధర్మ విధ్వంసియగుట
పట్టాభిషేకవిఫలతనొందియు జటివేషియై వనముప్రవేశమగుట
యపరాధియగువానినవనిలోనఁదుంపలేకర్కతనూజుతోడాసపడుట
చెలరేఁగి మదిని వచింపక మిగులఁ బుణ్యజనౌఘమునంశసంహారియగుట

తే. పరిహారముగాఁగ ధర్మతత్పరత రాజ్య, మేలి యుపహాయశూరత నెసఁగి పుణ్య
జనుల రక్షింపఁగోరి దాశరథి వేంక, టాధిపేందునిరామరాజై జనించె. 415

సీ. ఎంతఁజల్పినమాననంతఁ జేయుటె కాని యంతలేదనుటయూపంత లేదు
సజ్జనసాంగత్యసరణినుండుటె కాని యితరమార్గమొకింత లేదు
ప్రాకటసుకృతసంగ్రహబుద్ధియే కాని నీతిదూరంబైనరీతి లేదు
పరధనంబు తృణంబుపగిదిఁ గాంచుటె కాని మోహమెత్తి చూచుట మొదలె లేదు

తే. దుష్టనిగ్రహమొనరింపఁ దొడరుఁ గాని, పరులగుణదోషమెన్నుటవలను లేదు
రాముఁబోలినసుగుణాభిరాముఁడైన, వేంకటపతీందురామభూవిభునికరయ. 416

సీ. అలసటచేనైన ననృతమౌమాటాడఁ డాడినమాట శిలాక్షరంబు
మఱచియైననుననన్మార్గవర్తనలేదు వర్తిల్లు ధర్మప్రవర్తనంబు
కలనైన నొరులనులుకతోఁ జూడఁడు చూచిన సంతతశుభకరంబు
నలయికలోనైన నపర్థికీయఁడు కొంచెమిచ్చిన దారిద్ర్యమెల్లఁ గోలఁగు

తే. నెప్పటికినైన సంభ్రజలకన్నెంతయంత, సంతసమెకాని వేరగుచంద మొందఁ

డనుచు ధరనభినుతిఁగాంచియలరు నార, పేటి వేంకటపతిరామవిభుఁడు మిగుల. 417

సీ. సదయప్రవర్తన శౌరిదాఁ బ్రతిపచ్చు వరసారథియనంగఁ బరఁగఁడేని
ఘనగుణమూర్తి సాగరుఁడు దానెనయగు విషధి నామంబున వెలయఁడేని
కాంతిని రోహిణీకాంతుండు పరిఁబోలు దోషాకరాఖ్యతోఁ దొడరఁడేని
సర్వజ్ఞతను ద్రిలోచనుఁడు చూడఁగనోప్పఁ దామసగుణముఁ దాఁ దాల్పఁడేని.
తే. యితనికనుచును బుధతతుల్ నుతియొనర్పఁ, దనరు నెంతయు లోకైకధన్యుఁడఖిల
వసుమతీభారధరణనిర్వాహకుండు, వేంకటపతీంద్రుశ్రీరామపృథ్వీవరుండు. 418

మ. వనజాదిప్రసవాశుగంబులు శుకాశ్వంబిక్షుచాపంబు మీ
నవరోదగ్రపతాక గాఁచి ధరకున్ రాఁబోవు లక్ష్మీసుతుం
డని భావింతురు నెమ్మనమ్ములను మోదాభ్రాంతిచే భామినుల్
ఘను రామక్షితిపాధ్యు నార్తజనరక్షాదక్షు నెల్లప్పుడున్. 419

లయగ్రాహి.

దిక్కుల జయించుమది నెక్కుడుగ రామపతి పెక్కుగుబలంబులిరుచక్కిఁ గొలువంగా
నొక్కపయనంబు సనిక్కడికి రాఁదలఁచు నిక్కమిది వార్తనికకుక్కడగుసూరుం
డొక్కరుఁడు గల్గఁడిల నెక్కడివిచారములు మ్రొక్కి కొలువన్ వలెను సుక్కి వనసీమన్
ద్రొక్కవలెఁ గాలగతులక్కరణి వచ్చుహరి దిక్కనుచు భీరములు దక్కుదురు వైరుల్.

సీ. ఘనఘనాఘనసముత్కరపటితాళనిఘోళఘోరరవముల బెట్టుగెలిచి
ప్రళయకాలోగ్రభైరవకరఘంటికాఘణఘణధ్వనులమగడు హసించి
పృథుసృపార్యతనువిభిన్నోన్నతస్తంభపటపటార్భటులను బరిహసించి
ఘోరహేమాక్షవిదారణోద్ధతకిటిఘుటఘుటస్వనములఁ గొంచెపఱిచి
తే ధరను వెలసెను రిపునృపధనపధూని, కాయములగర్భనిర్భేదక్రమవిహార
గౌరవంబార్యులెంచంగఁ గాంచి రామ, ధారుణీనాథుభూరిభేరీరవంబు. 421

చ పరధరణీశరాజ్యముల బల్విడి రామనృపాలుసేన స
త్వరమున నాక్రమింపఁ జనఁ దత్పదరేణువు దిక్కులందు నం
బరమున నిండఁబోల్పెసఁగె భాస్కరుఁడుం బగలింటిదీపమై
యరయఁగ ధూళిధూసరితమయ్యె నభశ్చరకుంతలాగ్రముల్. 422

శా. ఉత్సారోహణుఁడై దిగంబరుఁడునై యుగ్రాంశుఁడై పొల్పఁగా
శ్రీక్షేత్రంబునఁ బోవువాఁడు చటులాజిన్ రామభూపాలకా
ధ్యక్షున్ మార్కొని తక్కరాసినిహతుండైనట్టివాఁ డాసహా

ప్రాక్షేత్రేంద్రము నెక్కి సుశ్రీసనుండై దివ్యుఁడౌఁ జూడఁగన్. 423

మ. కనఁగాఁ జిత్రముగాఁగఁ జేయు రణరంగక్షోణియందున్న శ
త్రునృపాలావళి యర్కమండలముఁ దోదోఁ బాడుచున్ దాటి చే
చని రంభాదినిలింపవామనయనాసంఘంబుతో నెప్పుడున్
ఘనదాంపత్యము నొందఁ రామమహిభృత్ఖడ్గాబ్జజుం డెంతయున్. 424

ఉ. శ్రీకరమూర్తి రామనృపశేఖరుఁ డాజి విరోధిభూపసే
నీకముఁ ద్రుంపఁ దన్మకుటనిర్గతరత్నములప్రవాహినుల్
వే కొనిపోయి నింపఁ బృథివిం బొగడొంబడియెం బయోధి ర
త్నాకరమంచుఁ గాక కలవా మును వారిధియందు రత్నముల్. 425

మ. అనిలో రామనృపాలు బారిఁ బడి భృత్యామాత్యశుండాలవా
హనపుత్త్రప్రులఁ డింగఁగాంచి హతశేషారాతివర్గంబు భీ
తిని వింధ్యాదిమహీధరంబులను నెంతే డాఁగి గ్రాసార్థమై
వనితాయుక్తముగా వనేచరులలో వర్తించు నారీతులన్. 426

శా. ప్రేక్షింపంబడె రామభూవిభుఁడు దోర్వీర్యంబుచే మించి జ
న్యక్షోణిన్ రిపుకోటులందును మనత్యంతంబు తత్పంకజా
తాక్షుల్ దీనతరాత్మలై కురియు బాష్పంబు ప్రవాహంబు ప్ర
త్యక్షప్రక్రియనాక్రమించి మరుదేశాంతంబులన్ మించుటల్. 427

ఉ. తామసులై బలాబలముఁ దాము దలంపక పన్ని నిర్వసం
గ్రామముఁ జేసి యోడి రిపురాజులు పుట్టలు గట్టులెక్క శ్రీ
రామనిజాంశసంజనిత రామమహీమహిళాకళత్రదే
వా మముఁ గావవే యనిన వారల సత్కృపఁ బ్రోచు నవ్వుచున్. 428

ఉ. రాముని హైహయుం బరశురాముని హైమవతీకుమారు సు
త్రామతనూజుఁ బోలినపరాక్రమమున్న సమందరంబు చే
రామవిభుండు శత్రుజలరాశి మథించుచు వేడ్కఁ గాంచెఁ ద
త్సామజఘోటకప్రముఖసంపద లెల్ల సురేంద్రుఁడై ఖరిన్. 429

విజయసీసమాలిక.

శ్రీమన్మహాసుధాభామసంశంబుర్వి వినుతికెక్కఁగ నుద్భవించినట్టి
రఘురామమూర్తి యారామరాజక్ష్మాపాలుండు జాటూరిభైటు మున్న
ఖండనభూమినిఁ బన్ని నసంగతులచారికి నదె సమరశౌర్య

గరిమచేఁగరులను హరులఁబదాతులఁ బోరిఁగొని జయలక్ష్మిఁబొందెనట్టు
లాసనమను పేరనమరినపురియొద్ద మైసూరివారలు మాఱుకొనను
గణుతికెక్కినగంధసింధురతురంగమవీరభటనికాయములు పెక్కు
గలదళముల వారిదళవాయియైనకుమారయ్య చనుదెంచి పోరుఁదీర్పఁ
గని కరిఘటఁగన్న కంఠీరవేంద్రునికైవడి మిగుల దుర్గర్వమెసఁగ
మేటియైన కాసరకోటతిమ్మయ సబినీసుకృష్ణయ కార్యనిపుణుఁడైన
మట్టివేంకటపతిప్పాపాలుఁడాదిగాఁగలదొరల్ చతురంగబలముతోడ
నిరుగడ వెనుక ముందలఁ ద్రొక్కి నడవంగ ధరణీవరాహపతాక మెఱయ
బలరజంబంబుదపథసురకామినీబృందధమ్మిల్లంబులందు నిండఁ
బలుమాఱుదెచ్చుచుఁగలహాశనుఁడు నాట్యమెలమితో నాడుచునిట్టిరణముఁ
గానవేఱెయౌ మును గౌరవపాండవుల్ పెనఁగిరీరీతిని వినుతిచేయ
ఖడ్గమరీచులాకసము దిక్కులఁగప్ప సుతహితబంధుసంతతులతోడఁ
గరులకుఁగరులును హరులకు హరులును గాల్బలంబునకును గాల్బలంబు
దలపడి పోర శాత్రవసేనలుదుపడించినపుడుగని నిజసేనఁ జెదర
నియ్యక పురికొల్పి ప్రత్యర్థులు గావనిమొనఁజొచ్చి చించుచు మూలలుగను
జోరఁబోరి మఱియును జట్టువారక విశ్వరూపుఁ బూనిన శౌరిరూపు మాడ్కి
నరులకందఱకునన్నిరూపంబులనక్కడక్కడ మొనకాని నిలిచి
శూలిపోలిక లయకాలునికైవడి మారిమసఁగురీతి మాఱులేక
రెండవపార్థుఁడ్రీతండనవలీలఁగందుకక్రీడగాఁగంధరములు
ధర డొల్లఁబడములు కరములురంబును బ్రక్కడొక్కదియే ఱుపఱుపరాక
నడనుదఱిగినట్లుండ గాత్రంబులఖండముల్ కుప్పలుగాఁగఁగూల
విదళితద్విపమును వినిహతహయము నిపాతితవీరపదాతియును వి
ఖండితవాహవేదండచయారోహకంధరంబును వికలితపాద
కర్ణనత్కోమస్వకంఠకరంబు విశ్లిష్టకేయూరహారమును భూష
ణంబు విశ్రుతసింహనాదంబును విదార్యమాణగదాసితోమరరథాంగ
పరశుపట్టిసశూలపరిఘంబు వినిపాతిచామరకేతనఛత్రమును వి
శీర్యమాణతురగాళిఖురసముద్ధూతవిపులపరాగంబు విరహితాన
కారానకరటిఘీంకారఘంటాఘణాత్కారభూషణఝణాత్కారతురగ
కింకిణీనూపురక్రేంకారవీరభటాన్యోన్యధిక్కారమాజిభూమి
యగునట్లుగాను మహాస్రప్రవాహముల్ ధత్రియుతంబునా సాఁగి పాఱ
శాకినీప్రముఖపిశాచజంబుకకంకవారంబులకుఁదనివారఁబెద్ద

పబ్బంబుగా వీరభటసామజాశ్వాళిఁబొరిఁగొని పారులనుగరులఁబట్టి
శరణన్న నృపతులఁగరుణతోఁగాచుచుఁబలుపడిఁగొండఱఁబట్టి విడిచి
కాందిశీకుల నలుగడలకుఁబాఱిన వెంటనంటక మళ్లివిడుపట్టుఁ
జాఱగాఁగొని జయభేరులు మ్రోయంగ సైన్యంబులుభయపార్శ్వములఁగొలువ
నిజశిబిరంబున నిండువేడుకఁదలపూవు వాడక సుఖంబున వసించి
శ్రీతిరుకొఘుమ్ములాశీర్వాద మొనరింపఁబ్రమదలు నీరాజనములొసఁగ
రామ రాజకులాబ్ధిరాకాసుధాకర రాజాధిరాజ వీరప్రతాప
రాజమార్తాండ సుత్రామసన్నిభయష్టదిగ్రాజభయదార్క తేజ రాజ
పరమేశ యనుచును భటకవిగాయకుల్ వినుతింపనసదృశవిజయగమను
తే. బొందెఁగడు శ్రీవిరూపాక్షుభూరికరుణ, స్థిరముగానెంతయును దనుఁజేరనార
వీటిపురవంశమణియార్యవినుతచరితుఁ, డైనకోదండరామరాయనరవరుఁడు. 430
సీ. ఎల్లప్పుడునుగనులెఱ్ఱగాఁజేసుక పడి మోరతోఁపునుగుడులెగయును
గనుఁగొనుచూరక తనకుఁదానడఁకుచు బుడిబుడి కడుపులో ముడుచు మొగము
మదవృత్తి మేననుగదురఁదూఁగుచు బయల్ సారెసారెకును జేబొరలిడును
గాలానటించుచేవేళనుజూచిన బుసకొట్టుచుంబంట విసముఁబెట్టు
తే. ననుచు భూదారకూర్మనాగాహివరులఁ, బరిహసించుచు ధారుణీసరసిజాక్షి
భామినీలోకనూతనపంచబాణు, రామరాజేంద్రునిలమూఁపు రహి వహించె. 431
సీ. ఘనమదోద్ధతవృత్తి కరిశాబకములంద గతివిభ్రమము రథాంగములయంద
పరపీడనము వీరభటసంకులములంద త్వరితలాఘవము సైంధవములంద
ధర్మవిధ్వంసంబు దారుణాహవమంద ఖరకరత్వము సాయకములయంద
భీషణారావంబు భేరిభాంకృతులంద యతిచంచలత మండలాగ్రమంద
తే. కాని తనయందుఁబ్రజయందుఁగానఁబడక, యుండనేలెను ధారుణీమండలంబు
శౌర్యమునవాదిరాజన్యచర్య మెఱసి, రాజకులభూషణుఁడు రామరాజవిభుఁడు.
మ. కుముదాప్తాన్వయభూష రామవిభునింగొల్వంగన శ్రాంతముం
గములైవచ్చి నిజాంకదుర్ధరపతాకల్ చాల శోభిల్లపా
లిములంగట్టును డిగ్గి కాన్కలిడి హాళింబలుకాలంజెయుర్వరం
బ్రమదంబందఁగఁజేయుచుండుదురు సర్వక్షోణిపాలాగ్రణుల్. 433
క. అనవరతకృతాధ్వరములు, ననిమిషులకు మిగుల మోదమబరించుచుఁగాం
చెను భూజనులెంచఁగ వరుసను రామవిభుండు సప్తసంతానంబుల్. 434
క. తేంఎదిగినవన,కి నంతయు నదిరామనరవరాగ్రణియొసఁగుక

సంతతవితరణరేఖా, చింతామణి యనుచు బుధులు క్షితి నుతిచేయన్. 435

మ. అలరన్ రామవిభుండు శిక్షితము సై యార్యప్రజస్తుత్యమై
వెలయన్ స్వైర్చనపూర్వధర్మ విలసద్విద్యావిశేషంబున
జ్జ్వలమైనట్టిగుణంబు నద్దెసలనున్ వ్యాకీర్ణమై మార్గణా
ళులెల్లప్పుడు సన్నిధిన్ మిగులనున్ ఐర్తిల్లఁ జిత్రంబుగన్. 436

మ. ఘనశర్ణాదులఁబోలు రామధరణీకాంతేశునౌదార్యమున్
గని యాతారసువర్ణభూధరములన్ గాపుంచిరీశేంద్రులన్
దనరన్ స్వమ్మది దేవతల్వబుధవి త్తప్రేమలేదిమ్మహా
త్మునకిట్లున్నను పీనిసేఁడని సురస్తోమంబు మోదంబునన్. 437

మ. ఐనపాలాయిదియేమి కల్పకము శేవన్ భూమిపై రాల్చెఁగ్రొ
న్ననలన్నన్ వినుమో శచీశ ధరణీనాథాద్యుఁడౌరామరా
జనిశంబర్థులకర్థినర్థమిడు మిత్రాత్మోద్భవున్ మీఱియం
చును జెప్పన్ దలయూఁచి మెచ్చుచునటంచున్ దెల్ప వాఁడింద్రితోన్. 438

చ. తిరముగ నీలికోఁకఁగట్టిఁదీర్పనిరాముఁడు కంఠసీమనున్
గరళము లేనిశంకరుఁడు కంచెదఁజెందనిశీతభానుఁడున్
సరియనుఁగాక యున్న నెటు సాటగునంచు జనంబులెంచఁగాఁ
బరఁగు ధరిత్రి రామనరపాలునికీర్తి మనోజ్ఞమూర్తియై. 439

సీ. ఘోరవిదారిధరారమణౌఘదోర్గర్వాంధకారంబుఁగడకు మాన్పి
దుష్టాహితేశపథూసంఘమానసేందీవరోల్లాసంబుఁబోవఁద్రోచి
దర్పితాజేయశాత్రవబలయామినీరాజమండలముసంభ్రమమణంచి
పరిపంథిమానవవరచారుసైన్యప్రాలేయపటలంబుఁబాఱఁదోలి
తే. హితపయోరుహములకునింపెసఁగఁజేసి, ధీజనస్తుతి పెలఁగవద్దెసలు వెలుఁగి
ధరణిఁగోదండరామరాడ్ధరణిపాల, వరునిభూరిప్రతాపభాస్కరుఁడు చెలఁగు.

సీ. జగివెండిసరిగంచుచెంగావిపలువని కాంక్షింతు రంతయుఁగట్టుకొనఁగ
శ్రీగంధమిళితకాశ్మీరపంకంబని తలపోయుదురు మేననలఁదుకొనఁగ
జాజులజలతైయైనసంపంగిదండని చూతురు కొప్పునఁజుట్టుకొనఁగ
ఘనహీరపద్మరాగయుతభూషణమని ప్రీతిఁబొందుదురాత్మఁబెట్టుకొనఁగ
తే. ధ్రిమసి తిరుగుదురిటుల దిగ్భామలెప్పు,డును జతుర్విధశృంగారమునుఘటింపఁ
గమలజాండంబునిండి చెల్వలరురామ, విభునికీర్తిప్రతాపముల్ వెలయుచుండ. 441

శా. కారుణ్యాంబుధి ఘోచిరాట్కులసుధాకంఠీశుఁడర్థార్థి మం
దారుండై విలసిల్లుకృష్ణమనుజాధ్యక్షేందుసత్పుత్రి నాం
చారమ్మన్ వరియించె రామధరణీశస్వామి మోదంబునన్
శ్రీరాంభోనిధికన్యకచ్యుతుఁడు మున్ జేపట్టినట్టుంబలెన్. 442

తే. రాజమణియాజిలెల్లతిర్మాథరాజు, తనయ వెంకమదేవినుద్వాహమయ్యె
నారవీటిరామభూపాలకాగ్రగణ్యుఁ, డఖిలబాంధవనికరంబులభినుతింప. 443

ఉ. సూరసవంశవర్ధనుఁడు సూరిజనావనుఁడైనయోబధా
త్రీరమణీశునాత్మజ సుధీనుతనుగ్గమదేవినిన్ మహో
దారుఁడు రామరాజహిమధాముఁడు వేడ్కనుబెండ్లియయ్యెనా
గౌరిని మోదమొప్పఁ గరకంధరుఁడున్ వరియించుభంగిగన్. 444

మ. కురువంశాగ్రణిరాయలాధిపునిశ్రీకోదండరామాధిభూ
వరుఁడంభోజహితాన్వయాబ్ధిశశి శశ్వత్కీర్తియౌ పోచిరా
డ్ధరణీపాలునియచ్చిరాజుతనయన్ ధన్యన్విలోలాలకన్
హరిణాంకాస్యను రాగమాంబను వివాహంబయ్యెమోదంబునన్. 445

ఉ. సంగరరంగభార్గవుఁడు సాధుజనావనుఁడౌజిలెల్లతి
ర్వెంగళనాథరాట్సుతను విశ్రుతధర్మగుణాలవాల సా
రంగధరాస్యనుగ్గమను రామవిభుండు వివాహమయ్యెను
ప్పొంగుచు సర్వబంధుచయమున్ దగునౌనని సన్నుతింపఁగన్. 446

తే. వెండియునలజిల్లెల్లతిర్వెంగళేందు, తనయయైనట్టినాంచారమను వరించె
నారవీటికోదండరామావనీశుఁ, డఖిలబాంధవసందోహమభినుతింప. 447

సీ. కావేరికాల్వలు గాఁదీర్చి కట్టించి కట్టినాతనిపేరుఁగలిగి తనదు
కులమొప్పఁజేసినజలజాప్తవంశజుఁడగుచోళభూపాలునన్వయాబ్ధి
సోముఁడౌ వరదరాట్క్షోణీశునప్పలమానవాధీశుకుమారికఁదిరు
వెంగళాంబను నారవీటివంశలలాముఁడౌ రాయలాధీశునగ్రతనయుఁ
తే. డఖిలరాజన్యమస్తకన్యస్తముకుట, మాన్యమణిరాజపాదతామరసుఁడలఘు
చరితుఁడైనట్టిరామరాడ్జనవిభుండు, పరిణయంబయ్యె బాంధవప్రణుతులెసఁగ. 448

ఉ. భానుని నెప్పుడింతయెడఁబాయనిఛాయయుఁబోలి రామభూ
జానిమనంబునం దొ మెలఁగి చాల సపర్యలొనర్చు మన్ననన్
మానుగఁగాంచి బాంధవసమాజముకొంగుపసిండనంగ నా

మానవతీచయంబు గుణమండనసన్నుతిఁ గాంచె నెంతయున్. 449

చ. భరతకళాప్రదీపుఁ డరిభంజనుఁ డంచితరాజధర్మత
త్పరమతి యారవీటిపురధాముఁడు రామమహీతలాధిపే
శ్వరుఁడు మదిన్ బ్రమోద మొదవన్ గనె నుగ్గమదేవియందు భా
సురసుకుమారునిన్ సుగుణశో[illegible]తునిం బెదవేంకటాధిపున్. 450

కం. ఘనుఁడగు రామనృపాలుఁడు, కనె నాంచారమ్మవలనఁ గడు మోదముతో
దను జినవేంకటపతినృపు, ఘనజనహితు రాజవంశవర్ధనునధమున్. 451

కం. రెండవయా నాంచారమ్మకు, మండితయశుఁడైన రామమనుజేశునకా
ఖండలసన్నిభుఁడగు కో, దండమహీపాలతుహినధాముఁడు పుట్టెన్. 452

మ. శమితారాతిబలుండు రామమనుజేశస్వామి రాజాస్యరా
గమదేవీమణివల్లఁ గాంచెను మహాహ్లాదంబుతో ధన్యవిర
భ్రమదానూతనపంచబాణుఁ సుగుణభ్రాజిష్ణుఁ బంచాస్యవి
క్రముఁ బాథోధిగభీరు వేంకటపతిక్ష్మాపాలకాగ్రేసరున్. 45[illegible]

సాహిత్యసరసవిద్యాప్రౌఢి రాజీవగర్భతనూజా భోజ
భా[illegible] ర్మగుణాగణకాంతిని స్తంద్రతి రావణాంతకుఁడైనరాము సోముఁ
కృ[illegible] తరాటోపసౌందర్యవైఖరి త్మాధరకన్యాకుమారు మారు
లం[illegible] లభూభరణభుజాబలవిస్ఫూర్తిఁ బవనభుక్కులసార్వభౌము భీముఁ
దెగడి ప్రహసించియుతికించి ధిక్కరించి, మించి సరిఁబోలి ప్రతియయి మేటియగుచు
దనరుఁ గోదండరామభూధవుని పెద్ద, వేంకటోర్వీశ్వరుం డార్యవినుతులెసఁగ. 45[illegible]

చ. బలిసదనంబుఁ బొఁదుకొని పన్నగభర్తనిడంగఁ జేసి భూ
తలములనాక్రమించెను సుధాజలరాశి మథించి నాకమున్
గలయఁగఁ బర్వ కల్పకముఁ గైకొనెనిట్లు జగత్త్రయంబునన్
వెలసెను రామరాజుపెదవేంకటభూపతికీర్తి వేడుకన్. 45[illegible]

తే. అప్పుడుర్విఁ గోదండరామావనీశు, పెద్దవేంకటనరపతి పెండ్లియయ్యె
నెలమిఁ జిరాట్సునవేంకటేశుపుత్రిఁ, గోనమాంబను బాంధవకోటియలర. 4[illegible]

సీ. సతతంబు నతిభక్తిఁ బతిసేవ సేయుచు నతులితసంపద యతిశయిల్ల
నత్తమామలపట్ల ననురక్తి నడచుచుఁ బోడికోడండ్రతోఁ గూడి మెలఁగి
ఐదినెల మఱఁదండ్రు ముదమందనల్లన మఱఁదులఁ దారతమ్యములఁ బ్రోచి
సుతులఁ బ్రీతినిఁ గాంచి హితబంధుబుధదాసదాసీజనంబుల దయను మనిచి

పుట్టినిల్లును మఱిదాను మెట్టినిల్లు, పన్నె వాసినిఁ జేలగంగ వన్నెఁగాని
నారపేటివేంకటపతిక్ష్మాధినాథు, కోనమాంబకు సాటి యేమానవతులు. 457

రతిమదనులన శచీంద్రులన, గతి సౌఖ్యములలర మనిరి కాకోదరరా
ట్పూతపెద్దవేంకటాద్రి, క్షితిపతి కోనాంబ విబుధకీర్తనలెసఁగన్. 458

హరిరాజహరిరాజహరిరాజులకు సాటి పటుబలాజ్ఞానూనభాషణముల
హరిహయహరిహయహరిహయులకు సరి వితతైశ్వర్యసౌఖ్యవిభవములను
హరిసుతహరిసుతహరిసుతులకు నైన వినుతజవౌదార్యవిక్రమముల
హరిపౌత్రహరిపౌత్రహరిపౌత్రులకుఁ బ్రతి సద్ధర్మవిజ్ఞానసాహసముల
ననుచు నెవ్వని వినుతింతురఖిలవిబుధు, లరిమహీధరశతకోటి యారవీటి
వంశకలశాబ్ధిరాకాసుధాంశుఁడతఁడు, పరఁగుఁ బెదవేంకటక్ష్మాధరత్నమిలను 459

ఆలములోన రామమనుజాధిపుమా పెదవేంకటావనీ
పాలుఁడు శత్రులందునుమఁ బల్వురఁ దగు రుధిరప్రవాహముల్
రాలఁగ వార్ధి నించెనటు చాలునె భార్గవరాము సాహసా
లతఁ డెంతకొడ్డ యని పేర్కొన నేనుమదుంగులే కదా. 460

6

చెన్నపురి : 'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.—1923.

...ంధ్ర ప్రబంధములు.

	ప్రతి 1-కి రూ౹౹.
ఆంధ్రభారతము, పద్య... మూలము:—	
ఆది, సభాపర్వములుగల సంపుటము ...	2
ఆరణ్యపర్వము ,, ...	2
విరాటోద్యోగపర్వములు ,, ...	2
భీష్మద్రోణపర్వములు ,, ...	2
కర్ణశల్యసౌప్తిక స్త్రీపర్వములు ...	2
శాంతిపర్వము ,, ...	[illegible]
అనుశాసనిక అశ్వమేధ ఆశ్రమవాస మౌసల మహాప్రస్థానిక స్వర్గారోహణ పర్వములుగల సంపుటము ...	2
ఆదిపంచకము, ఒకటేసంపుటము ...	6
యుద్ధపంచకము ,, ...	4
శాంతిసప్తకము ,, ...	4
ఆంధ్రభారతవిమర్శనము మల్లాది సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారిది ...	0
శమంతకమణిపరిణయము, కృష్ణకవికృతము ...	0
...గుసమస్యలు, చక్కనికూర్పు ...	0
...రరామాయణము, చక్కనికూర్పు, అత్యుత్తమప్రతి ...	
...ష్ణరాయవిజయము, కుమార ధూర్జటికృతము ...	
...కావిజయము (రావణదమ్మీయము), సటీక, పిండిప్రోలు, లక్ష్మణకవికృతము	
నిర్వచనోత్తరరామాయణము, సాధారణప్రతి ...	[illegible]
ఉత్తరరామాయణము, కంకంటి పాపరాజప్రణీతము, చక్కనికూర్పు	2[illegible]
రంగనాథరామాయణము, ద్విపద, చక్కని క్రొత్తకూర్పు ...	3
గోపీనాథరామాయణము, 2 సంపుటములు శ్రీమద్రామాయణమునకు సరియైన పద్యము, కవనము మిక్కిలిసొంపు, పీఠిక అతివిపులము ...	5
మొల్లరామాయణము, చిన్నసైజున పెద్దక్షరములతో ముద్రితము ...	0
అచ్చతెనుగురామాయణము, శుద్ధప్రతి ...	
ఆంధ్రభాగవతము, పోతనామాత్యప్రణీతము, ఇదివఱకు ముద్రితమైన ప్రతులకన్న అన్నివిధముల బాగుగనున్నది ...	4[illegible]
డిటో అత్యుత్తమప్రతి, రెండువాల్యములు ...	
ప్రభావతీప్రద్యుమ్నము, క్రొత్తకూర్పు ...	

వావిళ్ల. రామస్వా... ...సన్స్,

...

ఆంధ్రగ్రంథము

భోజరాజీయము, అనంతామాత్యకృతము			
తారాశశాంకవిజయము, చక్కనికూర్పు	....		
బసవపురాణము, పిడుపర్తి. సోమనాథప్రణీతము	....		
హంసవింశతి, నారాయణామాత్యప్రణీతము	....	[illegible]	
చెన్నబసవపురాణము, పాపకవికృతము	....	1	2
పంచతంత్రము, నారాయణకవికృతము	....	0	12
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము	....	5	0
సీతారామాంజనేయసంవాదము, సటీక. అనేక నూతనాంశములు చేర్చి చిన్నసైజున ముద్రించినారము. టీక, వివరణము మిక్కిలివిపులము. ఇదివఱకు ప్రకటితమైన ప్రతులకన్న బాగుగనున్నది. సాధారణప్రతి	....	2	8
జైమినిభారతము, అశ్వమేధపర్వము, చక్కనికూర్పు	....	1	0
నృసింహపురాణము, ఎఱ్ఱాప్రెగడ, క్రొత్తకూర్పు	....	0	12
వైశ్యపురాణము, పద్యకావ్యము	....	1	4
ఉత్తరహరివంశము, నాచన సోమనాథకృతము	....	1	8
ఆంధ్రనామసంగ్రహము, ఆంధ్రనామశేషము, సాంబనిఘంటువు, టీకానుక్రమణికాసహితము	....	0	12
...వంతునిఘంటము, ఛందోదర్పణము	....	0	14
...హ్మణీయము, చక్కనికూర్పు	....	0	8
వైజయంతీవిలాసము ,,	....	0	8
రుక్మిణీపరిణయము, శుద్ధప్రతి	....	0	8
రసికజనమనోభిరామము	....	0	12
రాజశేఖరవిలాసము	....	0	8
వేమనపద్యములు, చక్కనికూర్పు	....	0	6
డిటో బ్రౌనుదొరగారి ఇంగ్లీషుతో	....	1	4
డిటో (3000) ఆంధ్రతాత్పర్యముతో	....	3	8
...లచంద్రోదయము	....	0	8
...కవీయము	....	2	8
...గుణసారము, సటీక	....	0	10
...ధ్ర భాషాభూషణము	....	0	2

...గ్రంథములు.

	ప్రతి 1-కి రూ.	అ.
...ము, సటీక	0	8
...నము	0	12
...ములు	0	2
...వతస ప్తమస్కంధము, సాధారణప్రతి	0	6
...ష్టమస్కంధము, సటీక, చిన్నసైజు	1	4
గజేంద్రమోక్షము, సటీక, చక్కనికూర్పు	0	8
కుచేలోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	0	4
రుక్మిణీకల్యాణము, సటీక, చక్కనిప్రతి	0	8
అంబరీషోపాఖ్యానము, సటీక, (భాగవతము)	0	4
నలోపాఖ్యానము, సటీక, చిన్నసైజు	0	8
...నందోపాఖ్యానము, శ్రీ శివరామకవి విరచితము	0	14
...సలి, రాజపుత్రస్త్రీసాహసపుకథ శ్రీ ఏనమండ్ర నారాయణమూర్తిగారిది	0	8
విదురనీతి, సటీక, ఆంధ్ర భారతములోనిది	0	5
చాటుపద్యమణిమంజరి, క్రొత్తకూర్పు	1	4
డిటో రెండవభాగము	1	10
శశిరేఖాపరిణయము, అప్పప్పకవికృతము	0	12
నలచరిత్ర, ద్విపద	0	14
పంజాబుఅల్లరి, సహాయనిరాకరణోద్యమము దేశీయమహాసభ వారిచేనిర్మింపబడినకమిటీవారి రిపోర్టుననుసరించివ్రాయబడినది. ఇందనేకపటములుగలవు.	0	8
తిలకుగారి సెక్యూరిటీకేసు, ఉపన్యాసములు	0	14
మదనమోహన మాళవ్యగారి జీవితము, పంజాబుఅల్లరి	0	8
ద్వాదశోపనిషత్తులు, సంస్కృతమునకు సరియైన తెలుగువచనము	3	0
యజుర్వేదకథాసంగ్రహము	0	8
ఆంజనేయదండకము, హనుమద్దండకము	0	2